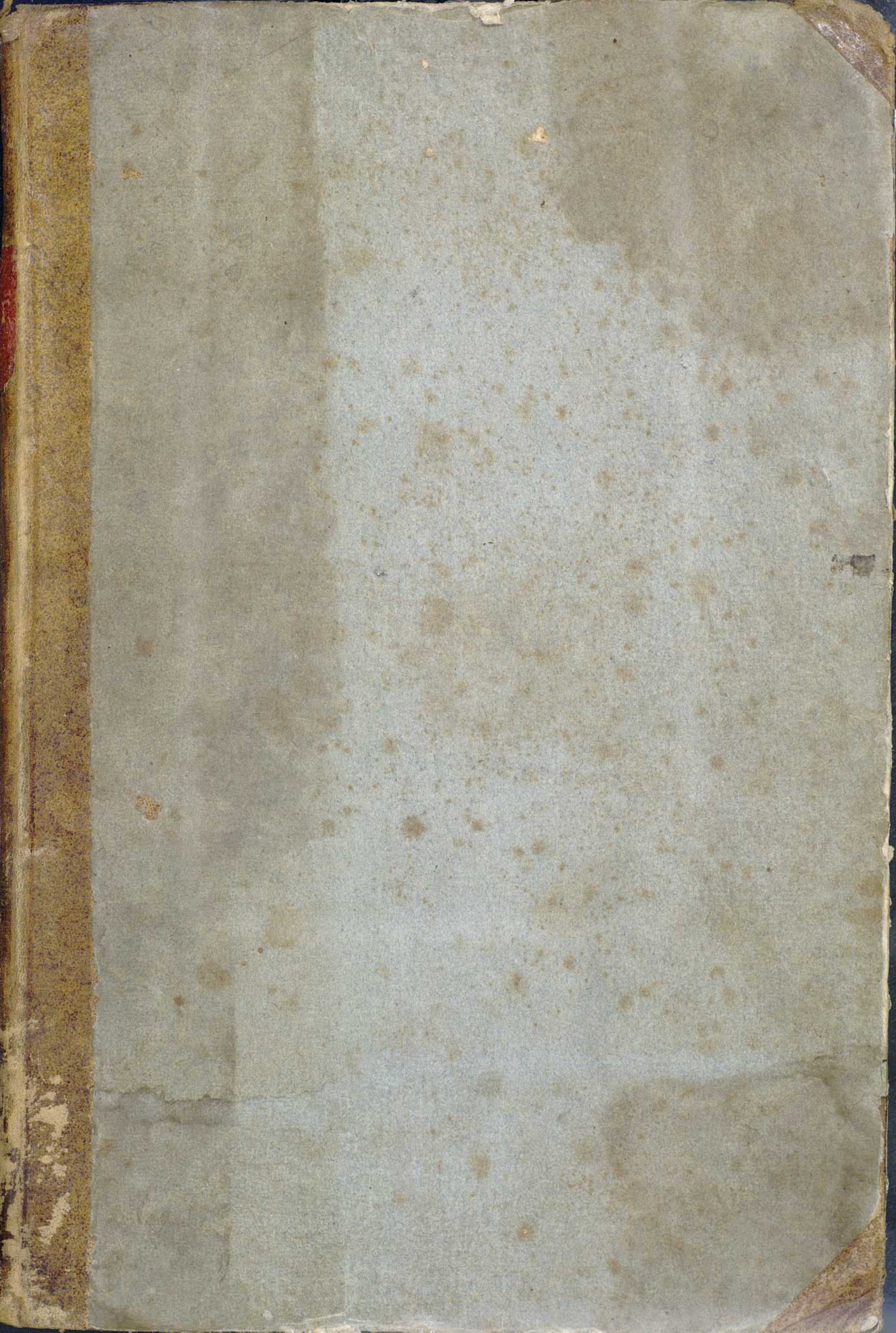

HISTORIA
NATURAL
TOMO II.
DE PECES
Y DE INSECTOS

A
47
199

Op 281
jonstons

8 March 1812

140²

502

4

502 Jons

7 400 40

Galita

MADE IN SPAIN

HISTORIÆ
NATURALIS

DE

SERPENTIBUS,

LIBRI II.

JOANNES JONSTONUS

Medicinæ Doctor Concinnavit.

AMSTELODAMI,

Apud JOANNEM JACOBI FIL. SCHIPPER.

ANNO MDC. LXV.

PERILLUSTRI ET REVERENDISSIMO
DOMINO, DOMINO

ARNOLDO,

DIVINA PROVIDENTIA

MONASTERII DUCALIS LI-
BUSIENSIS ABBATI,

Domino & Patrono suo gratioso,

Hanc de SERPENTIBUS Historiam Observantia
ergo offert

JOANNES JONSTONUS,

Medicina Doctor, Zibeniaci Dominus.

HISTORIÆ NATURALIS

DE

SERPENTIBUS:

LIBER I.

De Serpentibus Vulgaribus, seu Minoribus.

TITULUS I.

De Serpentibus in genere.

Nomen.
Ambros.
de Ser-
pentibus
lib. I. C. I.

Erpentis vocabulum, vel à serpendo, quòd occultis accessibus, non occultis passibus, animal hoc progrediatur; vel à Græco *ἔρπειν*, nisi Festus fallit, descendit. In genere sumptum, omnia illa, quæ vel citra usum pedum repunt, vel tam exiguos habent ut repere quam incedere videantur, complectitur. Dicitur etiam priscis *Serpula*, si Festo credendum; aliis *Coluber*, seu quod in lubricos tractus flexibus sinuosis labatur: seu quod umbras colat, ut apud Virgilium legimus: quanquam alii pro serpente domestico accipiant; alii pro serpente aquæ, ut Theophrastus, Gaza, & Ponzettus sumant. Dicitur & *Anguis*, quod semper quasi angulosus & plicatus conspiciatur: quanquam Servius, aquaticis duntaxat hoc nomen tribuit, alii etiam terrestribus. *Thyrum Echydnam* & *Draconem* vocari, passim apud authores invenies. Græcis veteribus est *ὄφις*, modernis *ὄφιδ*, sine dubio *πᾶσι τοῖς ὄφιδ*, seu quod acutum cernat; seu quod oculis apertis dormiat: Hesychio *ὄφιας*, Arvivorum Dialecto. Unde Pausanias Mercurium *Argiphontem* dixit, quod sit *ὄφιοκτόνος*, id est serpenticida.

Lacertis valde sunt similes. *Caput* quibusdam leve, grave aliis; quibusdam latum, angustum, album, nigrum, nonnullis flavum variegatum. Sunt qui illud tam velociter in utramque partem vertunt, ut inveniendi bicipites vel amphicephali videantur. *Aures* etsi habeant, non eminent tamen; recte cavernas ad audiendum, Plinius vocavit. Sed nec meatus narium, *nares* recte appelles, quod non ita explanati sint. *Oculis* sunt durioribus. *Palpebras* superiores non movent, inferiore tantum connivent. *Collo*

Virgil.
Georg.
l. 3.

Descri-
ptio.

carent. *Dentes* pectinatim coeunt. *Cortice* tanquam pelle teguntur. *Caudam*, ut in sequentibus agemus, variam gerunt.

De *Internis partibus* & *Anatomicis* ita habet Ambrosinus: Primitus *caput* serpentis osse unico tegitur coniformi figura, sicuti astruit Cardanus. Imo in hoc osse oculorum foramina natura non insculpsit, quod ideo factum est, ne facile læderentur, dum humi serpunt. *Dentes* habent ferratos, & acutos, quemadmodum paulo ante in descriptione, hujus animalis fuit exaratum. Sed ut notat Edoardus Wottonus duo sunt in suprema parte, dextra, levaque longissimi, tenui fistula, instar aculei Scorpionum perforati, per quam postea venenum, data occasione, ejaculantur. *Lingua* serpentum tenuis, longa, atroque colore referta est; ideoque longius potrahitur: In summitate vero est bifida, & secundum nonnullos pilosa, seu potius exilis instar pili, ut in capite de lacertis fuit explicatum. Plinius linguam serpentum *trifurcam* vocavit, qua tanta celeritate illam vibrant, ut triplicem linguam exerere videantur. Sub lingua in quibusdam cuticula invenitur, quæ tanquam *vesicula* dentes operit, in qua venenum occultatur, quod postmodum mordendo per cavitatem dentis communicant. *Cor* exiguum longum, & figuram renum repræsentans, postremæ adhæret arteriæ, & natura valde calidum est: Ob hanc causam tradebat Galenus Serpentes inter cæteros animantes maxima audacia esse refertos. *Arteria* est admodum longa, & juxta os suam trahit originem, ita, ut sub lingua esse videatur. Imo linguæ quodammodo videtur præminere, qua ipsa contrahitur, neque eodem loco, ut in cæteris animalibus, permanet. Hæc postea defertur in *pulmonem* quo angues ad differentiam piscium, utuntur: Quo circa notabat Plinius,

Card. l. 2.
rerum va-
rietat. c.
29.

Edoardus
Wottonus l. 2.
de differ.
Animi.

Galen. in
libro de
Anatomia vivo-
rum. 2.

serpentum & piscium omnia esse similia, præter pulmonem, quem natura serpentibus & non piscibus largita est, cum pisces loco pulmonis branchias adhibeant. Hic pulmo simplex est fibrosus, fistulis divisus, prælongus, fungosus, & cordi non multum proximus. *Lingulam* vero quam Græci *επιπυλνιδία* vocant, arteriæ superpositam angues non habent, sed ipsum meatum, ad libitum, modo contrahunt, modo laxant, idque præstant, ne aliquid in pulmonem delabatur. *Ventriculum* habent serpentes veluti amplum intestinum canino similem, nempe angustum, & figuræ longæ. *Intestinum* vero spiris carens tenue, & longum ad meatum usque excrementorum protrahitur. Nam interanea serpentum partibus internis lacertorum similia sunt, sed viscera, propter longitudinem, & angustiam corporis ita longa & arcta sunt, ut vix à se invicem dignosci possint. *Iecur* igitur longum est, & simplex, *lien* exiguus, & rotundus qualia viscera etiam in lacertis observavimus. *Fel* præter natricem, omnibus serpentibus, intestinis adhæret, & nigro quodam, liquidoque excremento refertum est, sicuti in vipera fœmina nuper conspicati sumus. Hoc excrementum, in comparatione ad corporaturam animalis, est valde copiosum. Quare merito tradebat Plinius, serpentes, nec non pisces copioso fellis excremento redundare. *Vesica*, & *renibus* serpentes carere notat Aristoteles, veluti, & alia, quæ pennis, squamis, & cortices integuntur, præter testudinem. Hoc autem inde nascitur, ut autore Vincentio in speculo naturali visum, quia humiditas anguium, sicut & avium pauca est, ideoque in squamas, quoad serpentes, & in pennas quoad aves degenerat. Amplius vim fætificam natura his animalibus velut, & piscibus impertita est, cum pene, & testibus careant. Scripsit enim Aristoteles, eos *pene* carere, cum non habeant crura, nam hic à cruribus originem habere dicitur. *Testes* vero propter corporis longitudinem non sunt sortiti. sed meatum, more piscium obtinuerunt: quandoquidem propter longum iter genitura facile refrigeraretur, & infæcunda evaderet. Hoc sæpe iis contingere solet, qui longo pene à natura sunt donati, quamobrem infæcundi redduntur; cum semen ob mentulæ longitudinem refrigeratum infæcunditatem pariat. Verum loco prædictarum partium genitalium, natura his animantibus *binos* communicavit *meatus*, qui à septo orientes latus spinæ ab utraque parte perreptant, & utrinque superne juxta spinam junguntur, atque ita ad os excrementi finiunt. Hi meatus, tempore congressus, humoris fætifici pleni conspiciuntur, attrituque mutuo candidum semen effluit, quemadmodum in historiis piscium fuit memoratum. *Mamma*

in anguibus non observantur, quia *lac* non habent, cum in ovo lacteus ille cibus ingentus contineatur. *Vulva* seu uterus ex sententia Aristotelis in omnibus serpentibus bifidus videtur prolixior, ab uno inferiori meatu ad utrumque spinæ latus deductus, in quo ova generantur, indeque continua quadam serie exire solent. Circa ossa anguium docet Aristoteles hæc esse naturæ spinarum: quare spina dorsillis, ritu piscium, inest. *Vertebra* cartilaginosa, & flexiles sunt, sicuti natura horum animalium exoptulabat; Nimirum ut quoscunque motus, & corporis flexiones facilius exercere possent. Tot *costæ* insunt anguibus, quot dies memsem complere solent: Unde Plinius in singulis auguibus costas tricenas enumerabat. Cæterum in confirmationem eorum, quæ hætenus de anatome Serpentum explicata sunt, addemus illa, quæ de inspectione anatomica hujus animalis observavit *I. Gregorius Macer*, qui scribens ab Gesnerum retulit, se in serpente interfecto primo inter cutem, & carnem, subtilem quandam & pinguiusculam membranam invenisse, quæ tamen cum ipsa cute descendebat. Secundo dum scindens animal ad meatum excrementorum pervenisset, fæces gravissimo odore excrementa humana superantes invitus olfecit. Detecta cute, membra interna partim avibus, partim piscibus communia esse vidit. Nam trachea arteria longitudine quatuor digitorum, parvis, & gracilibus circulis insignita ad pulmonem usque descendebat, cui cor, & cistis fellis adhærebat. Postea *Iecur* ad instar hepatis lucii piscis in longitudinem extendebatur. Deinde pinguedine candida intestina erant referta, quæ à faucibus usque ad podicem more intestinorum piscium progrediebantur. Infra hepar utrinque juxta intestina vera nervosa longo ductu descendebat, cui ova pellicuculis albis recta inhærebant, ut in gallinis videre licet, sed situ distincta, quia longo ordine ducuntur. Numerus in quolibet latere erat triginta, & duorum ovorum, quamobrem ratione cordis, pulmonis, & asperæ arteriæ serpens avibus valde assimilatur. Ratione hepatis intestinorum & abdominis Serpens cum piscibus convenit. Verum postea ratione cistis fellis, & dispositionis ovorum, Serpens ab utrisque nempe tam ab avibus quam à piscibus dissidet. Hætenus Ambrosinus.

Nullos esse in Ebuso insula prodidit Plinius, in Creta Aristoteles & Solinus; in Britannia Cardanus; in Laponia, alii. In Hiberniam allatos iterire, imo terra illius regni conspersos, exanimari, Angli prodidere. Navibus in Bugum fluvium delati, edito sibilo alio confugiunt, si scriptoribus Polonicis fides. Bellonius tamen nonnullas in Creta species observavit: rationes vero Car-

Arist. 1. 3.
de partib.
An. c. 9.

Plin. H.
N. 1. 11.
c. 37.

Vincent.
1. 20. c. 3.

Arist. 1. 1.
de gen.
An. c. 5.

Locus.
Plin. H.
N. 1. 35.
c. 19.
Cardan.

Bellon.
observ.

Scalig. Cardani de Britannia, à Scaligero confutata sunt. Frequentes sunt in Ophiusa, Melitæa, Thessalia, Apulia, Arabia, Numidia, Æthiopia. Septentrionalibus regionibus, Helvetia, & Italia. *Ophiusam* seu Colubariam ob serpentum copiam inhabitabilem factam Plinius refert. *Melitam*, in qua terra *Gratia S. Pauli* dicta nascitur, eorundem fecundissimam notum. *Thessalia* in tantum abundat, ut nisi à Ciconiis vorarentur, incolæ sedebus pellerent. Oppidi S. viti in monte *Apulie* Gargano cives, alio migrare coegerunt, ut apud Leandrum legimus. In *Arabia* circa thuriferas arbores versantur: inde in Ægyptum avolant. In *Numidia* moribus eorum venenosis plurimi quotannis moriuntur. In *Æthiopia*, si Pierio credendum in gyrum invicem volvuntur, ut montis speciem intuentibus repræsentent. In *Africa* agricolæ præaltas induunt ocreas, ne à serpentibus qui ibi copiosi, appetantur. In *Indiis* sunt maximi. In *Septentrionalibus regionibus* per campos & sylvas vagantur. In *Lombardia* & agro Ferrariensi multas inveniri species, Scaliger author est. Celsus minus ibi venenatos tradit. Maxime vero caulas, casas rusticas, cavernas, prata, sylvas caduas, & arbores amant. *Ælianus* sane circa paludem sitam juxta *Ephesiam* metropolim, cavernam serpentibus plenam inveniri narrat. Apud *Septentrionales*, in cavatis betulæ radicibus resident, & hyeme talem juxta radices calorem efflant, ut arbor folia non deponat. In terra etiam tophacea latibula parent. De *Ulmo* inter *Brachianum* & *Romam*, in qua serpentes stabulantur, ita *Kircherus*: Ab his montis spiraculis deorsum versus quindecim fere passuum spatio descendentibus, occurret ulmus, arbor fateminus spectabilis, sub qua specus, seu caverna quædam, vulgo *la Grotta delli Serpi*, duorum hominum capax, fistulosis quibusdam foraminibus in cribri formam perforata cernitur, ex quibus ingens quædam principio Veris diversicolorum serpentum, nulla tamen, ut dicitur, singulari veneni qualitate imbutorum, progenies quotannis pullulare solet. In hac spelunca *Elephantiacos*, leprosos, paralyticos, arthriticos, podragricos, similibusque desperatis membrorum affectionibus laborantes nudos exponere solent, qui mox halituum subterrancorum calore in sudorem resoluti, serpentum propullulantium totum corpus infirmi implicantium suctuque linctuque, ita omni vitioso virulentoque humore privati dicuntur, ut repetito hoc per aliquod tempus medicamento, tandem perfectæ sanitati restituantur. De hac spelunca cum varia à variis inaudissem, & jam dudum ingens me rei tam prodigiosæ veritatem exacte & κατά τὸν ἀληθινόν ex aminandi invasisset desiderium, tandem cum hoc

anno 1640. 8. die Decembris eas oras in negotio quodam Geordatico pervagarer, tam insignem veritatis indagandæ occasionem minime negligendam ratus sum: conducto itaque non viarum duntaxat, sed & naturæ montis perito duca, speluncam per avia & devia non sine periculo adii, & quæ de situ montis, de spiraculis sive evaporario, de caverna & serpentibus inaudieram, omnia vera esse cognovi, speluncam ingressus, eam utcunque calidam inveni, ac serpentes non vidi, utpote eo tempore latitantes, spoliis tamen & exuviis eorum ulmus paulo ante memorata ita onerabatur, ut *staphylodendrum*, coluteam, seu vesicariam folliculis refertam dixisses, quæ serpentium, quorum mons scatet, geniminis luculentum præbebant testimonium, imo auribus ad meatuum orificia applicatis, nescio quod obtusum murmur, aut qui sibilosus strepitus, si non aëris cum halitibus inclusis luctæ certe latentium anguium manifestum signum percipiebatur, &c. *πυροχοι*, sunt Aristoteli, & herbis quoque victitant. Pulverem comedere ex sacris quidam concludunt: nec negandum, dulci gleba delectari. In *Africa* oniscis: in Oriente, teste *Vitriaco*, pipere albo nutriuntur. Exiguo interdum contentos cibo, & inedia bene tolerare, vel circulatores norunt, qui angues in capsulis, modico furfure pastos circumferunt. Hyeme sub cervicali, vel ad ignem, ad ver usque vitam protrahunt. *Ambrosinus* in vasculo per sex menses sine cibo conservavit. *Aristoteles*, devorato aliquo animalculo, totam ab eo nutritivam substantiam extrahere, reliquum per secessum excutere scripsit. Dum vorant ex longis brevissimi, & ex tenuibus latissimi fiunt, ut quod deglutivere, melius in ventrem delabatur. Avibus devoratis, plumas & ossa evomunt. In regione *Senegæ* pullis *psittacorum* insidiantur. Vino, lacte, aqua, & ovorum vitellis delectantur. Hæc quidam ab iis deglutiri tradunt, si faucibus capiantur, mox ab ipsis in semet convolutis frangi, & cortices per inferiora dejici. Juniores orbe spiræ perstingunt; & fracto putamine, liquorem hauriunt. Vini incontinentes esse Aristoteli proditum. Ideo quidam vino circa sepes apposito, viperas venantur. Temperamento quibusdam sunt frigidi, calidi quibusdam. Illis *Galenus* in primis, his *Avicenna* favet.

De Generatione serpentum duo occurrunt; Unde orti sint, & quomodo generent. De Ortu variæ sententiæ. Quidam Poëtæ ex sanguine Titanum à Saturno & Opi occisorum prodiisse fabulantur. Alii ex guttis capitis *Medusæ* sanguineis: Nonnulli ex putredine terræ, ex qua magnus illæ serpens *Python* prodiit. Nec absolum hoc. Nam & *Neryi* *Scythiæ* populi ob natos

Vitruv.
Arist. H.
A. 1. 8.
c. 4.

Arist. H.
A. 1. 10.
c. 4.

Arist. H.
A. 1. 2.
c. 4.

Generatio.

Ovid.
Metam. l.
4.

Metam.
l. 1.

Herodot. l. 4. ex terra serpentes, paulo ante Darii expeditionem solum mutare coacti sunt, Herodoto teste: & Amyclas, Italiae inter Terracinam & Cajetam civitatem, à serpentibus ex vicinis paludibus prognatis, deletam, Plinius asserere ausus est. In corpore humano nasci, in Historia de Homine dicemus. Ex sanguine quarundam avium confuso, Democritus prodidit, referente Plinio: ex salvia in sterquilinio putrefacta alii. In solido & vasto marmore inventum fuisse, Martini v. Pontificis tempore, ex Baptista Leone apud Pareum habemus: Causam Cardanus reddit. Ex cadaveribus humanis nasci, & corrupta spinæ medulla, apud Camerarium invenies. A tali ex plumbeo feretro proficiente, Avenionensem opificem læsum, apud Pareum legimus. Modum generationis aperuit ex Aristotele Plinius. Coeunt, inquit, complexu adeo circumvoluti sibi ipsi, ut unus existimari biceps possit. Contacta ova in terra incubant, & fatum sequente excludunt anno. Continuata illa serie contexta, ut monilis instar videantur. Quidam & animal pariunt. Fatorem in congressu edere, apud Ælianum legimus.

Ælian. H. A. l. 9. c. 49. *Vox*.
Luca. l. 6. *Vox* ipsis est sibilus. Obtusum testudines, longum serpentes reddunt, stridere id Lucano: *πίσην* Apollonio in Argonauticis. Erectos ante lapsum incessisse, imaginantur nonnulli: serpere, quis non novit! Flexuosis impetibus incedunt, & caput, reliquo corpore quiescente, ob vertebrae cartilaginosa vertunt: sicque corpus suum longum & angustum in partes adversas respicientes, melius tueri possunt. Squamis quasi unguibus, & costis quasi cruribus inniuntur. Græci de hoc motu verbum *ἰλινοῦσθαι* usurpant.

Motus. Arist. de incessu animal.

Antipathia. Plin. H. N. l. 7. c. 2. & l. 28. c. 3. *Inimicitiam cum hominibus, plantis & animalibus gerunt. Quantum ad homines, omnibus contra serpentes inest venenum: feruntque ictos saliva, ut ferventis aquæ contactum effugere. Crates Pergamentus in Helleponto circa Parium, genus hominum fuisse tradit, quos Ophiogenes vocant, serpentum ictus contactu levare solitos, & manu imposita, venena extrahere corpori. Varronis tempore, pauci ibidem erant, quorum saliva contra ictus serpentum medebantur. Similis & in Africa gens Pphyllorum fuit, ut Agatharchides scribit, à Pphylo Rege dicta, cujus sepulchrum in parte Syrtium majorum est. Horum corpori ingenitum fuit, virus exitiale serpentibus, ut cujus odore sopirent eas. Mox vero liberos genitos, protinus objiciendi sævissimis eorum, eoque genere pudicitiam conjugum experiundi, non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus. Simile & in Italia Marforum genus durat, quos à Circes filio ortos servant, & ideo in-*

esse iis vim naturalem eam. Idem apud Strabonem invenies. Inter animalia gerunt inimicitias cum *avibus, quadrupedibus, & exanguibus. Avibus.* Nam aquila lapidem ætitem in nido deponunt, ne pulli à serpentibus lædantur. Eadem in montibus regni Morfilianis anguibus vescuntur. Notum, quam gratitudinem Aquila à serpente Spiritis arctissime complicata, rustico liberatori præstiterit, apud Ælianum. *Pavonis* clamore terrentur, *Ciconie* in Thessalia maxime immunes, quod serpentes interimant. Eiusdem in Italia pulli tribus annis continuis aliquando devorati fuere. Huc *accipitres, ibides*, quorum pennas timent, *vulture*, *hirundines galli, & gallinae* pertinent. Ex *quadrupedibus* sunt *Elephanti* qui Spiritu cervorum ritu, serpentes è cavernis evocant: *Leopardi*, quorum odorem vitant, *Cervi*, qui seu tanquam medicamento, quod Isidorus tradit; seu tanquam pabulo, quod Belluacensis; seu levandi senii ergo, & ut pilos mutant cornuaque deponant, quod alii, serpentibus vescuntur. *Sues* etiam angues inventos edunt. Per eas ager Plombinensis à quodam serpente purgatus est. A *foricibus* brumali tempore infestantur, quod tum languore quodam laborent. Cum iisdem, testudo, ichneumon, lacerta, & Chamaeleon, ut propriis locis est dictum, congregiuntur. Catum quoque eis infestum, apud Aristotelem habemus. Ex *Exanguibus*, Locustæ species quædam *Ophiomachus* dicitur, quod cum serpentibus prælietur, eosque gutture arrepto interimat. Albertus *O-pimatum* vocavit. *Cancris* serpentes ad Ephesiam metropolim, forcipibus arripiunt, dum paludes juxta Ephesiam tranare conantur. *Aranei* sub umbrosis arboribus apripicantes, ictu inflicto vertiginosos reddunt: quod tamen melius de lacertis sumferis. De *plantis* hoc habe. Nec umbras quidem fraxini arboris ferre: ideo hæc prolixo naturæ beneficio, antequam è latebris egrediantur floret; postquam delituere, folia demum deponit. *Smilo*, in Trachinio solo, si appropinquaverint, interire. Foliis quernis injectis, si Geoponicorum auctori credimus, perire. Octobrem florentis uvæ averfari, nec tum temporis in vitibus inveniri. Vetonice circulo inclusos flagellando, quia exire non audent, sese perimere. Odore alii deterreri: rutæ, vero Lybicas inprimis, animo linqui. Taceo trifolii quandam speciem, ut Plinius voluit, absynthium, artemisiam, abrotonum, libanotidem nepetham viticem, quam mulieres in Thesophoriis pulvinaribus substernebant; Helenium denique seu Enulam Campanam, cujus ideo Ælianus meminit. Therionarca in Cappadocia & Mysia nascente, omnes feras torpescere, fabulatur Plinius. Ab igne abhorreere apud Cardanum habemus.

Arist. H. A. l. 9. c. 1.

Ælian. H. A. l. 6. c. 37.

Oppian. Halieut. l. 5.

Arist. H. A. l. 9. c. 1.

Ælian. H. A. l. 16. c. 38.

Ælian. H. A. l. 1. c. 38.

Plin. H. N. l. 11. c. 24. & l. 10. c. 37.

Æl. H. A. l. 9. c. 27.

Plin. H. N. l. 24. c. 13.

Plin. H. N. l. 21. c. 21.

Ælian. H. A. l. 9. c. 26.

Ælian. H. A. l. 9. c. 21.

Plin. H. N. l. 24. c. 17.

Cardan. de variet. Rer. l. 7. c. 29.

Ami-

Symp-
thia.
Plin. in
proæ-
mio.
Arist. H.
A. l. 2.
cap. 1.
Plin. H.
N. l. 16.
cap. 34.
Plin. H.
N. l. 20.
cap. 23.

Amicitiam colunt *inter se*, quia in caver-
nis sæpe conglobatim inveniuntur: cum
anguillis, ut Gesnerus exemplo cujusdam
pueri docet: cum *vulpibus*, quia in cryptis
communem vitam degunt: cum *Cattis*,
quia aliquando secum colludere visi sunt.
Hederam serpentum frigori gratissimam, ut
mirum sit ullum honorem habitum ei. *Fæ-
niculo* degustato, senectutem facilius exuunt:
& succo oculorum aciem, in latibulis fere
amissam, recipiunt. Circa *sabinam* semper
obversantur.

Natura
& Mores.
Plin. H.
N. l. 2.
cap. 63.

Naturam & Mores sequentia exprimunt.
Terra serpentes homine percusso non am-
plius recipit, pœnasque etiam inertium no-
mine exigit; venenum secundum quos-
dam, in cauda habent, quod in vesicam ori-
vicinam deducatur; quæ, priore etiam eje-
cto, intra diei naturalis spacium alio im-
pleatur. Quatuor frigidissimis mensibus
latent, nec quicquam comedunt, imbecilli-
tum adeo veneno, ut impune tractentur:
Urgente canicula adeo æstuant, ut nun-
quam fere quiescant: Plinius, cum sol est in
cancro, torqueri dixit. Vere, dum è late-
bris prodeunt, exuvias deponunt; quas qui-
dam *syphar*, alii *senium*, *γῆρας*, nonnulli ad
Plinii mentem, *vernationem* vocant. Inci-
piunt à capite ut quasi, à decidentibus ob-
cæcentur: diei naturalis spacio devolvun-
tur ad caudam, totumque aufertur spo-
lium, ut Aristoteles prodidit, pro ut fœtus
membranarum involucris liberantur. De-
gustato fœniculo in hominis conspectum
prodeunt. Genuina ne hæc pellis, an ex
mucos & sordibus per hyemem contractum
spolium, ad Disquisitionem causarum per-
tinet. Diuturnioris etiam sunt vitæ, seu
quod exuvias deponant, seu quod parci-
sint cibi, seu in comparatione ad alias be-
stias. Diei noctem pervigilem conjungere,
dum apertis oculis somnum capiunt, alii
prodiderunt. Prudentia in eo notatur à
quibusdam, quod totum corpus periculo
exponant, ut caput illæsum servant. Illud
facile pristinæ sanitati vulneratum reddi-
tur; hoc attacto, moriuntur facile. Arun-
dine percussi, mortuorum instar jacent: si
frequenti ictu petieris totis viribus morde-
re conantur. Stercus serpentum bene ole-
re, facile concedi potest, si verum est, in-
ter Calecutum & Cranganon inveniri, qui
ab Ore suavissimum & mosci instar spirent
odorem.

Venenum.
Plin. H.
N. l. 11.
c. 37.

Huc *veneni* consideratio spectat. In cysti
fellis istud, secundum Plinium, residet: in
vesica quadam sub lingua, qua disrupta li-
quor quidam biliosus emanat & corpus in-
ficat, secundum Grevinum. *Tot eorum vene-
na quot genera, tot perniciæ quot species, tot do-
lores quot colores*, Isidorus dixit. Diversa ta-
men operatio. Mares fœminis, senes ju-
nioribus, magni parvis, jejuni saturis, o-

mnes, æstate quam hyeme, sunt pernicio-
siores. Deposito senio magis formidolosi
feruntur. An aliquando veneno careant,
disquiritur. Præ dolore ob amissum dis-
rumpi, quæ Vincentii mens est, falsum.
Breviore an diuturniore temporis spacio
icti intereant, partim veneno, læso par-
tim, adscribi debet. In Indiis Orientalibus
sues vel canes à quibusdam admorsî, sex
duntaxat horis supervivunt: homines diem
naturalem: remediis liberati, periculo va-
cant si postea admorsî fuerint. Alibi, vel
ipse halitus prætereuntes interimit. Quen-
dam interiisse, cum se in aqua lignis prope
serpentis cavernam excalesfactis, lavasset,
Ponzettus author est. Scaliger Paravici-
num quendam, non procul Dertona, ser-
pente, in venatione hasta occiso, mortuum,
prodit. Mathiolus in agro Tridentino vac-
carum custodem in periculo, & morti pa-
ratum, nisi theriaca & aliis refocillatus fuis-
set. Habet & *locus* aliquid. Ferociores iis
qui in plano montani, qui inter Arabica
balsameta minus nocere creduntur. Vul-
nere inflicto, stupet primo æger: mox vul-
nus dolore afficitur, color mutatur, in-
flammat, rubet, livet, nigricat, & æ-
ger totus ardet. De *Remediis* multa habentur.
Vulcani in Lemno antistes, Umbro
de gente Marubiorum apud Virgilium,
Atyr apud Silium Italicum, virtutem Ser-
pentum morsus sanandi possidere crede-
bantur. Mira de Pphyllis Lybicis Ælianus.
Non valde si doluissim puncti, sola Saliva
sanasse: ubi dolore premebantur, colluto
aqua ore, bibendam tanquam salutarem
dedisse: si nec hoc juvissit, accubasse ægro
& corporis sui contactu infregisse vene-
num. Certiora remedia sunt, quæ aliunde
sumuntur. Laudatur capræ nigræ lac, si lo-
cum affectum eo foveris. Puella quædam
caseo capræ recenti ulceri imposito sanata
est. Medullâ cervi perlinitus, ab eodem op-
time defenditur. Vegetius in jumentis
demorsis, stercore suillo recente utitur.
Dioscorides simum bubulum vehementer
commendat. Quid si ipsemet serpens suos
ictus sanet? Herbarum huc facientium ca-
talogum, apud Ambrosinum vide. Ma-
phæum si sequimur, sunt in India arbores
Copaiba dictæ, balsamum fundentes, quo
læsi à serpentibus sanantur. Idem arbores
ex nucum genere, si Plinio fides, faciunt:
nec non in Græcia frutex, Epipactis no-
minatus, alii Embolinen vocarunt. Ex
Compositis, Theriaca Andromachi intra,
extra, Confectio Hermetis, Emplastrum
Epigonum, Oleum scorpionum, & di-
vinum, de quibus Ambrosinus, laudantur.

Ambros.
de Serp.
P. 40.

Scaliger
Exerc.

Mathiol.
l. 5. in
Dioscor.

Wotton.
de Differ.
anim. l. 6.

Veneri
remedia.

Ælia. H.
A. l. 16.
c. 28.

Maphæ.
Hist. In-
dic. l. 2.

Plin. H.
N. l. 27.
c. 11.

Vescebantur iis olim, Troglodytæ, &
Æthiopes, si Herodoto credimus; Can-
dæi, qui & Ophiophagi inde, si Plinio; A-
rabes,

Usu in
Cibis.
Herod.
Hist. l. 4.

Ælia. H. rabes, si Solino. In Brasilia, carnem quorundam, qui brachii humani crassitudine, concidunt, & inter apparatus reponunt. In Cuba, inter regios apparatus censentur. Ova comesta per muranam redduntur innoxia.

In Medicina magni sunt usus. Totum si spectes, capite & cauda truncatis, interaneis abjectis, deglubiti, carne bene lota, & cum vino cocta, jure aromatibus condito, in lepra commendantur. Suffitu inveterati in mensibus provocandis Plinius utitur. Quidam cum floribus herbæ paralytis in oleo ad podagram decoquunt. Cinis combusti in fistulis sanandis vehementer commendatur. Baculus quo rana ab angue excussa est, parturientes adjuvat. Quantum ad partes, Oculum dextrum utiliter ad epiphoras alligari, dummodo serpens dimitatur, Plinius alicubi, author est. Cor si mordeatur aut alligetur, in odontalgia efficacax perhibetur. Iecur qui degustaverit, si credere fas est, à nullo serpente tangetur. Fel tosti Paulo veneto, demorsos, à canerabido sanat; parturientes, degustatum, felicissime juvat; & hæmorrhoidibus illitum opitulatur. De sanguine, ex lib. innotinanti, prodit Ambrosinus, pallida prælabia rubicunda reddere, faciei inunctum ab omni macula servare; dentibus illitum gingivarum factorem auferre. Pinguedinem aliis ad luem veneream curandam Matthiolus admiscet: eadem, cum butyro majali lento igne cocta & percolata, ad paralyfin & podagram conservatur. Pessis ad sterilitatem tollendam, cum felle tauri, Hippocrates miscet. Carnes ad extergendam cutim humanam valere, Porta persuadere conatur. Abensina in lepra eadem inhumat donec vermes enascantur: mox cum his exsiccat, & drachmam pulverizatarum cum syrupo de melle leprosis exhibet. Tagautius, strumis & elephantiasii iisdem medetur: Porta vulneribus & nervis incisus quod dissecti brevi temporis spacio coalescant. Spolium insignium virium esse credidere antiqui. Ad casum pilorum conducere, ait Galenus; ad claritatem oculorum, si eodem fricentur, Plinius: ad odontalgiam in aceto decoctum, & dentes eradicandos iidem. Aurium dolori, seu in vino seu in oleo, coctum, prodesse Dioscorides & Theophrastus; cum capitibus papaveris Archigenes. Suffimentum partus difficultates solvit. Ex sententia Plinii, lumbis parturientis alligari debet. Villanovanus suffitu ex eodem, cum opoponace, myrrha, galbano, Castoreo, stercore columbino vel accipitris facta, factum mortuum & vivum educit.

Olim iisdem in puniendis parricidis utebantur. Ægyptii in foveam serpentibus plenam eos conjiciebant: Romani, culeo,

cum semia, gallo gallinaceo & serpente infutos, in mare projiciebant. In India, teste Linschotano, à circulatoribus circumferuntur, qui eosdem ad instrumenti musici sonum tripudiare cogunt. Annibal, injecta magna vi serpentum fictilibus inclusorum in Romanorum classem, effecit, ut Antiochus victoriam reportaret. Adipe veterinarii ad equorum stranguriam utuntur: aucupes *caribus* ut aves citius pennas mutant. Albertus multa ex partibus, sed nugatoria, conficit, quæ apud Ambrosinum vide. *Orum* quidam eques coram Claudio litigaturus, spe vincendi gestabat: deprehensus, tanquam venificus, interfectus fuit. *Senectam* tanquam amuletum, in armillis quidam ligare solebant. Cardanus ad nescio quæ non, in certis constellationibus adhibet. Plinius cum sale, & serpillio tritam bobus in fauces, uva maturescence injicit, ut per totum anni curriculum valeant. Wottonus in armariis & cistis reponit, ut vestes à tineis immunes servet. Alii ejus pulverem inspergunt, ut apes ad alvearia revertantur.

Differentia serpentum multæ sunt, Primarias ad sequens caput rejicimus, secundarias, à quantitate, colore, loco, odore, noxa, aspectu, & aliis accidentibus sumuntur. De quantitate nota, Marem foemina semper minorem. In plaga septentrionali, ineunte æstate, parvos reperiri, qui regem cristatum habeant, eodemque occiso dissipentur. In Thessalia parvum & *hirsutum*, si Belluacensi fides, quem Incolæ *sacrum* vocent, alium, sola voce animalia interimere. In India quoque magnitudine aliis longe inferiores, *ποικίλος ἢν χόλαν* *versicolores*, & *ἀσπίδων φαρμάκων κατασκευασίας*, quasi pigmentis distinctos. Alibi maximi sunt. Megasthones scribit, *verba sunt Plinii*, in India serpentis in tantam magnitudinem adolescere, ut solidos hauriant cervos taurosque. Metrodorus, circa Rhyndacum amnem, in Ponto, ut supervolantes quamvis alte perniterque alites haustu raptas absorbent. Nota est in Punicis bellis, ad flumen Bagradam, (nunc Megerada) à Regulo Imperatore balistis, tormentisque ut oppidum aliquod, expugnata serpens, cxx. pedum longitudinis. Pellis ejus maxillæque usque ad bellum Numantinum duravere Romæ in templo. Huc *Seneca* espexisse videtur, dum scribit, Lenis & privata perniciæ non solas urbes movet. Quod late furere capit, & omnes appetit, undique configitur. Serpentes parvulæ fallunt, nec publice consequuntur; ubi aliqua solitam mensuram transit, & in monstrum excrevit, ubi fontes potu infecit, & si afflavit, deurit, obteritque, quacunque incessit, balistis peritur. Circa mare rubrum longitudine xl. cubitorum, crassitie eidem proportionata olim

Egnat. ver. histor. l. 6.

Sueton. in Histor. l. 6.

Differentie.

Belluaceni. Speculi. l. 20. c. 11. Æl. H. A. l. 17. c. 2. Plin. H. N. l. 8. c. 14.

Val. Max. l. 1. c. ult.

Seneca de Clement. l. 1. c. 25.

Ælia. H. A. l. 17. c. 1.

Ambrosin. de serpent. l. 1. c. 1.

Porta Phytog. l. 5. c. 12.

Tagaut. l. 1. Inffit. Chirurg. Porta Phytog. l. 5. c. 12. Galenus Euporist. l. 2. & l. 11. de simplic. medic. Dioscor. M. M. l. 2. c. 17. Plin. H. N. l. 28. c. 1. l. 29. c. 6. l. 30. c. 7.

Ufu in variis.

TITULUS II.

De Serpentibus in Specie.

CAPUT I.

De Serpentibus terrestribus.

ARTICULUS I.

De Vipera.

Primaria ferè Serpentum Differentia est, in quantum in *Terrestres* & *Aquaticos* & *Dubios* distinguuntur. *Terrestres* sunt, *Vipera*, *Ammodites*, *Cerastes*, *Hamorrhous*, *Seps*, *Aspis*, *Dipsas*, *Scytale* & *Amphisbena*, *Cacilia*, *Cenchrus*, *Acontia Dryinus*, *Elaps* & *Anguis Æsculapii*. His *Indicos* adde:

Viperam quidam ab eo quod vi pariat, nomen sortitam putant: quasi à factu exeunte, alvus matris laceretur: alii, & quidem verissimè, quasi viviparam, & per contractionem *viparam* & *viperam*, quod ova intra alvum concipiat, deinde factum vivum enitatur. Græcis est aliquando per excellentiam *ἴφις*, ut in Oppiano animadvertere est, communiter *ἴφις* mas, & *ἴφις* femina, *παρὰ τὸ ἴφην ἐν αὐτῇ αὐτὴ γὰρ ἴφι θάνατος*, quod ad interitum usque factum contineat, cui fabulæ apud veteres fides data; vel *παρὰ τὸ ἴφην ἐν αὐτῇ τὸ ζῆν*, quod animal intra alvum contineat, quod verissimum. Hodierni Græci *Echendras*, teste Bellonio, nominant. Itali *Marassos*. An rectè, alicubi disquireretur. Suesianus *Scorzonem* vocat: Nicolaus Florentinus *Scorzonen*; quod vocabulum, apud Italos, omnibus serpentibus commune est. Arabes *Thyri* vocabulum ipsis imponunt. Unde *Andromachus* viperinos pastillos, ferinos appellavit, à Græco *τῆρ* seu *νῆρ*. *Nepam* non esse, certum.

Serpens est venenosus longitudine cubitali, sæpè prolixiore, colore subflavo, pluribus maculis consperso, *Mari* caput angustum & acutum, collum crassius, corpus tenuius. *Cauda* ritu aliorum serpentum gracilescit, non tamen acervatim ut femina. Squamis circa extremitatem asperioribus tegitur, quas ira percita erigit. *Meatus* excrementorum in cauda est ventri propinquior. Canini *dentes* duo, feminis plures. *Galenus*, feminas subflavi coloris, admodum agiles, collum maximè porrigentes, oculis subrubentibus, inverecundis, & ferini intuitus facit. *Aëtius*, multis notis instar rotarum exornatas, magnitudine Cubitali cauda acervatim in tenuitatem desinente, alvo sinuosiore, & quæ caudæ innixa gradiatur. *Cardanum* si sequamur, erit præstantissimis viperis caput latum, erectum, & cavum, figura rhombi, oculi vivaces, breve corpus, & ad motum alacre. *Amatus Lusitanus* in Hispania cubitalem esse scribit; capite presso & acuto in quo verruca

olim observati sunt. In loco quodam *Maccra*, visus, qui jugeri longitudinem æquaret, crassitie, si credere fas est, tantâ, ut equites ex utraque parte adstantes, seipsos intueri non possent. *Posidonius* id retulit. *Porus Indorum Rex* ad Augustum decem Cubitorium misit. In *Malaber octonum pedum* inveniuntur, puerorum amatores. *Jacentes anguilinga esse facie* dicuntur; surgentes, eam ad eò dilatant, ut ad humanam effigiem propius accedere videantur. *Novem pedum pellum* apud *Clusium* invenies. *Tantum & Ambrosinus* apud magnum *Hetruriæ Ducem* vidit. Ideò non inepte forte *Gillius* scripsit, suum magnitudinem *Calecuti* æquare: cum præsertim edicto regio, ne occidantur caute sit. *Circa fluvium Senegæ capras*, alibi cervos devorare dicuntur. *Colorem si spectes*, in septentrionalibus regionibus variegati vagantur. In *India*, si *Ælianum* sequimur, vittis à capite ad caudam pertinentibus, aliis æreis, aliis aureis & argenteis conspiciuntur. *Thevetus* quosdam rubescentes, cum squamis versicoloribus, alios instar foliorum lauri virides facit. Hujus coloris & apud *Valesianos* inveniuntur. *Hesychius* *Seuritas* vocat. *A loco* sunt aquatici, terrestres, quorum alii montosis, alii planis, alii quercetis, alii latibulis circa fagos, & corylos delectantur, & amphibii. *Observavit Bellonius* circa *Abydenum* portum genus quoddam, rubore in leucophæo refulgens, quod interdum in mari vivebat, noctu continentem, quietis causâ, petebat. *Odoris* ratione sunt quidam ex iis moscati, ut serpens *Æsculapii*, & *Cusso* *Cypriorum*, capite magno, & corpore exosse. *Integrum agnum* devorat: hoc absumpto, ad arborem se tamdiu fricat, donec ossa excusserit. *Noxam* si attendas, in *Hispaniola* innocui versantur: circa regiam *Peruanam Cusco*, incantationibus ligati, nihil damni, postquam ferè integrum exercitum delevissent, inferunt. Inter hos *Nicander Moluros* reponit. *Aspectu* sunt vario. Alii habent oculos prægrandes, ut *Lybici*: alii parvos & locustis similes: nonnulli sanguineos & luteo colore suffusos. *Ad accidentia* pertinet, quod quidam sunt ore acuto, quidam vasto. Nonnulli cono tanquam crista in vertice superbiant: nonnulli cornua habeant: quidam denique alas. Huc pertinent monstrosi, qualis unus biceps, in *Musæo Bononiensi* videndus, alter latissimi corporis, & compressâ caudâ, quorum icones damus.

Strab. Geogr. l. 15.

Ælian. H. A. l. 17. c. 2.

Aristot. H. A. l. 2. c. 14.

Ambrosin. de serpent. pag. 6.

Ambrosin. de serpent. l. 1 c. 2. Nomen.

Arist. l. 1. de generat. Animal. c. 10.

Descriptio.

Galen. de Theriaca ad Pisonem.

conspicitur, dorso veluti quadam catena depicto.

Anatom.
Ambrosi-
fin. Hi-
stor. Ser-
pent. l. I.
c. 2. pag.
117.

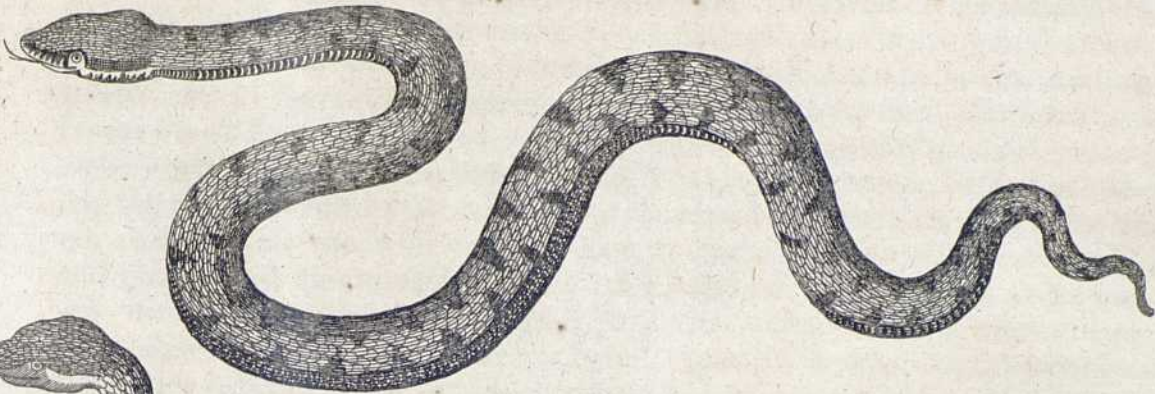
Anatomica ipsius Ambrosini verbis exequemur. Sic autem ille: In dissectione viperini capitis *cerebrum* subnigri coloris conspicitur, & adeo pusillum, ut vix quantitatem quatuor granorum milii adæquet, propterea hoc animal à quibusdam calidum, & siccum esse creditur: quod immodicus calor cordis à frigiditate cerebri temperari nequeat. *Auriculis* viperæ carent, sed earum loco quasdam cavernas habent: Etenim Plinius tradidit animalibus fœtum vivum parientibus aures inesse eminentes, exceptis cartilagineis, vitulo marino, Delphino & viperis quæ quibusdam foraminibus pro auribus, utuntur. Quoad *dentes*, Gesnerus tradit quosdam viperinum caput secantes, quatuor oblongos dentes in superiori mandibula spectasse; cum alii dentes tam superioris quam inferioris maxillæ, ob parvitatem, non appareant, sed maxillam acu fricando asperitatem, & stridorem percepisse; Hos pusillos dentes, tam in vivis, quam in mortuis viperis, nisi auferatur *vesicula*, in qua conduntur, nemo unquam in tueri poterit. Baldus Angelus Abbatius quatuor dentes caninos tam mari, quam fœminæ viperæ attribuit, cum hoc tamen discrimine, ut mas duos habeat deciduos: Ideoque non admirandum esse putat, si interdum maris dentes duos tantummodo esse conspiciamus. Quamobrem Authores Nicandrum secutos proculdubio hallucinari statuit, quando pronunciat, demorfos à vipera mare, duo tantum *ulcuscula*, & à fœmina quatuor reportare: cum duos dentes maribus, & quatuor fœminis semper inesse crediderint. Et tamen vipera mas, antequam illi duo dentes cadant, quatuor etiam vulneribus possit patientes afficere. Hæc autem sententia si sit vera nec ne, indigit animadversione; quandoquidem nostri circulatores vipersas quotidie pertractantes, duos tantum dentes tam in mare, quam in fœmina se observasse referunt. Nos igitur decocto viperæ capite, & carne diligenter à craneo separato, duplex dentium genus conspiciati & sumus: unum, quo hæc bestia se tuetur, & mordendo venenat; alterum quo ad mordendum utitur. Hi autem sunt dentes quatuor supra triginta ab Antiquis non descripti: cum in gingivis occultati non appareant. Horum autem talis est ordo; nam præter quatuor caninos nominatos, duodecim in superioribus maxillis, nimirum sex in utroque latere conspiciuntur; suntque adinstar ferræ versus gulam, & aliquanto majores dentibus armantibus inferiores maxillas. Inferiores dentes sunt viginti duo, nempe undecim in quolibet latere, quocirca quando authores memorant vulnera à dentibus vipe-

rinis inflicta, eos de caninis dentibus verba facere opinamur; Cum cæteri dentes horum animalium illis ignoti fuerint. Quandoquidem veteres, harum ferarum *caninos* tantummodo dentes, descripserunt, quos vidimus perforatos, & vesicula veneno plena munitos, quæ novo toxico quotidie repletur, dum primum in ictu consumptum fuerit. Etenim quemadmodum in singulis animalibus aliqua semper generantur excrementa, quæ per partem determinatam extra corpus trudentur: Ita etiam viperæ venenosum excrementum per dentes evacuant, dum se defendentes, mordendo cætera animalia venenant. Hoc etiam præstat scorpio, qui in cauda aculeum perforatum instar dentium anteriorum viperæ possidet, & sub aculeo habet vesicam veneno plenam, quod punctis animalibus communicat. Neque mirandam est vipersas caninis dentibus ad tutelam tantum sibi met à natura comparasse: siquidem accidit idem pisci pistrici rostrum hinc inde dentatum possidenti, quos dentes huic animanti non nisi ad tutelam natura impertita est. Quod autem nostri viperarum venatores pronunciant, se tam in mare, quam in fœmina duos tantum dentes conspiciatos fuisse, inde natum esse credimus: quoniam cæteri in gingivis latentes non videantur: deinde hoc genus hominum tanquam rude, & imperitum nunquam anatomen harum bestiarum exercuit. *Pulmo* in viperis veluti vesicula oblonga membranosa, variisque meatibus plena, & aëre turgens observatur. Item *cor* grandiusculum apparet, & mobile in pericardio; hocque quando animal alexipharmaco necatur concitatus movetur, quam si ferro interimeretur, ob repugnantiam alexipharmaci ad venenum. *Jecur* est oblongum vena admodum crassa per medium percurrente, quæ dimanans à corde ad extremam usque caudam serpentis progreditur. Ibi etiam visuntur *vena* seu *arteria*, quæ à corde & hepate ad gingivas, seu vesiculas dentium ascendunt: cum in *vesica fellea* tanquam in propria lacuna contineatur hæc materia venenosa, quæ inde ad dentes defertur. Possimus autem necessario attestari hanc venenosam materiam in cysti fellis residere, quoniam neque hepatis, neque cor, neque sanguis viperæ venenum participant. *Ventriculus* sub jecore latitat, qui *oesophagus* adhæret cum aspera arteria ad pulmones usque descendente. *Splen* colo intestino annectitur. *Colon* flexuosum est, & in latere sinistro terminatur. *Rectum* autem intestinum à fundo ventriculi dimanare videtur.

Et tantum de viperæ anatomia Ambrosinus. Severinus in viperæ se secta sequentia observavit: Oblonga omnia *viscera*, item & ova. Primum exerto spolio ad cervicem,

Severinus
Zoo-
tom:
part. 4.
pag. 359.

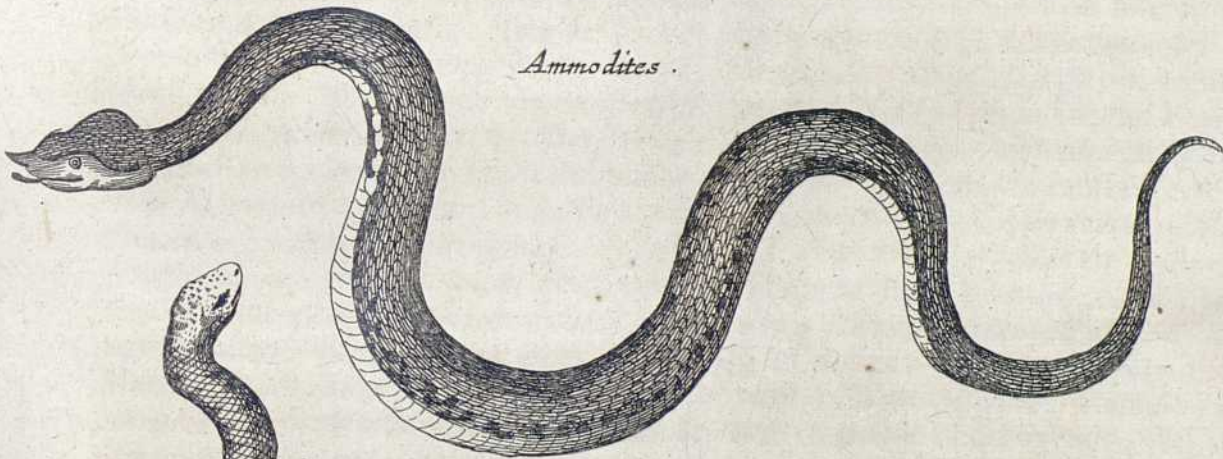
Vipera Mas.

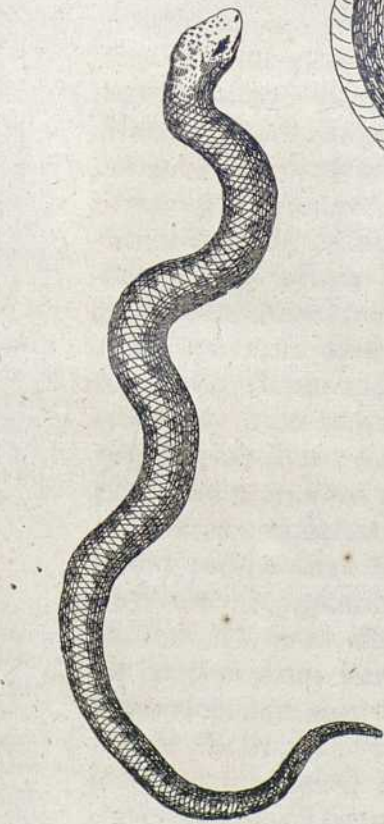
Vipera Feminina.

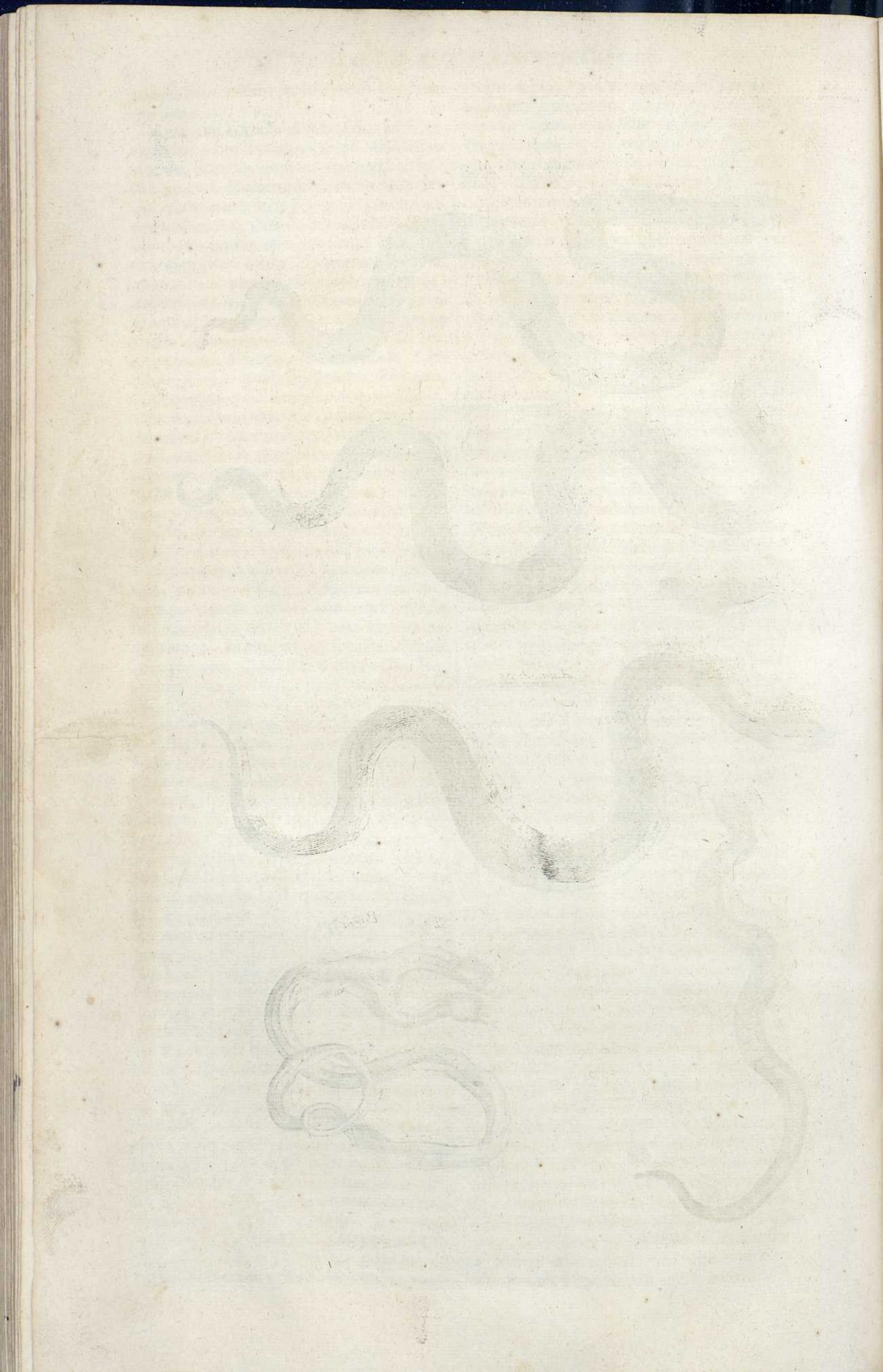

Ammodites.

Serpens Biceps.

vicem, aspera arteria per longum annexa pulmoni eodem ductu. *Cordis* substantia alba tota, nisi quantum auriculæ rubent, quarum sinistra amplior. Aqua in pericardio: Cor triangulare complanatum. *Fellis vesicula* non hepatis affixa, sed Ecphyfi. *Renes* oblongi duo ex multis quasi renibus conflati, inferiores hi visceribus omnibus, & prope anum. *Testes* oblongi, forma æmulantes Pineæ semen. Reperti in utero tres *catuli* viperini, qui à matre biduo jam mortua superstites inventi sunt, caudis micantes. Ad hæc *ova* multa ad vasa spermatica utrinque: hinc autem descendunt recte per medios renes. Intra caudam vesiculæ duæ plenæ viru illo. *Intestina* rubra, carnosa præsertim superne convoluta in quosdam veluti nodulus. In *ventriculo* & intestinis herbaceum alimentum. *Ventriculi* tunica interne rugosa, rugæ autem rectæ, quæ postea diducta utraque tunica facile explicantur. Differentia sexus in hoc genere: Mari cauda longior; fæminæ brevior & latior. Mari sub caudam vasa quædam oblonga, interne spinosa; genitalia non dubito. In multis inveniuntur regionibus, Italia, Hispania, India, Melita, Cypro, Chio, circa Amyclas, ubi insanabilis earum morsus, & alibi. Aristoteles tamen in Creta nasci negat. Cordus in Germania nunquam conspicatus est. In insula Syagro Arabiæ promontorio vicina, magnæ reperiuntur, Marsi populi qui impune veperas tractabant, alibi generari negavere. Delectantur imprimis locis montanis: ideo circa Haliacmon Macedoniæ fluvium, & in Euganeis Patavinis montibus inveniuntur: aquis, populeis arboribus, & locis, quarum carnes Galenus pro antidoto reprobat, quod ægrotantibus sitim intolerabilem faciant. Hyeme latent, non tantum sub saxis, immotis fimo præsepibus, ut Aristoteles & Virgilius prodidere; sed etiam statuis lapideis, & terris. Rustici sane Itali, dum lignibus profundiora terræ tentarent, simul glomeratas sæpissime invenerunt.

In montana Phænicæ parte herbis vesci, & quasdam radices vorare, Pausanias prodidit. Non tantum herbis, sed & erucis, buprestibus, Cantharidibus, phalangis, mure araneo, stellationibus, scarabeis, bufonibus, Galenus: scorpionibus Aristoteles: picæ pullis, Albertus, Circulatores fursuribus in pyxidibus & capsulis. Venatores quidam decimo quinto quoque die potum cum herba quadem præbent. Vino delectari aliis visum: diu à potu abstinerere, Bellonio. Frigiditas videtur Aristoteles facere, quod hyeme latent: calidas, Galenus, Dioscorides & alii. Hyeme minus tales esse, facile exinde colligas, quia non mordent: æstate, & præsertim sub ortum Caniculæ vehementer æstua-

re, quia fervorem quandam præse ferunt. Ex capite Cerberi natas, antiquitas olim fabulata est. Ex cinere vel putri materia oriri posse vel exinde colligitur, quod Julio Obsequente prodente, bello civili inter Augustum & Antonium durante, Pado effuso, ingens viperarum copia proruperit. Ex congressu maris & fæminæ progigni, tam certum, quam falsum, cum muræna pisce congregi, vel maris caput à fæmina post congressum morsu avelli, quod apud Plinium legimus, cui Herodotus, Nicander, Plutarchus, Solinus, & alii ad stipulantur. *Ova* prius unius coloris & mollia, instar ovorum piscium concipiunt, & quidem superne versus præcordia: tempore parturitionis, catuli sine ullis membranis quandoque quod eas scindant, aliquando iisdem obvoluti, prodeunt. Vere postquam concepere, factum ad mensem Augusti gestant. Viginti, una die, & quidem singulos parere, apud Aristotelem habemus. Tres supra viginti ab una in pyxide servata prodiisse, quarum quæ à matre separatae erant, inertes reddebantur, Johannes de Saviis pharmacopæus author est.

Cum multis occultam inimicitiam exercet vipera. *Sputo humano*, si hoc in ipsius ventrem penetret, interficitur. *Mulieri gravidæ* si occurrat, abortum inferre creditur. Sola voce facit ut *mures* musculos suos alio deportent. Cum *ossifraga*, & testudine dimicat, Illa sibi herba soncho simili providet: hæc origano vel ruta medetur. Cum *scorpione* congregi, & mutuo se conficere, Caspar Wolfius observavit. *Alii*, scordii, & alliarie odorem vitare, apud Theophrastum habetur. *Arum* radix manibus affricata morsus viperarum arcet, si Avicennæ credimus. *Sinapi* iisdem adversari, idem affirmat. Ramulo *fagi* leviter contactæ obstupefcunt, si Lacunæ fides est. Inter folia *fraxini* & prunas constitutæ, igni se potius credunt. *Solani* succo Galenus manus contra easdem madefaciebat. Rhases viperæ oculos *smaragdum* intuentes liqueferi, & mox à capite effluere, reliquit.

Ad *Naturam* spectat, quod vere & autumnino spoliis deponunt: tempore vernali oculos fæniculo affricant, ut visus in cavernis contractam hebetudinem tollant; & quod gravissimum odorem spirant. Fæminæ, quæ pinguior mare, acerbior morsus est.

Venenatum animal esse, superius diximus: signa varia occurrunt. Aulicus quidam apud Rhodiginum in colorem porraceum incidit. Purpurascens vel amethistinum aliquando contrahi apud Grevinum habemus. Excitatur aliquando singultus, quod ventriculus veneni acrimonia vellicetur. Semper fere

Ælian. H. A. l. 9. c. 96.
Plin. H. N. l. 10. c. 62.
Ælian. H. A. l. 1. c. 24.
Arist. H. A. l. 5. c. ult.

Arist. H. A. l. 5. c. ult.

Antipathia.
Ælian. H. A. l. 2. c. 24.

Natura.
Arist. H. A. l. 8. c. 17.

Venenum.

Locus.
Solin. in Polyhist.
Arist. in Mirabil.

Martial. Epigr. l. 4. 59.
Arist. H. A. l. 10. c. 62.
Virgil. Georg. l. 3.
Martial. l. 3. Epigr. 16.

Vitus.
Pausan. in Bæot.
Galen. in Theriaca ad Pisonem.

Temperamentum.
Arist. Gener. animal. l. 1. c. 9. 10.
Galen. de simplic. medic. facult. l. 11. c. 2.
Generatio.

corpus intumescit, pustulæ ambustis similes erumpunt, fitis infestat, gingivæ cruore suffunduntur, jecur inflammatione vexatur, biliosi vomitus succedunt, vertigo, sopor, tremor, & urinæ difficultas, ut Dioscorides & Ægineta reliquit, oboriuntur. Ubi vero virus totum occupavit corpus, ungues ob caloris defectum livefcunt & corpus grandinem congelantem sentit. *Remedia* varia habentur. Amatus Lusitanus partem ictam scarificari jussit: emplastrum ex alliis cum theriaca eidem imposuit, & drachmas tres theriacæ in vino meraco propinavit. Ex animalibus laudantur Caro viperina quæ interaneis abjectis cocta, virus ad cutem pellit; cervi maris genitale, mustelæ venter salitus; cancri fluviatiles vel marini; sanguis fulicæ cum oleo potus; testudinis marinæ cum aceto; patientis urina hausta; sterco caprinum in aceto decoctum, vel in vino tritum, butyrum denique vetus. Inter *plantas* plurima quoque occurrunt. Anchusa manducata & in fauces projecta easdem perimit. Abensina radicem, folia, & corticem Aristolochiæ laudat; Crollius, aconitum cum vino tepido: Alii bistortam, quæ contortis suis radicibus, convoluti serpenti figuram repræsentat: Matthiolus Bryoniæ radicem, Citri semen & succum Rhasis: Ferulam & juniperi baccas Dioscorides. Plinius Tragoriganum: Claudius Imperator, taxum arborem: semen viticis Ægineta: acetum calefactum & potum. Dorotheus Helius. Ex *Compositis* sunt plurima, inter quæ præcipua, Theriaca Andromachi, & Antiochi Philometoris; Antidotus Apollodori, rustici medici, Avicennæ & Galli, quam ex Arabia redux Cæsari obtulit. Pulvis viperinus quem nobis Medici describunt, plurimum quoque prodest. *Extra* applicantur, humani dentes in pulverem redacti: urina humana calida: Caput viperæ amputatum, & impositum: emplastrum ex ranis: fimus caprinus in aceto dissolutus, & pellis recens ab eadem detracta: herba de Corso nuper apud Hispanos inventa, quam Cantabricam quidam autumant: radix ebuli in vino elixata: fraxini cinis cum succo foliorum permixtus: furfures cum aceto & ruta decocti: lignum colubrinum in Malabar nascens. Ideo ab incolis per arva decurrentibus, circumfertur. Laudantur etiam, melissæ folia eorumque succus: origanum viride contusum, radix personatæ in vino elixata: pix liquida cum sale: decoctum pulegii: serpillum cum aceto, & cætera, quæ in Ambrosino vide. Pareus theriaca antiqua in aqua vitæ dissoluta, usus est. Sunt qui cantus tibicinum pro remedio ponunt. Amatus Lusitanus cujusdam fontis mentionem facit, in quo si ægri demergantur, eva-

dunt. Fallopius observavit, (*verba sunt Ambrosini*) dum ruri versaretur, filium agricolæ à vipera in pede demorsum. Unde pater senex ad clamorem filii accurrens, arcto vinculo pedis digitum vinxit: deinde digito scarificato cum non mediocri sanguinis effusione, jussit sibi locum ostendi, ubi à vipera filius percussus fuit: quo cognito, ut læsum pedem ibi natus figeret, imperavit; postea ducendo ferulam circa pedem, illius figuram obsignavit, & sumpto gladio, cretam intra vestigii lineam radens, in vino dissolutam, filio propinavit: quo præsidio juvenis, vomitione & alvi fluore correptus, tandem sanatus est. Virus quoque à vesiculis gingivarum extum & fel ejusdem inficere, Gesnerus author est, qui puellam quandam, quæ carnem cui viperina permixta erat, gustaverat, in opistotonum & alia gravia symptomata incidisse scribit. Fel confestim animi deliquium generat. Semen citri faccaro conditum, scordium, cornu cervi, lapis busonites, hyacinthus, sapphirus, smaragdus, inter præservativa recensentur. Et olim & nunc in mensis habuere locum. Ægyptii, Troglodytæ, & Arabes, passim eas conquirebant. Cirmi Indi ultra flumen, & qui montem Athon incolunt, Æthiopes, Macrobiani, & Seres iisdem alebantur, ideo ad centum quinquaginta annos vitam proragabant. Athenæus ritu piscium conditas apponit. Nunc in Italia à mulieribus ob pulchritudinem expetuntur.

In Medicina multus earum usus, ex iisque pulveres, sales, olea, extracta, tincturæ, & vina, parantur. *Caput* collo appensum contra gutturis affectus, & anginas celebratur. *Cerebrum* in pellicula ligatum dentitionem promovet. *Jecur* coctum à venenato morsu præservat. *Ossa* in purpurea sindone ligata, & portata, epilepsiam & vertiginem amoliuntur. *Spolium* medicamentis opthalmicis miscetur: ex sententia Hippocratis, in delenda impetigine commendatur. *Pellis* ad facilitatem partus valet, si dextro parturientis femori alligetur. *Pinguedo*, si diligenter præparetur, ad oculorum suffusiones, ambusta, coercendum pilorum sub alis exortum, cutis eminentias, in paralyti, commendatur. *Carnes* quidam ad vitam prorogandam facere scribunt, quibus Renodæus refragatur. Alii cum fæniculo decoctæ jusculo, visum imbecillum firmant. Ejusdem esu, servus Cratetis Medici, cui cara ab ossibus in morbo abscesserat, sanatus est, si Porphyrio fides. Plurimum ficcare, & excrementa ad cutim detrudere, ideo elephantiacis, & aliis qui cutaneis morbis laborant, summe proficua, apud plurimos Medicos invenies. Galenus aliquot exempla prodidit, qui cum vinum in quo

Fallop. 1.
de tumo-
ribus.

Ælian.
H.A. 14.
c. 7.

Usus in
Cibus.

Plin. H.
N. 1. 7.
c. 2.

Athen.
Dipnos.
l. 8.

Usus in
Medicina.
Galen. de
simpl.
fac. l. 6.
Porta.
Phytogn.
l. 6. c. 11.
Plin. H.
N. 1. 29.
c. 4.

Galen. l.
7. de
Comp.
Medic. l.
loca.

Porphyr.
πρὸ ἀπο-
νεύσεως.
Oribaf. l.
3. de
morb. c.
62.
Galenus
Simplic.
Medicin.
l. 11. c. 1.

Remedia. A-
matus
Lusit.
Curat.
Cent. 1.

Plin. H.
N. l. 22.
c. 20. &
21.
Crollius
de signa-
turis.

Dioscor.
M. M. l.
3. Plin.
H. N. l.
20. cap.
17.

Galen. de
simpl.
medic. l.
6. c. 10.

Pareus l.
20. c. 16.

vipera extincta bibissent, liberati sunt. Cardanus eadem phthysicos curavit. Fuere qui Gallinas nutriebant, donec deplumarentur, quas postea agris exhibebant. Matthæum de Gradibus, & Gattinarium id fecisse proditum. Alii ex tali pastu ova propagandæ vitæ idonea, sibi pollicentur. Pulveres & alia quomodo darentur, vide apud Ambrosinum, qui ex authoribus colligit. Pulverem sitim excitare, ipsi experti sumus. Ad aquas hydro picorum exsicandas adhiberi, apud Petram invenies. Cinis inter caustica à Fallopio censetur. Aquam Gallesii pharmacopæi ibidem vide. Baldus Angelus in dolium vini injectas, corruptum pristino nitore restituere, idque in cella Cardinalis Ursini accidisse, scripsit. Ad theriacam singulari ratione præparantur. Primus Andromachus adhibuit, Antoninus Imperator revocavit. Galenus egregie descripsit. Consule si placet Ambrosinum, sed & nos ante non ita multos annos, in schediasmate ad Theriacam Andromachi exposuimus, cum ejus Lesnæ in Polonia dispensationi præessemus.

Viperarum differentias, Color, & magnitudo dabunt. Ratione Coloris, Pausanias in Æthiopia & Lybia nigras esse scribit. Porta pro ratione foli in quo vivunt, virides, rubras, rufas, albas, & nigras observavit. Cardanus rubræ crassæ & brevis. *Milort* ab Italis dictæ meminit: sed Matthiolus, innocentissimum animal esse, domibusque familiare, addit. *Magnitudinis* respectu, in Hispania, non nisi cubitales inveniuntur, si Amato Lusitano credimus. In regione Troglodytica, longitudinem decem & novem cubitorum exæquant si Æliano. In aurea Castella, viginti pedum sunt, si Cardano. Ægyptiacarum pelles tomento replatæ duplo majores sunt nostris, si Bellonio. Alpinus in Illyrico unico in fronte cornu insignes, marem album gerere, fæminam duo tanquam acus in syncephite, capite latiore in compressiore esse, & à cerastis differre, scripsit. Sumunt & à veneno quidam differentiam, & serpentem illum, qui *Escurzo* Italis adferunt. Verum hic, quia est colore cinereo nigricante maculis distincto, longitudine sesquipedali, capite crasso & quadrato, ore magno & hiante, lingua nigra & mucronata, & tarde incedit, in viperarum censum referri non poterit. De *Viperis Chiappa* ita *Nierembergius*: Genus viperarum Chiappa nutrit magnum, simile putrido ligno, pestilentem spiritum quatuor narium fenestris fundens. Quædam morfu equum intra diem occidunt, fuso per omnes juncturas sanguine. Sunt aliæ variegatæ, aliæ nigre & prolixæ. Quemcumque momorderint, perimunt: crescente luna mitescunt, decrecente irritantur. Aliæ sunt pallidæ,

nigris distinctæ lineis, interstinctæ maculis albis; morso ab iis decedit per frustra caro. Aliis tanta pestis superest, ut si fuste contingantur, subeat virus usque ad brachium. Aliæ hujus sunt conditionis, ut si mordeant mane, morsus evomens sanguinem pereat; sub vesperum, non sunt lethales. Visus ibi serpens, in cujus utero inventi triginta & unus fætus.

ARTICULUS II.

De *Ammodyte*.

Refertur hic tum ratione figuræ tum partus ad viperarum genera. Vocatur à Latinis *Ammodytes* vocabulo à Græcis desumpto, qui & ἀμμοδύτης, φαρμαδύτης, ἀμμοδύτης, per ypsilon; & ἀμμοδύτης per jota appellant: ibi ἀπο τοῦ ἀμμοῦ & τοῦ δύτης quoniam arenam subeat: hic ab ἀμμοῦ & διοδύτης perfodio. Aëtio est *Cenchrias* vel potius *Cerchnias* ab asperitate miliari, quod cauda ipsius instar granorum milii dura sit. An ἀμμοδύτης apud Lexicographos sit ab eo diversus; vel ἀμμοδύτης apud Suidam difficile est dicere. Nonnulli Ammoditem, Centriam, aut Centritem, ob duritiem caudæ dici debere innuunt. Cum νέγρη quædam lignorum & lapidum vitia dicantur ut apud Theophrastum videre est: & Plinius, in quibusdam arboribus veluti in marmore, centra quædam, id est, durities clavis similes, & seris inimicas esse asseveravit. Ut ut sit, *cornutum* vocavi, quod eminentiam quandam cornu æmulantem supra nasum gerat; & *viperam Cornutam Illyricam*. Quod in illa regione frequens sit, *monoceron* denique, propter callum qui summam oris partem exornat, certum est.

De ejus forma & Descriptione ita *Ambrosinus*. Olaus Magnus scriptis mandavit quosdam esse serpentes arenacei coloris, longitudine cubitali, maculis nigris distinctos habentes supra dorsum linearum vestigia. Deinde inter hæc serpentium genera Ammoditem commemorat. Quamobrem Lucanus colorem arenaceum hujus serpentis contemplans canebat hunc in modum. Concolor exustis atque indiscretus arenis Ammodites. Est igitur fera hæc viperæ perquam similis, capite tamen ampliore, & maxillis latioribus, & in superiore parte rostri, eminentiam quandam acutæ verrucæ similem gerens. Propterea vulgares, non injuria, *cornutum* serpentem vel *cornutam* viperam nuncuparunt. Aëtius quoque Ammoditem cubitalis magnitudinis, & arenacei coloris esse statuit. Immo *pellem* maculis nigris præditam, & caudam præduram ei assignavit: Has autem condiciones lector in icone, quam exhibemus melius & commodius meditari poterit.

Ambrosin. de Serpentibus. p. 162.

Galen. de Antid. l. 2. de Theriaca ad Piscionem, & alibi.

Differentie.

Porta Phytog. l. 4. c. 28.

Amat. Lusitan. in Dioscorid. Æl. H. A. l. 9. c. 33.

Bell. observ. l. 2. c. 30. Alpin. de Medicina Ægypt. l. 4. cap. 8.

Nierem. H. Exot. 12. c. 3.

Nomen. Ambrosin. l. 1. c. 3.

Theophr. H. P. l. 5. c. 3.

Descriptio.

Locus. In Lybia teste Solino, in multis Italiae & Illyriae locis, comitatu inprimis Goritienfi stabulatur. Quadramius observavit in Circulatorum capsulis, catulos ritu viperarum eniti.

Venenum. De Veneni signis & remediis, ita idem Ambrosinus. Olaus Magnus describens signa veneni hujus serpentis ea esse protulit, quando particula demorsa non solum ingenti dolore & tumore afficitur, verum etiam quando virus à vulnere effluit, & propterea si patiens tertia die non perit, quandoque ad septimam usque diem vitam protrahit. At Inter ceteros Authores, clariora hujus veneni signa assignat Matthiolus, dum percussos ab Ammodite, festina morte opprimi scribit, & à vulnere eorum, qui tam brevi tempore non obeunt, sanguinem primo dimanare, labiaque vulneris intumescere, deinde paulo post sanium effluere, capitisque gravitatem, & animi deliquitum generari. Imo addit homines etiam robustos ab hoc serpente ictos triduo interire, & celerius qui à femina fauciantur. Quamvis observaverit nonnullos ab hoc serpente percussos ad septimam usque diem vitam protraxisse.

Remedia. Præsidia hoc venenum castigantia, inprimis communia laudat Abensina; deinde tanquam Alexipharmaca, castoreum, cinnamomum, & radicem centaureæ cum vino exhibet. Item radicem Aristolochiæ longæ, & Gentianæ probat, postmodum pro emplastris parandis, mel exsiccatum, & tritum, radices gracatorum, centaureæ, semen lini, harmel, lactuæ, & volubilis præscribit. Verum Matthiolus admonet primo appositis cucurbitulis ambitum vulneris scarificandum esse, injectis tamen vinculis arctissimis partibus superioribus. Deinde tanquam præsidium peculiare mentam ex aqua mulsa potam, castoreum, casiam, & succum artemisiæ, cum aqua commendat. Præterea theriacam in potu exhibet, eademque vulnus linit, & tandem emplastris atrahentibus utitur. Imo in hac affectione cataplamata nomis, & ulceribus serpentibus conferentia summopere celebrat.

ARTICULUS III.

De Ceraſte.

Ambros.
l. 1. c. 4.
Nomen.
ἀπὸ τοῦ κέρατος
EXcipit hic Ammodityem serpens, quod in locis etiam arenosis libenter stabuletur. Nomen à duabus eminentiis, quæ in fronte cochlearum instar, sed solidiores habet, sortitus est. Aristoteli *Thebanum colubrum*, dici placitum est Bellonii. Olaus est *Cristalis*, Alberto M. *Ceristalis*, *Sircalis* & *Triscalis*.

Bellon.
obl. l. 2.
c. 54.
Descriptio.
Plin. H.
N. l. 8. c.
23.
In *Descriptione* variatur. Plinius corpore Ceraſtis eminere cornicula sæpe quadri-

gemina scribit: quorum motu reliquo corpore oculato sollicitent ad se aves: Totidem & Solinus habet. Albertus octo. Bellonius duo instar granorum hordei supra oculos, gemina minuta cornua imitantia, ponit. Addit, *dentes* viperinis similes, *dorsum* lineis quibusdam puniceis variegatum habere. *Aërus* cubitalis magnitudinis, longissimum, duorum cubitorum, corpore arenacei coloris, juxta caudam desquamato, partibus ventris per ordinem squamatis, reliquit.

Invenitur in Lybia, cujus medi terranea arida & fabulo referta sunt. Olim in Ægyptum migrasse, & magnam regionis partem inhabitabilem reddidisse, prodidere quidam, & ex his Lucanus. Bellonius dum Cairo in montem Sinai iter faceret, copiosos conspicatus est. In viis per quæ plaustra aguntur, frequens stabulatur, obviosque aggreditur & perimit.

Duo ipsis congenita adscribit Bellonius, nempe, quod ritu viperarum foetus edant vivos, & quod inter omnia serpentum genera diutissime sitim tolerant. Gressu flexuoso volutari, quoniam breves & crassi sunt; mole corporea arenis obruta, exertis cornibus aviculas allicere, ut superius dixi: Pssillos populos non attingere, adjici præteritis potest.

Demorsus à Ceraſte, parte affecta intumescit, & duritiem quandam instar capitis clavi cum pustulis experitur. Mox sanies modo nigricans, modo subpallida effluit: mens alienatur: visus hebescit, inguina & poplites dolent. Tensis genitalibus convulsus obit. Inter *remedia* ponit Dioscorides membri præcisionem. Ægineta & Aretæus scarificari & ferro ut inuratur jubent. Celsus rutam ex aceto coctam, & nepetam cum sale & melle permixtam laudat. Plinius pice cum polenta quandoque utitur, interdum Castoris testibus cum panace & ruta in vino. Quomodo id Pssylli frangant, apud Ælianum habemus. Cornu ad præsentiam viperæ, napelli, aut fellis Pardi exudare, Grevinus & Petrus de Abano affirmant.

Datur apud Nicandrum genus Ceraſtæ *mutilum* vel quod cornibus careat; sed sic Ceraſtes appellari non posset: vel quod non tam patenti habeat: & quidem grandioribus quam alii maxillis instructum est, *Maxillare* vocatur. Forte illud quod superius ex Matthiolo in Illyrico inveniri diximus, Thair Ægyptiis dictum, & quod in theriaca, ut Prosper Alpinus scripsit, adhibent. Herodotus circa Thebas Ægyptias cornutorum serpentum, parvi corporis meminit, qui sacri dicuntur. Sed quia innoxii, ad Ceraſtas referri non possunt. Nos duas hic in Iconibus species exhibemus. Secunda ad Sere-

Solin.
Polyhist.
c. 40.
Bellon.
Obl. 2.
c. 54.

Locus.

Lucan.
Pharsal.
l. 9.
Bellon.
obl. l. 2.
c. 56.
Natura.

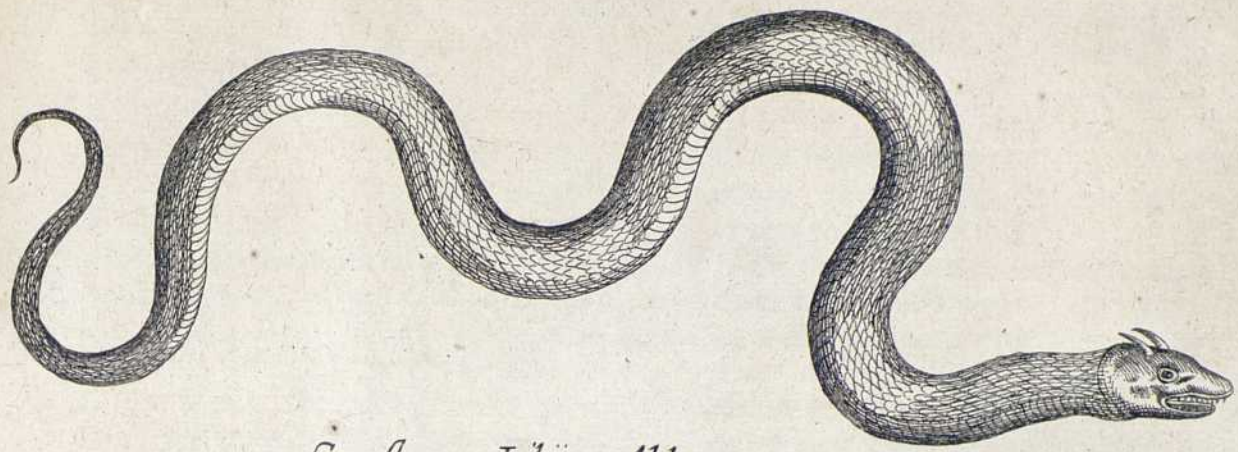
Ælia. H.
A. l. 16.
c. 28.

Venenum.
Dioscor.
l. 6.

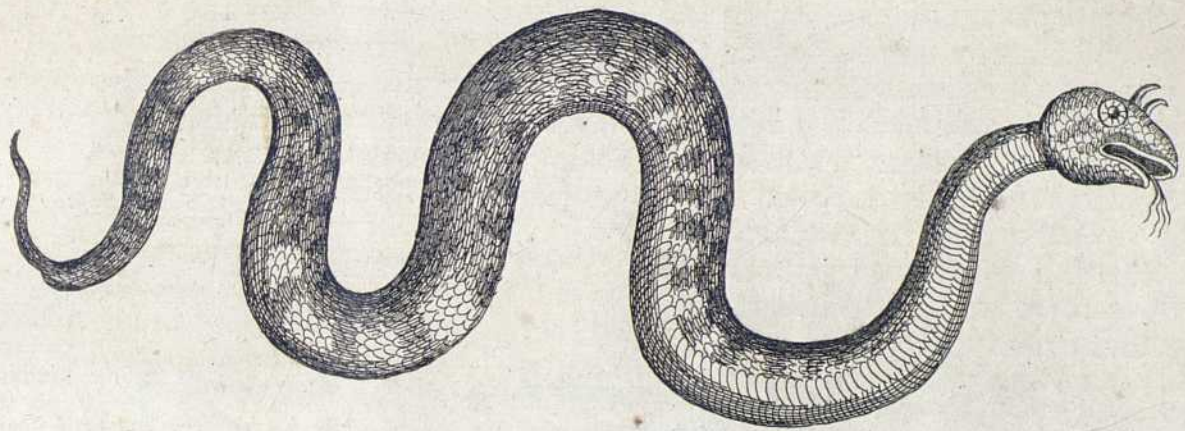
Ælian.
H. A. l.
19. c. 21.

Differen-
tia.

Ceraastes Grewini Aldrou. Gehörnichte Schlangeh.

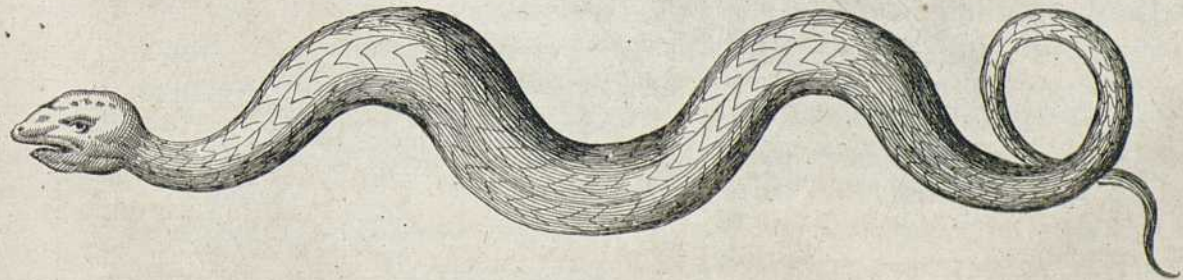
Ceraastes ex Libija Aldrou.

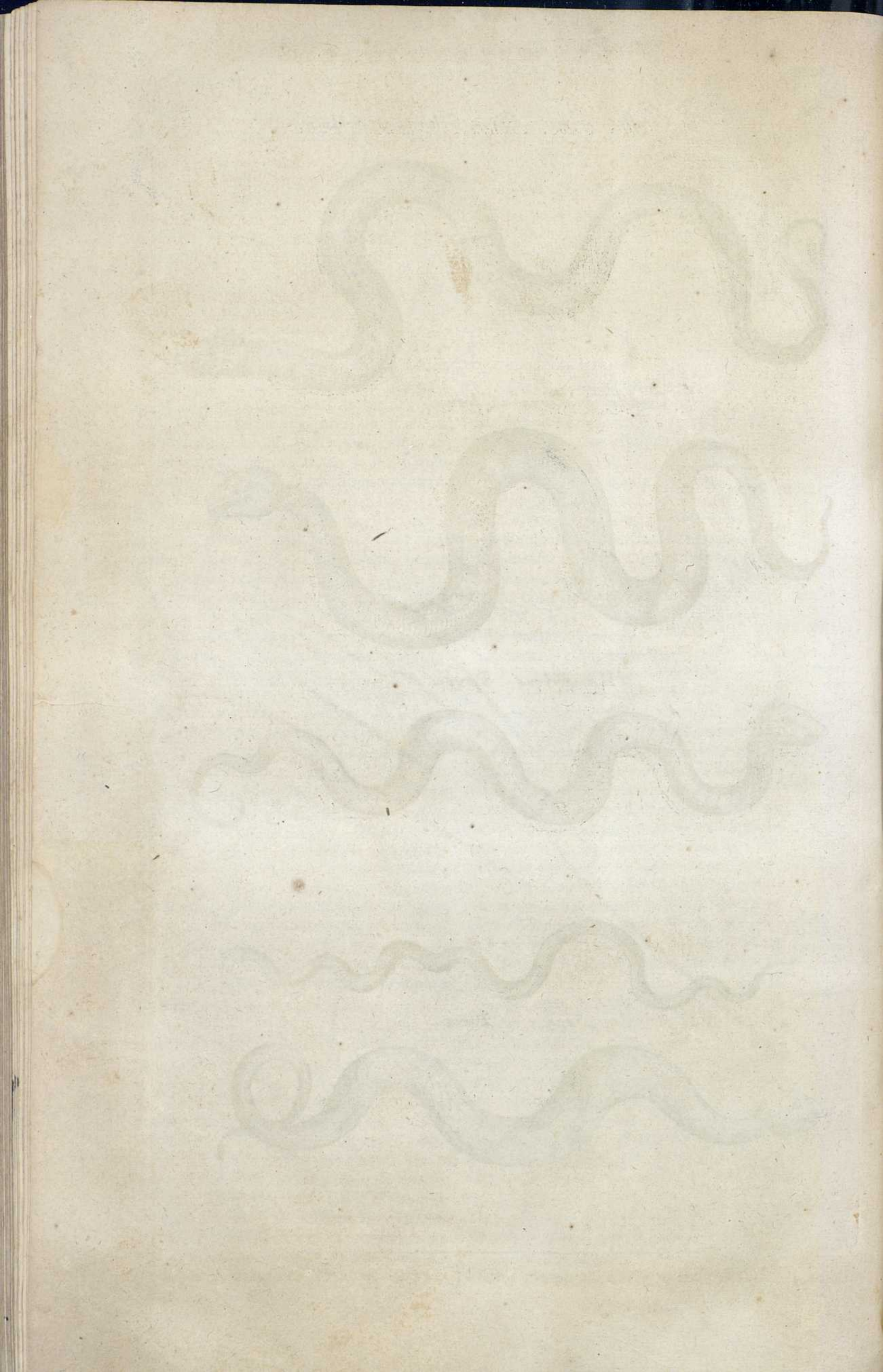

Hæmorrhous Parei.

Seps Parei.

Serenissimo M. Hetruriæ Ducem ex Lybia allata est, una forte ex illis, de quibus *Falconerius Angelus ad Gesnerum* ita scribit: Allati fuerant ex Cairo tres serpentes ad nobilem quendam Venetum, qui diligentissime in vitro magno & arena prope focum servabantur. Tres numero erant, quorum unus ferme erat triplo reliquis major, isque *femina*, quæ tum forte quatuor, aut quinque ova in ipsa arena edidit magnitudine fere ovi columbini; longitudo erat trium pedum, crassitudo fere brachii: *caput* duos digitos latum, idque compressum. *Oculorum* pupilla nigra, reliqua parte albo quorum ciliis utrinque prominebant cornicula duo brevia non carnea ut in quibusdam aliis, sed vere cornea. *Collo* erat pro magnitudine corporis tenuissimo, & satis longo. Totus parte superiore tectus erat *squamis* cinereis. Suprema squamarum parte nigricantibus, *cauda*, in extremo extenuata, & subfusca. Aliis duobus eadem erat forma, nisi quod cornua adhuc non extabant. Dixerunt esse filios illius majoris.

ARTICULUS IV.

De Hemorrhoo.

Ambrosia. de serp. l. 1. cap. 5. Nomen.

Hæmorrhous, Græcis & fæminine *αἱμορροῖς*, & masculine *αἱμορροῦς* ἀπὸ τοῦ αἵματος, & *πῖα*, quod ad ejus ictum sanguis ab omnibus corporis humani meatibus effluat. Ildoro est *Aspis hæmorrhous*, Arnaldo *Afrodus*, Sylvatico *Afudus*, Avicennæ etiam *Sabris*, & *Alfordus*. Olaus tria differentia genera esse putavit. *Thonium* Nicandro dici, quod locis illis Ægypti, quibus Thonis imperavit, delectaretur, Rhodiginus author est.

Rhodig. Antiquæ lect. l. 16. c. 9.

Descriptio. Ælia. H. A. l. 15. c. 13.

Nicander in Theriac.

Descriptionem hujus serpentis, apud Ælianum, Nicandrum, & Paræum habemus. *Corpore* est pusillo. *Oculis* igneo quodam fulgore ardentibus, *Cute* splendidissima, *dorso* multis albis & nigris notis maculato, *cervice* angusta, *Cauda* prætenui, cum corniculis supra oculos. Avicenna ei *dentes* æquales tradit. Nicander ita describit:

*Unum longa pedem, totoque gracillima tractu,
Ignea quandoque est, quandoque candida forma,
Constrictumque satis collum, & tenuissima cauda.
Bina super gelidos oculos frons cornua profert,
Splendentum quedam radiorum albertia luce
Sylvestres ut apes, populatricesque locustæ.
Insuper horribile ac asprum caput horret, &
instar*

*Ipsius obliquæ sua parvula terga Cerastræ
Claudicat, ex medio videas appellere dorso,
Parvum navigium terit imam lubrica terram.
Alvus & haud alio tacite trahit ilia motu
Ac per arundineum si transeat illa grabatum.*

Locus.

In Ægypto & illis locis quibus Thonis

imperabat, vivere superius dictum. In India reperiri, ex Diodoro Siculo colligi potest. Is enim in eo tractu quo Alexander Porum persequatur, inventos fuisse serpentes, parvos equidem, sed quorum alii æreis virgis specie erant simillimi, alii densam & hirsutam cristam arrigebant, ad eorumque morsum toto corpore sanguineum sudorem dimanasse, scribit. Particularem locum si attendamus, saxorum cavernas incolere solent.

Ælian. H. A. l. 9. c. 43.

Natura.

De *Natura* hoc occurrit, segnem admodum in incessu & pigrum esse: naturaliter, non aliter ac navis dum mare sulcat, incedere; more undæ, quæ assurgit & deprimatur: & fæminam à mari gressu ita distingui, quod hæc cum interne circa caudam firmet, cum mas ventri tantummodo innitatur, & collum serpendo extendat. Quæ de obliqui incessus causa, & Canobo Menelai gubernatore veteres nugantur, apud Ælianum & Nicandrum vide. Nemo alias hujus fabulæ meminit.

Ælian. H. A. l. 15. c. 13. Nicander in Theriacis. Venenum. Mathiolus ad Dioscor. l. 6. c. 50.

In ejus morsu, (*verba sunt Mathioli*) color loci percussus sit cruentus, ex quo ab initio nihil præter aquosum quoddam, effluit: ventriculus dolore afficitur: deinde sanguis non solum ex foraminibus morsis, sed etiam ex naribus fluit: spirandi difficultas subsequitur, & si quæ in corpore obductæ fuerint cicatrices, recrudescunt. In *morsu femine*, anguli oculorum & radices unguium sanguinem fundunt: immo sanguis ab omnibus corporis meatibus manat, & tandem dentes, putrefactis gingivis excidunt. Eadem Nicander, Galenus, Lucanus, & Ælianus prodidere. Immedicabiles quibusdam ejus morsus, alii partem scarificatam candenti ferro inurunt: quidam statim præcidunt; deinde cataplasmatibus valide attrahentibus utuntur. Dioscorides ad sistendum sanguinem emplastrum ex foliis vitium coctis & cum melle tritis primo imponit, post portulacam cum polenta antequam sanguinea urina prodire incipiat. Mathiolus allium & vinum dilutum, cum theriaca, exhibet: vulnus aqua frigida abluit, & demum, regionem vesicæ spongiis calidis fovet. Plinius, flores & mora rubi commendat.

Galen. de Theriaca ad Pisonem. Lucan. Pharsal. l. 9. Ælian. H. A. l. 9. c. 43. Nicander in Theriacis.

Circa Differentias nihil fere occurrit præter ea quæ Nierembergii de *Indico hæmorrhoo*, & *Kokob* scribit, Piso & Maregravius de *Cucurucu*, ille de *Ibiracao* habent. De *Hæmorrhoo* ita *Nierembergii*: Habet novus orbis suum hæmorrhoom, *Abucyat'i* dictum, similem teutla cotzuchqui, nisi quod sonalibus careat, majorem hæmorrhoo antiqui mundi, sed ejusdem veneni. Per omnes corporis meatus & cicatrices profundunt sanguinem morsu. Est alius qui etiam per juncturas prodige cruorem facit. De *Kokob* sic idem: Offenditur in agris Jucatanensi-

Differentia.

Nieremb. H. E. l. 12. cap. 2.

Nie-
remb. H.
E. l. 12.
cap. 49.

nenfibus, quidam serpens ad hemorrhoi nostratis pertinens genus, quatuor longus dodrantes, fusco colore, sed cyaneis & rubescentibus maculis consperso. Hujus ictus adeo pestilens est, ut intra horæ unius spatium cogat ictum hominem sanguinem rejectare, & intra diem unum ex omni corporis parte effundere, atque ita demum mori. *Antidotum* esse inquit filiquastri succum liquori tabaci permixtum, ex quo alia contusa atque resoluta sunt, epotumque. Saxorum colit cavernas, & in his cubilibus educat prolem. Egressus antrum, cum strepitum audit, impetum facit in obvios.

Maregr.
H. B. l.
6. c. 14.

Cucurucu Maregravius vocat, quem Pifo *Cucurucu* Brasiliensis dici scripsit. Ille novem pedes longum facit, squamis flavescens, ac per dorsum maculis nigris grandibus variegatum. Nimirum, in toto flavo macula est grandis, in nigro duæ flavæ, in quibusdam nigris etiam unica flavæ, & sic continue. *Cl. Pifo*, amicus & condiscipulus noster, qui per aliquot annos illas oras lustravit, ita describit: *Cucurucu* est anguis crassus, cineritii coloris interius flavus, externis maculis nigris distinctus, & iisdem ut *Cascavel* squamis vestitus; novem & interdum duodecim pedes longus. Maxime est venenatus, & plurimum metuentus, licet caro ejus præparata à Barbaris comedatur. Præcipuum illi venenum in capite, ideoque Brasiliensis intercepto quanto citius caput amputant & cooperiunt humo: Ab illo ictus, corripitur vertigine, tremoribus, torminibus, animi deliquiis, febribus ardentibus, quibus sudor frigidus ac ipsa denique mors, intra diem naturalem, aliquando & celerius succedit. Præter enarratas qualitates, peculiare est huic serpenti, quod morfu ejus virulento, venæ erodi videantur, tantamque inflammationem & ardorem efficiat, ut sanguis bulliens mox è naribus, auribusque, imo manuum & pedem unguibus promaneat. Huic malo si quæ Medicina detur, ipsius serpentis, qui morsum intulit, caput emplastri forma, vulnere applicatum: Tum & Folia Tabaci recentia, leviter tantum ab ignis flamma tacta, mirabiliter profunt, cauterii loco. Idem præstat contra hujus, aliorumque Serpentium morsus radicis *Capia* decoctum. Deinde succedunt sudorifera, vel ipso statim initio convenienter exhibita, ut sunt radices *Jusepebæ*, *Urueu*, *Malvisco*, *Jaborandi*, &c.

Pifo loco
citato p.
43.

De *Ibiracoa*, ita idem. *Ibiracoa* Brasiliensis serpens est variegati coloris, albis, nigris, rubrisque maculis insignis. Ejus morsus est admodum venenosus, & pessima symptomata infert, haud secus, quam *Cucurucu*, ut à Brasiliensibus accepi: quippe sanguis quantocyus à morfu, ex auribus,

naribus & oculis profluit, & nisi statim subventum fuerit, moritur vulneratus. Si virus nondum ad cor abierit, carne ipsius anguis cocta cum radice *Jusepeba*, *Jaborandi*, *Malva Isco*, *Caapeba*, *Capyuba*, additis summitatibus *Nhambi*, ex vino interne exhibitis vulnerati restituuntur. Addatur externum remedium, ex capite ipsius feræ contuso, & cum *Ærva de Cobre*, aliisque ejusmodi ante enarratis præparatum.

ARTICULUS V.

De Sepe.

SEps, quibusdam, non male Sepes, Græcis *σῆψ*, & quidem feminino genere dicitur. Sine dubio *σῆψ* τὸ σῆπειν τὸς φληγίνθας, quod vulneratorum ab hoc serpente caro, statim putredinem concipiat. Ideo nonnulli ex Scaligero, non male *Putriam* vocare. Dicitur & *σῆψιδαν*, quamvis *Nicander* *Sepis* & *Sepedonis* diversis locis meminerit. Nec vel iste diversas *Sepis* & *Sepedonis* descriptiones habet; nec morsus *Sepis* symptomata ab *Aëtio* recitata, ab accidentibus *Sepedonis* ictus, quæ apud *Nicandrum* leguntur, differunt. Ideo *Gesnerus*, & *Grevinus* pro synonymis sumere. *Avicenna* *Selsir* vocavit.

Ambr. de
serpent.
l. 1. c. 6.
Nomen.

In *Descriptione* variatur. *Abensina* cum capite lato, collo parvo, cauda brevi, ventre rotundo, tergo lineis diversi coloris variegato facit: *Alius* duorum cubitorum longitudine, ore acuto, albis notis maculatum. *Ælianus* eidem quatuor dentes, quos *Volaterranus*, recurvos facit, qui tunniculis quibusdam occultantur, adscribit, *Pausanias* cinereum colorem, & macularum *ποικιλοσπίδα*, alvum majorem. *Nicander*, colorem hirsuti tapetis assignat, quem *Scholias* varium, *Grevinus*, pallidum interpretantur.

Descri-
ptio.

Ælian.
H. A. l.
16. c. 24.

Nicand.
in The-
riac. Gre-
vin. de
Venen. l.
1. c. 13.

Locus.
Pausan.
in Elien.

Ælian.
H. A. l.
16. c. 14.

Venenum.

Lucan.
Pharsal.
l. 9.

Invenitur in regionibus *Syriæ* & *Arcadia*. Legimus namque apud *Pausaniam*, *Ægyptam* *Elati* *F. Arcadiæ* Regem, incautum ab eo interemptum fuisse. Dum currit, brevior cauda videtur: quem tamen obliquo majorem tramite ducit. Colorem in eorum quæ attigit similitudinem mutat. Venenum, quod ad morsum illico tabe destruit, ex dentibus ejaculatur. Ossa cum corpore dissolvere, *Lucanus* scripsit. Dicitur *Nicandro* *σῆψος*, vel quod sit *ξῆσος*, vel quod faciat *σῆψιν τοῖς θανυμένοις*: vel ob siccitatem, vel quod percussis sitim adferat. De signis veneni ita *Lucanus*:

*Mors erat ante oculos, miserique in crure Sabelli
Seps stetit exiguus, quem flexo dente tenacem
Avulsitque manu piloque affixit arenis.
Parva modo serpens, sed qua nonnulla cruenta*

Tan-

Seps Aetii ex Matthiolo.

Aspis Vulgaris.

Aspides Species Colore ferrugineo.

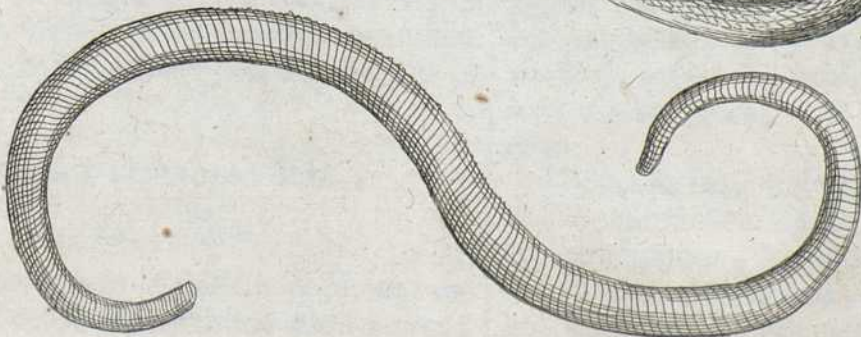
Aspidis Species colore ferrugineo. Viperæ parua Vulgo dicta.

Dipsas Creuni.

Ibyara Serpens Margraf.

Tantum mortis habet; nam plaga proxima circum

*Fugit rupta cutis pallentiaque ossa retexit:
Iamque sinu laxo nudum est sine corpore vulnus.
Membrana natant sanie; sura fluxere, sine ullo
Tegmine poples erat, femorum quoque musculus
omnis*

*Liquitur & nigra distillant inquina tabe.
Disiluit stringens uterum membrana, fluuntque
Viscera, nec, quantum toto de corpore debet
Effluit in terras, sævem sed membra venenum
Decoquit; in minimum mors contrahit omnia vi-
rus.*

*Vincula nervorum & laterum contexta, cavumq;
Pectus, & abstrusum fibris vitalibus omne
Quidquid homo est, aperit pestis. natura profana.
Morte patet; manant humeri, fortesque lacerti
Colla caputque fluunt; calido non ocyus Austro
Nix resoluta cadit, nec solem cera sequetur,
Parva loquor corpus sanie stillasse perustum,
Huc & flamma potest, sed quis rogas abstulit ossa?
Hæc quoque discedunt, putresq; secuta medullas,
Nulla manere sinunt rapidi vestigia fati.
Cyniphias inter pestes tibi palma nocendi est:
Eripiunt omnes animant, tu sola cadaver.*

Diosco-
rid.
Plin. H.
N. l. 29.
c. 5. & 6.

Inter remedia, portulaca & acetum mulsum à Dioscoride; à Plinio, cortex & bacca lauri, oxymel, piscium falsorum cibus, dummodo vesperi vomitu rejiciatur; ab Aëtio, spongia aceto calido imbuta, & mor sui applicata, laudantur.

Differen-
tiæ.

Inter Sepem & Sepedona, ut supra diximus, vix aliquid est discriminis, et si Scholiastes Nicandri, Sepi colorem coccineum, Sepedoni varium assignet. Videntur tamen reperiri serpentes qui ad eundem referri poterunt. Meminit Aristoteles cuiusdam pusilli, quem quidam *sacrum* vocant, quem & reliqui serpentes, etiam magni vitant. Hujus morfu omnia putrescunt. Legitur quoque apud Ælianum, virum quendam solo serpentis tactu periisse, & vestem ægri paulo post putruisse. Huc & *Aguasén* pertinet, de quo ita *Nierembergius*: Subita pestis *Aguasén* serpens duas spithamas longus duntaxat, fusco colore, lato capite atque compresso: adeo vero lethali est ictu, ut intra dimidiæ horæ spacium interimat, decidente carne vulneri vicina, ac misere putrescente. Versatur montosis locis, editis, atque arentibus. Alexiterium ejus *Pangaguasén*, nascitur in Philippicis.

Ælia. H.
A. l. 8. c.
7.

Nie-
remb. H.
E. l. 12.
c. 11.

ARTICULUS VI.

De Aspide.

Ambro-
sin. de
Serp. l.
1. c. 7.
Nomen.

Serpenti quem Aspidem vocamus nomen, vel ab aspergendo, quod venena morfu aspergat, ut Isidoro placet; vel ab asperitate cutis, ut Arnaldo; vel ab aspiciendo, quod acutum intueretur, nisi co-

rum oculi à quibusdam carunculis comprimentibus impedirentur, ut Abensinæ; vel à *σπίζευ*, quod est, more serpentis bestia fibilare, & se gyrare, propter acutum nempe sibilum, vel ejus corporis longitudinem, ut aliis; impositum est. Quidam Serpentem Niliacam & Ægyptiam dixere, quod Ægypto sit peculiaris: Propertius *sacrum colubrum*, quod in simulachris Isis adhiberetur, dixit, alii *Hypnalim* à somni inductione. Quatramius Marassum vocavit, quod viperarum instar, vivos catulos pariat.

Descriptionem apud Nicandrum habemus.

Descri-
ptio.
Nicand.
in The-
riacis.

*Tam procera, (inquit) extensa queunt quam
brachia duci
Tantaque crassities est, quantum missile telum,
Quod faciens hastas docta faber expolit arte;
Pro tructum horrifona taurorum, & cæde leonum.
Squalidus interdum color albet, sæpe virenti
Cum maculis sæpe est cineres emitante figura;
Nonnunquam ardenti veluti succenditur igne
Idque nigra æthiopum sub terra, quale refusus
Nilus sæpe lutum vicinum in Nerea volvit.
Præterea gemine calli instar, fronte caruncle
Herent sanguineis scintillant lumina flammis
Turgida squallet item cervix, grave sibilat ipsa
Bestia, dum certam vomit ira cæcita mortem
Quatuor hinc intra maxilla concava dentes
Radices fixere suas quas juncta quibusdam
Pelliculis tunica abducit, triste unde venenum
Effundit, si forte suo hæc approximet hosti.*

Belluacensis ei caruleum colorem, dentes extra labia, ut in apro, exporrectos, adseribit. Agricola longitudinem & crassitudinem mediocris anguillæ, Wottonus senum pedum, assignant. Plinius, duos dentes in supera parte dextera lævaque longissimos, tenui fistula perforatos, ut scorpionum aculei, venenum infundentes. Ælianus tenuissimis quibusdam tunicis indui scribit, quibus inversis venenum effundatur, effuso, illæ ad pristinum statum redeant.

Plin. H.
N. l. 11.
c. 37.
Ælia. H.
A. l. 9.
c. 4.

In Gallia nullas divagari Bellonius auctor est: plurimas in Hispaniæ insulis Christophorus Andreas. Calidiore aère gaudere certum, ideo Africam, & ripas Nili imprimis incolunt. Olaus in septentrionalibus regionibus observavit, scabrosa cute, cinereo colore, oculis scintillantibus, longitudine trium vel quatuor cubitorum.

Locus.

Sympa-
thia &
Antipa-
thia.
Nicand.
in The-
riaca.

Umbrosis locis delectantur. Ideo Seneca, ad umbram exsurgere dixit. Abhorrent ab Ichneumone, Argolis anguibus, ranarum fatibus, cimicibus, aro, & halicacabo. Ichneumon ova ejus conterit, & mordente dente lacescit. Bellum, quod & apud Ælianum invenies, Lucanus ita egregie descripsit:

Ælia. H.
A. l. 3. c.
22. & 6.
38. & 10.
47.
Lucanus
Pharsal.
1. 4.
Arist. H.
A. l. 9. c.
5.

*Aspides ut Pharias cauda solertior hostis
Ludit, & iratas incerta provocat umbra,
Obliquasque caput vanas serpentis in auras
Effuso tuto comprehendit guttura morsu,
Lethiferam citra sanie tunc irrita pestis
Exprimitur, faucesque fluunt pereunte veneno.*

Suidas.
Agricola
de anim.
subter.
Porta
Phytogn.
l. 7. c. 24.
Plin. H.
N. l. 21.
c. 31.
Athenæ.
H. A.
l. 4. c. 54.

Argoli serpentes aspides interimunt, ideo jussu Alexandri M. Alexandriam deportati fuere. Ranarum fætus cauda insignes persequuntur. Gallinæ ea die qua *cimices* comedere, ab iis non tanguntur. Fumo *ari* ita inebriantur, ut torpidæ evadant. De *Halitacabo* ita *Plinius*: Nec illud præteribo aspidum naturæ *Halicacabum* in tantum adversam, ut radice ejus propius admota, soporetur illo sopore enecans vis earum. Ergo trita ex oleo percussis auxiliatur. De amore aspidis maris erga anserum custodem puerum, & fæminæ rivalitate commotæ erga eundem odio, vide *Athenæum*.

Natura.
Isidor.
Orig.
l. 12.

Ad *Naturam* pertinet, quod *Isidorus* scribit, ad incantatoris vocem alteram aurium premere alteram cauda obruere: nunquam marem nisi comite fæmina è spelunca egredi; alterutrum ab aliquo occisum, occisorem etiam in turba quærere, quo aliqui affirmant; visum imbecillum ob carunculam, de qua superius, seu tubercula fronti adhærentia habere; & levissimo strepitu auditu, quasi ex somno excitatas sese erigere, quod apud *Nicandrum* legimus. In iracundia præcipitibus tumet collum. De *ovorum* natura prodit *Bartholomæus Anglicus*, parva, rotunda, livida, viscosa, fætida, summe venenosa, & filamentis quibusdam conglobata esse, quæ si à *Rubeta* vel alio venenoso animali foveatur, vermen procreari, qui visu & halitu more *Basilisci*, primo foveantem, deinde alios etiam animantes perimat. Mansuefieri, apud *Ælianum* legimus. Cicurantur cibo; cum infantibus vivunt, & crepitu digitorum vocatæ ex cavis prodeunt. Mensam etiam, in qua temperatæ vino & melle farinæ ipsis apponuntur; circumstant, ac reliqua omni spira in terra relicta, caput allevantes circumlabunt, sensimque expleantur. Egregie de illo *Plinius*: Unicus huic tam pestifero animali sensus vel potius affectus est. Coniuga ferme vagantur: nec nisi cum compare vita est, itaque alterutra interemta, incredibilis alteri ultionis cura. Persequitur interfectorum, unumque eum in quantolibet agmine populi, notitia quadam infestat, perrumpit omnes difficultates, permeat spacia, nec nisi ab annibus arcetur, aut præcelerit fuga.

Nicandr.
in Ther.
Anglic. l.
19. c. 88.

Ælian.
H. A.
l. 17. c. 5.

Plinius
H. N.
l. 8. c. 23.

Venenum.
Nicand.
in Ther.

Ictus Aspidis tam subtilis est, ut visum effugiat: ideo mors *Cleopatæ* difficilis erat cognitu. Tumor circa vulnus nullum; post ictum statim sopor insurgit, oculi ca-

ligine suffunduntur, facies pallet, frons refrigeratur; icti assiduo hiant, & tandem convelluntur. Actuarii ægri colorem in viridem & herbaceum permutari asserit. Inter remedia, *Aristoteles* & alii solam partis mutilationem ponunt. Visum haud paucis, si *Centaurium* in vino tritum æger evomuerit, periturum certo; victurum, sin secus. *Mercurialis* plagæ exustionem suadet; *Pareus*, quod sanguinem in venis & arteriis congelari putet, tenuiorum partium, medicamenta, si pars nigricet amputandam censet. Tentari tamen remedia tam *simplicia* quam composita possunt. In illis sunt, *origanum* virens cum vino tritum; *allia* cum *Zytho*; *aristolochia* cum *rosis*; *apium* cum mero. De aceto ita *Plinius*: Nuper cum ab aspide calcata percussus, utrem aceti ferens deposuisset, sentiebat ictum alias illæso similis. Intellectum ibi remedium est, potuque succursum. De *Citris* videri *Ælianus* poterit. Objecti aspidibus rei, evasere quod id pomum comedissent. Huc *urina* impubium, quam *Plinius* laudat, *fel mustelarum*, *stomachus ciconiæ*, *urina* & *sanguis testudinum*, *lapis Malacensis* & *histicis* pertinent. Ex *Compositis* sunt, *Theriaca magna Andromachi*, *Antidotus Antipatri*, & alia. Quidam compositionem ex *foliis taphi barbati*, *Caryophyllatæ*, *leucii rubri*, pari pondere sumptis, quæ in aceto acerrimo & *urina* hominis sani decocta, parti extra applicantur: *Aëtius* pro fomento *aquam marinam* adhibebat; quandoque post scarificatas *cucurbitulas*, *Centaurium* cum *myrrha* & modico *opio* apponebat.

Marsis in Cibis inservire, capite abscisso, & cauda ad digitos quatuor, interaneisque exemptis, cute detracta, & corpore aqua abluto, *Galenus* prodidit. *Medicinam* si spectes, *Plinius* ad visum clarificandum ejus membranam cum adipe alterius animalis permiscet. *Galenus* emplastri *Andromachi* meminit, ad discutiendas strumas & *podagras*, quod ex aspidibus vocatur, quod cinerem ipsarum recipiat.

Differentia Aspidum apud authores sunt variarum. Apud *Galenum* est *χρηστα*, *terrestris*, quæ loca mediterranea incolit, *χρηστα*, *hirundinaria*, quæ *hirundinem* colore æmulatur, & circa *Nili* ripas excubat: *πλευρα*, *sputatrix*, quæ sputo animalia interficit. Prioris longitudinem quinque cubitorum æquant. *Chelidoniæ* colore albo & nigro refertæ sunt; *Ptyades* cinereo ad aureum inclinante asperguntur. Illæ quatuor horarum spacio in animalium perniciem operantur. Istæ, instinctu quodam naturali, cum flumen debet crescere per dies triginta alta petunt, & momento interimunt. Hæ cinereæ & virides præter morsum salivam habent venenosam, & adeo tenuem,

Plinius
H. N.
l. 23. c. 1.

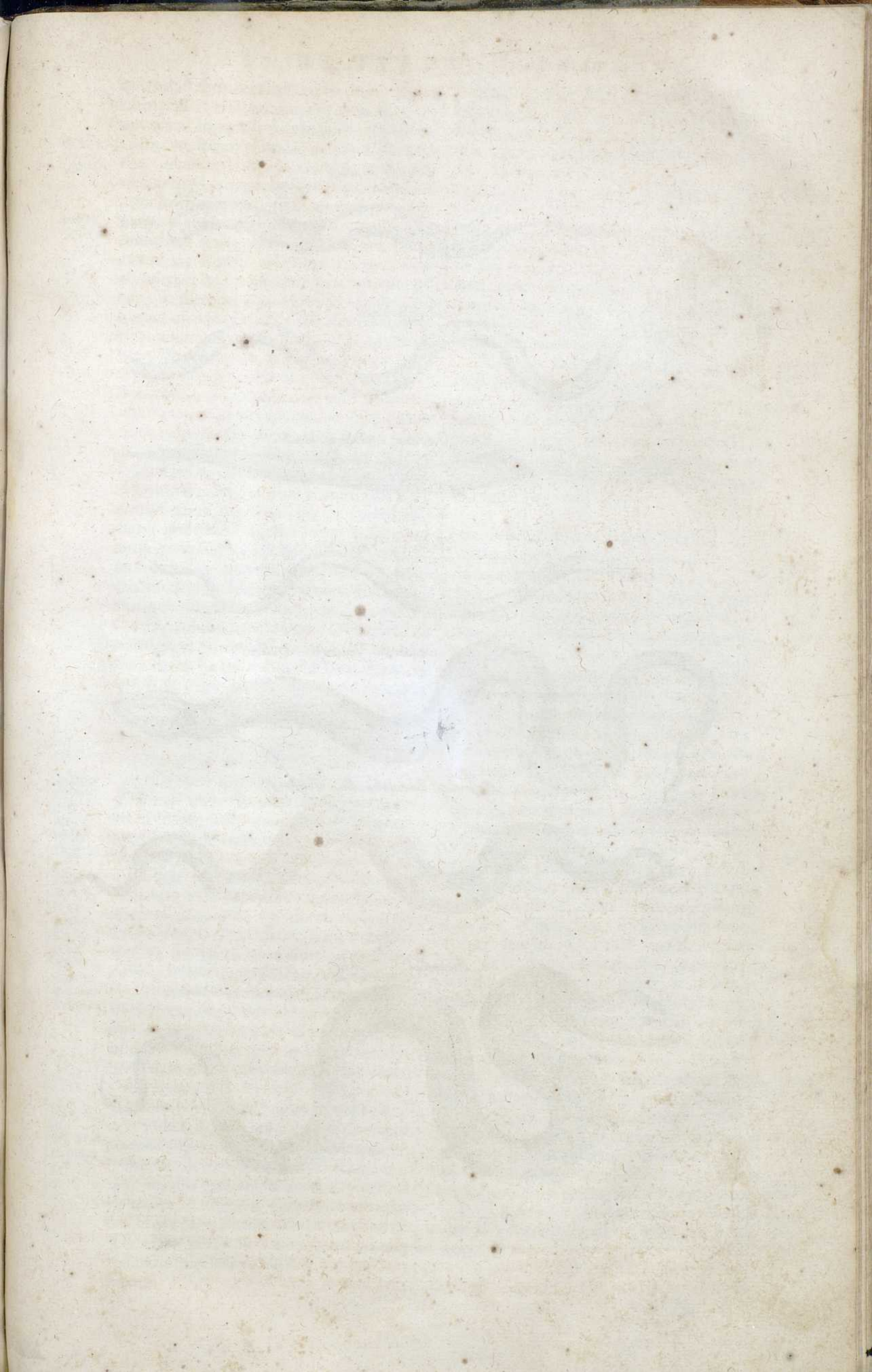
Ælian.
H. A.
l. 3. c. 5.

Plinius
H. N.
l. 28. c. 6.

Usus.
Galenus
ad Glau.
l. 2. c. 10.
Galenus
de Composit.
medic. f. g.
l. 6. c. 14.

Differen-
tia.

Galenus
l. de The-
riaca ad
Pisonem.

Scytale

Amblystoma Grewii

Cæcilia Blindschleich

Cæcilia Vulgaris

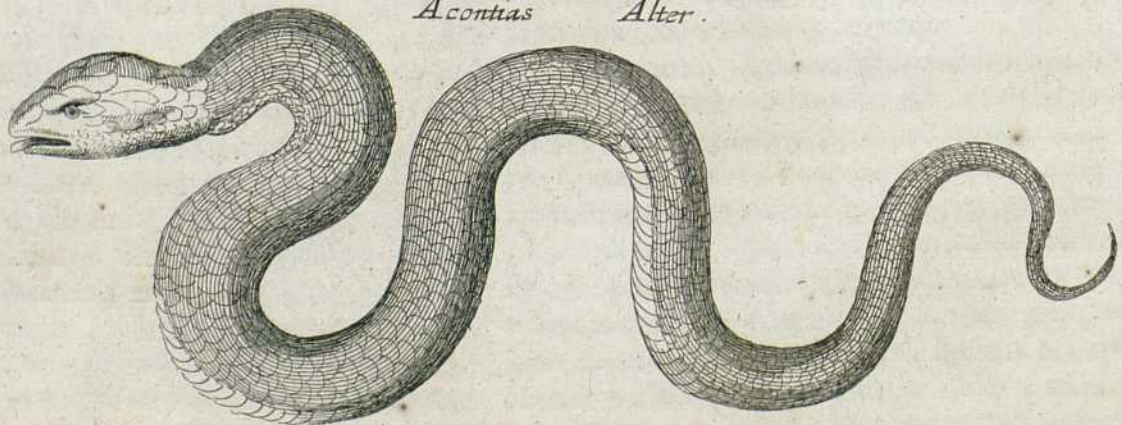
Cenchris Veterum Belloni

Acontias Iaculus. Angelschlang.

Acontias Alter

Porphyrus de abstinencia, &c.

Bellon. Observ. l. 3. c. 51.

ut angustissimos etiam cutis poros penetrare possit. Galenus, exprorecta cervice, & certa intervalli longitudine venenum exspuere scripsit: quod & apud Porphyrum invenitur. Ab his admorsu, motu privantur post continuos saltus soporantur, & cum torsione colli, spasmo, pulsu inordinato, & absque dolore vita privantur. Bellonius in Italia apud Brutios serpentem callum in fronte tuberculi instar gestantem vidit, quem aspidem veterum esse putat. Dioscorides unam tantum aspidem describit. Strabo duas Ægyptiarum species facit, quarum una, spithamalis sit longitudinis, & *ὄφις θαλασσίαινα*, chelidonia forte; altera, unius orgyæ, sub qua ptyas & terrestris sine dubio continetur. Apud Ponzettum tres sunt, *Sicca* nempe, & longior quæ oculos carbonis instar micantes habet. *Caput elevans*, & constrictis dentibus sputum ejaculans: & *Hirundinaria* quarum icones exhibemus. His addere placuit, *parvam*, coloris ferruginei; & alteram colore subviridi maculoso insignita, quæ Italis *aspido tormento* quod moriū tormentum adferat. In America quoque inveniuntur, quæ caudæ aculeo feriunt. Prope Bononiam ejusque villam Malalbergo dictam, habentur varii coloris, quæ dentibus vulnerant, & oblongo caudæ aculeo ferire nituntur. Rustici faucii partem tumefactam ligant, & adhibitis præsiidiis tridui spacio liberantur.

ARTICULUS VII.

De Dipsade.

Ambrosin. l. 1. c. 8.
Nomen. Isidor. Orig. l. 12.
Ælia. H. A. l. 6. c. 51.
Ambrosin. l. 6. c. 51.
Agricola de Animal. subterraneis.

Aspidem sequitur *Dipsas*, quam Solinus inter species aspidum numeravit. Nomen à siti quam ictu suo infert promeruit. Unde Isidorus *Situlam* vocavit. Dicitur etiam *πυρροσπίς*, à nigra cauda; *ἀμφοβόλιος*, quod per arenam incedat; *πυρροσπίς* quod ictus ejus veluti flamma adurat; *κρίσιος*, ob eandem rationem. Videtur tamen inter *Præsterem* & *Dipsadem* aliqua esse Differentia, ut Agricola prodidit. *Præster* percussum immobilem veluti quadam syderatione, menteque alienum reddit: mox pilis defluentibus, & urgente pruritu, alvi que fluxu, patientem absomit: quod de *Dipsade* scriptum non invenias. Dioscorides solam nominum causam differentiam ponere credit.

Descriptio. Æl. H. A. l. 6. c. 51.

Isidorus tantæ exiguitatis esse credit, ut non videatur, dum calcatur. At *Aëtius* longitudinem cubitalem, quæ paulatim ex crassa in tenuem definit, corpus albicans, sed simul maculis rufescentibus partim nigris variegatum, ei assignat. *Sofrates* caudam duabus lineis nigricantibus insignitam: *Abensina* collum magnum, & *tergum* ad extremitatem nigricans, & caudam valde tenuem.

Nascuntur in Africa & Arabia, ut *Ælianus* prodidit: in Lybia & Syria vagari apud *Lucianum* & *Abensinam* legimus. Plerumque apud *Garamantas* *Pfillis* finitimos inveniri, *Galenus* autor est.

Locus. Galenus l. 11. de simplic. medicin. facult.

De *Natura* hoc occurrit, inter ova *Struthionum* in arenis condita stabulari: sic *Garamantas*, qui illis fictilium & pileorum loco utuntur, adoriri. Acri quoque ardere siti & fere inextinguibili. Ideo os siccum habere fertur: & veneno suo totum in corpore humorem absumere. *Aulus Tuscus* *Catonis* miles nullo aquæ potu, nec etiam proprio sanguine satiari potuit.

Natura.

Lucanus Pharf. l. 9.

De *Signis* veneni, nimia inprimis & inextinguibili siti non est quod multa dicamus, quia jam de ea egimus. Aqua nec per lotium, nec per sudorem exit, sed intus detenta, abdomen ita tumidum reddit, ut hydropem mentiatur. Reliqua symptomata cum iis quæ à morfu viperæ conveniunt. *Lucanus* eleganter de iis:

Venenum. Dioscorid. l. 6. c. 50.

*Ecce subit facies letho diversa fluenti,
Nasidium Marsi cultorem torridus agri
Percussit Præster: illi rubor igneus ora
Succendit, tenditque cutem, pereunte figura,
Miscens cuncta tumor toto jam corpore major,
Humanumque egressa modum super omnia membra,
Efflatur sanies late torrente veneno.
Ipse latet penitus congesto corpore morsus,
Nec lorica tenet distenti corporis auctum.
Spumeus accenso non sic exundat abeno
Undarum cumulus, nec tanto carbasa Coro
Curvavere sinus, tumidos jam non capit artus
Informis globus & confuso poudere truncus:
Intactum volucrum rostris, epulasque daturum
Haud impune feris non ausi tradere busto,
Nondum stante modo crescens fugere cadaver.*

Morsum immedicabilem esse, *Dioscorides* prodidit: posse tamen ad inustionem partis affectæ & scarificationem procedi. *Galenus* *Theriacam* *Andromachi* vehementer laudat. *Abensina* vomitum provocat, & diuretica commendat; exterius vero, emplastrum ex sale, calce, & oleo componit. *Plinius* decoctum ex foliis lauri laudat: nec non *salsamentorum* cibum mero subinde hausto, ita ut circa vesperam, vomitu subinde reddatur.

Plin. H. N. l. 23. c. 8.

De *Differentiis* nihil fere occurrit. *Solinus* aspidis speciem esse putat, *Dioscorides* toto genere differre existimat. *Aëtius* ad illud viperarum genus reducit, quod in maritimis locis stabulatur. *Grevinus* à viperâ maculis parvis in cauda, & quod citius mortem inferat distinguit. At *Marsi* populi *Aëtio* accedunt, & degentes in solo uliginoso, *viperas*; in salso, *Dipsadas* nominant.

Differentie. Grevin. de venen. cap. 14.

Galenus l. 11. de simplic. medicam.

ARTICULUS VIII.

De Scytale.

Nomen.
Ambro-
fin. l. 1.
c. 9.

Serpens Latinis Scytale dictus, Græcis quoque *σκυτάλη, σκυτάλις, aut τὸ σκυτάλιον* seu à forma *σκυτάλις*, quæ vox baculum significat, seu à longa & terete figura, quod *σκυτάλην* lorum coriaceum aut baculum æquet; dicitur. Quidam *Caciliam* vocant, quod ineunte vere ex antro egres-
sus, fœniculum fugiat, ne visum recuperet.

Descri-
ptio.

Forma est tereti & ita æquali, ut ubi caput vel cauda sit, discerni vix possit. Magnitudinem ligoni terrestri Nicander comparat, Quidam in tergo varia macularum *περικλοῦσι* distingui tradunt. Unde pictum serpentem Mantuanus vocavit. De ipsius & Amphibænæ discrimine ita Nicander:

Nicand.
in The-
riaca.

*Bifronti similem reperis scytalem Amphibænæ,
Pinguior est tamen, & cauda quæ nulla fere exit,
Crassior, ut quantum solita est comprehendere
lignum, (nem,
Curva manus strictum, quoties tenet ipsa ligo-
Tam prolixa, vagans, pluvio quam reptile celo,
Quod secunda genus sua gignit viscera tellus.*

Natura.

In descriptione ejus errat Lucanus, & Solinus forte ex eo. De *Natura* hoc duntaxat habemus, tergo fulgere, forte, ut quia tarde progreditur, spectatores alliciat: primum nondum dissipato brumæ rigore egredi, & spoliū deponere: ne visum recipiat, à fœniculo abstinere: (Gillius tamen oppositum scribit) nec ictu mortem inferre. Inflammationem duntaxat infert, qualis ab apum & vesparum aculeis prodire solet.

De *Differentiis* nihil occurrit. Olaus M. cum Amphibænâ confundit.

ARTICULUS IX.

De Amphibænâ.

Nomen.
Ambro-
fin. l. 1.
c. 10.

Amphibænæ nomen ab *ἀμφί* & *βαίνα*, quod geminum ut caput ita incessum habeat, venit. Dicitur alias Amphicæphalos. Hefychio *ἀμφικεφαλίνα* Ethymologo *ἀμφικεφαλίνα*, Alberto *Amphiselene* & *Armena*, Latinis quibusdam Utrimque grada.

Descri-
ptio.

Descriptionem apud Nicandrum habemus.

*Post hanc exiguam tibi subdimus Amphibænâ
Duplice conspicuam (monstrum mirabile) vultu,
Cujus perpetua cacum caligine lumen
Quod latas utrinque genas, porrectaque menta
Plus aliis alto serpentibus agere tendat;
Terreus est illi color, & densissima pellis,
Plurima quam varie distinctam signa figurant.*

Exiguam dicit, quia parvus & imbecillus serpens est. Hefychius cubitalem & decurtatam caudam habere scripsit. De duplici vultu ingens est controversia, Ælianus, Plinius, Lucanus & Mantuanus affirmant, Matthiolus negat, Hefychius dubitari ait. Dari tamen bicipites serpentes in *Differentiis* dicemus. Color terreus illi est, quem Græci *φαίον*, Latini pullum appellant. Cæcum addit, quia tam latas habet genas, ut oculos quodammodo premant. Notis in tergo pictam, nemo classicorum authorum dixit; & in Nicandri textu, pro *περικλοῦσι*, *περικλοῦσι* legendum est, quod idem est quod *περικλοῦσι*, Circulatis enim tractibus serpit.

Æl.H.A.
l. 9. c. 23.
Plin. H.
l. 8. c. 23.

Reperitur in Lemno, sed in Lybia maxime, si Luciano credimus. Germaniæ ignotam Agricola fecit.

Locus.

De *Natura* hoc occurrit, mulierem gravidam si Amphibænâ transierit abortire: & ante cuculi cantum egredi, & sibilo etiam interficere. Quidam ore eniti febulati sunt. Ælianus, caudæ loco alterum adhibere scripsit.

Natura.

Morsum ejus ea quæ è punctura apum proficiscuntur, insequi Aëtius; quæ à viperæ ictu, Dioscorides prodidit. Id forte in principio fieri solet; hoc, temporis successu. Remedia ex capite de vipera peti possunt. A vite citissime interimi, apud Rhodiginum habemus. Alii semen papaveris & Castoreum laudant.

Venenum.

De Ufu egregie scripsit Nicander.

Rhodig.
Anti-
quat. lect.
l. 26. c. 33.
Ufus.

*Hæc ubi jam crevit cadentes ligna coloni
Sectam deglabrant oleastri ex arbore vingam
Quale pedum strictis præbenti pellibus anguis.
Insertam obvolvunt, quas certis deinde diebus
Exarere sinunt, cantantes ante cicadas
Utilis hic baculus frigentibus artubus esse
Fertur, ubi ex animis digitos torpedo fatigat.
Tunc quia constrictos & eorum vincula nervos
Calfacit immisso fovet, extenditque calore.*

Quod de nervis scribit, proditum est etiam Plinio. Ælianus vero habet, corium fugandis serpentibus & venenatis infervire. Dantur quædam in India Occidentali, quas incolæ *Maquizcoatl*, & *Tezah-coatl* vocant, quasi angues abusus, quod raro conspiciantur, sesqui digitum longi, & minimi digiti crassitudinem æquantes. Coloris sunt argenti, nitidi, ac veluti translucidi. Gradiuntur in utramque partem. In Brasilia quoque est serpens *Ibyara* Brasiliensibus. *Bodiy* Tapuyis, dictus. Vulgo fertur duo habere capita sed falso: inde autem error promanavit: quia tam caudâ quam ore ferit & inficit suo veneno: nec facile caudâ à capite discerni potest, quia ejusdem sunt figuræ & magnitudinis: Minimi digiti crassitiem æquat, & longitudine unum pedem

Æl.H.A.
l. 8. c. 8.

Differen-
tiæ.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 10.

Marcg.
Hist.
Braf. l. 6.
cap. 13.

dem & duos digitos circiter. *Color* est albus splendens instar vitri, & annulis & elegantibus lineis notatur, coloris brunni aut ærei. *Oculos* habet minimos & vix conspicuos, hærent in cute, instar punctuli acu facti. Non procul ab extremitate *caudæ* anum habet, instar reliquorum serpentum. Contra venenum illius nullum dari remedium affirmant Lusitani. Sub terra vivit & illam fodiendo eruitur, victitat formicis.

Ambros.
lib. cit.

Huc spectant tria hæc quæ apponimus serpentum genera. *Primum* Brasilianum, quod biceps est, & cancri modo incedit. Alterum caput tam est amplum ut toti corpori adæquetur; alterum proportioni corporis respondet, ut Josephus Acoſta prodidit. *Alterum* Taprobanense apud Ramusium, quadrangulari forma, s. quatuor capitibus instructum, ut unum orientem, alterum occidentem, tertium meridiem, quartum septentrionem spectet. Unicuique oculus inest, & quo se unum gradiendo convertit, eo & alia feruntur. Animal est multipedum, sanguis vulnera citissime consolidat, *Tertium* in Hungaria reperitur, breve, duorum palmorum longitudine, nulla cauda, & æquali per totum corpus crassitie, ut olim Vitus Hungarius Gesnero narravit. De *Amphisbena marina* in mari Anglico capta, refert idem, bina capita, geminis ornata oculis habuisse, quorum unum ab altero vix distinguere poterat. Quatuor, addit, lineæ coloris amethystini totum corpus exornabant: quæ quidem lineæ, undiquaque flosculis quibusdam erant decoratæ pulcherrimis, instar florum pseudosycomori.

ARTICULUS X.

De Cæcilia.

Nomen.
Ambros.
l. i. c. ii.

Nomen *Cæcilia* à cæcitate inditum est. Albertus & Isidorus Cæculam vocant. Niphus Cæriallam. Græcis dicitur *κύφαψ* & *κυφίλιος*, Hesycho *κυφίος*, quasi surdaster, quod hebetis sit auditus. Nicander *ἀπλήμαντος* vocavit, quod nullam noxam inferat. Germanis est Blindtschleiche, modernis Græcis Tephloti, Tephli, & Tephlini, prout annotavit Bellonius.

Descri-
ptio.

Fusci & obscure maculosi est coloris, cum subrufo exiguo vix notabili. Color hic ad latera magis varius est, cum nigricantibus maculis diluta purpura distinctis, tanquam in marmore porphyrite obscuriore. Totus *venter* atro colore saturo nigricat. Sub collo & parte proxima color est glaucus, maculis quibusdam nigris variegatus. *Dentes* minimi, asperi, & qui vix apparent, in inferiori mandibula plures & magis conspicui. *Lingua* bi-

Gesnerus
de Ser-
pentibus.

fa. *Oculos* an absolutos habeat, explorare in mortua non potuit Gesnerus; observavit tamen, totum oculum ab inferiore palpebra tegi, cujus foramen in comparatione ad reliquum corpus, erat perexiguum. *Ælianus* *Caput* murænæ simile habere scripsit. *Femina*, aliquando capta ex Gesneri descriptione, erat dodrantalis, crassitudine scytalis, cute admodum nitida. Meatus in medio ventris apparebat, quo compresso, ova velut immatura exibant. Infra ad caudam meatus erat excrementi: Oculorum cavitates magis quam oculi conspiciantur. Deinde squamæ mujusculæ magis caput quam reliquum corpus tegebant.

Tam velociter repit ac lacerta Chalcidica. Fætus vivos more viperarum enitur. Percussa una à Gesneri uxore, fætus vivi ejeti sunt. Præ multitudinē fætuum, uterum ipsis aliquando dehiscere, Plinius & Aristoteles prodiderunt. Virus bubus esse lethale apud Columellam legimus, Remedio caro ciconiarum, quæ Cæciliæ vocant.

Natura.
Aristot.
H. A.
l. 6. c. 13.
Colum.
R. R.
l. 6. c. 17.

In Medicina adhibuit Osvaldus. Theriacam namque ex Cæciliis & aqua theriacali paratam, pro sudorifero in pestilentia exhibebat.

Usus.
Gesnerus
in Epist.

Bellonius in *Terrestrem* & *Aquaticam*, sed nullo argumento nixus distinguit. Potest in *Vulgarum* & *Crassiorum* dividi, quarum icones damus. Lusitani *Cegæ* nomen, serpenti indiderunt, quem Brasilienses *Ibyara*, Tapuyæ Bodty vocant, Crassitiem minimi digiti æquat, longitudine unum pedem & duos digitos circiter. Color est albus splendens instar vitri, & annulis & elegantibus lineis notatur, coloris brunni aut ærei. *Oculos* habet minimos & vix conspicuos, hærent in cute, instar punctuli acu facti. Non procul ab extremitate caudæ anum habet, instar reliquorum serpentum. Non facile cauda à capite discerni potest, quod ejusdem sint & figuræ & magnitudinis. Tam cauda quam ore ferit. Sub terra vivit, & eam fodiendo eruitur. Victitat formicis. Contra venenum illius nullum remedium dari, affirmant Lusitani. Videtur mihi inter Cæciliam & Amphisbænā ambigere.

Differen-
tia.

Marcgr.
H. B.
l. 6. c. 13.

ARTICULUS XI.

De Cenchro.

Cenchri nomen Latini à Græcis desumpsere. Dicitur enim his *κένχρος*, *κένχριδος*, *έφις*, ut apud Dioscoridem legitur, *κένχριος*, & *κένχρις*, ut apud Nicandrum: *κένχριν* apud Varium: *κένχριος*, & *κένχρις*, ut apud Lexicographos. Dicitur vero ita à milio, seu quod quibusdam notis milii instar exornetur:

Nomen.
Ambros.
de Serp.
l. i. c. 12.

feu quod tempore tantum milii appareat, ut Ethymologus reliquit: feu quod florente milio fit perniciosior, ut Aëtio placet: feu quod calorem milii plantæ referat, ut Avicennæ & Olao Magno placuit. Ideo ab aliquibus *Miliaris* appellatur. Nobis prima derivatio placet. Nicander eum *Nicandra* vocat, vel quod squammæ ejus instar Leonis Lybici sint variis notis distinctæ: vel quod cauda crecta, more leonino se ad pugnam paret: vel quod more leonis sanguinem humanum exforbeat. Quidam Jaculum dixere, sed perperam, ut in sequentibus apparebit. Avicennæ est *Famusus Aracis*, & *Aspis diversicolor*. Alberto, *Arachis*, *Centris*, *Miliaris*, & *Falivifus*, An *Serpa Serena* serpens Siculus, subalbidus, longitudine humanum corpus, brachium circa carpum crassitudine æquans, venenosus ut Massarias ad Gesnerum scripsit, referri ad eum possit, difficile est dictu, cum nullas notas appofuerit.

Longitudine est duorum cubitorum figura crassa in tenuem abeunte, & colore viridi, ad luteum tendente, qui maxime juxta alvum apparet. Lucanus marmor serpentinum Thebis advectum pluribus maculis æmulari scribit. Nicander quoad crassitiam & longitudinem nihil determinat, quod & grandior & minor reperiatur: totum vero maculosum esse ait.

Inveniuntur in Lemno, & Samo, in qua mons Mosychlus. Hinc Nicander:

*Atqui cum rapidis fervescens solibus æstus
Ardet in horrida se sylvarum devia confert,
Imbellesque rapax venatur prædo bibentes:
Percepsive Sai juga, frondosive Mosychli,
Sub viridis quando frigentibus abietis umbris,
Securi recubant, grege circum errante magistri.*

Morsum Cenchri symptomata quæ in morsu viperæ occurrunt, excipiunt: sed in primis aquæ in ventre inferiore, qualis in hydropse generari solet collectio, ut Nicander notavit: ut Dioscorides & Ægineta, putridum primo ulcus, post partium tumor, tandem lethargus. Erasistratus jecur, intestinum colon, & jejunum ingenti putredine corripit credit. Remedia ex illor. Censu sunt, quæ viperino morsui adversantur. Commendantur præterea, satureja sylvestris, radix menthæ faracenicæ, gentianæ, & aristolochiæ: maxime vero Ciconiæ caro, & reliqua membra.

Maximo æstu per montes vagatur: rubos & spinas fugiens per rectum tramitem incedit: & animalia cauda implicat, aperisque jugularibus venis sanguinem sorbet.

ARTICULUS XII.

De *Acontia* seu *Iaculo*.

Serpens hic Græcis ἀκοντία, Nomen. Ambrosio. Ambrosio. fin. l. 1. c. 13. quod jaculi instar se vibret. Hefychio est ἀκόντις, Nicandro ἀκοντίαν, Varino ἀκοντίαν. Latini *Iaculum* vocavere; Author libri de Natura, *serpentem volantem* ob celerem motum; Aëtius *Cenchritem*, *Cenchriam*, & *Aspidem acontiam*; quidam *Chersydrum*: Sylvaticus *Acoran*; Abensina *Cofezati* & *Altarrat*. Lemni incolæ *Sagittarium*.

Is quem Bellonius vidit, erat tres palmos longus, & digitum crassus. Colore cinereo, sub ventre albo, juxta dorsum squammatus, juxta ventrem laminis munitus. A cervice nigra duæ albæ lineæ per longitudinem dorsi ad caudam usque percurrerant: deinde, maculis nigris oculi figuram æmulantibus distinguebatur, ut bene lenticularis à quibusdam dictus sit. De eo cujus icon in Musæo Senatus Bononiensis habetur ita Ambrosius: Est crassitudinis baculi, longitudinis trium circiter pedum. Caput habet magnum coloris cinerei, reliquo corpore fusco præter ventrem, qui ad colorem minus obscurum vergit.

Non inveniuntur in Germania, ut Agricola prodidit. In Ægypto & Lybia reperiri, Lucianus & Marcellinus prodidere. Vifi & in Norvegia ab Olao Magno, à Bellonio in Lemno & Rhodo. An in Calabria & Sicilia occurrant, quod Mathiolo relatum, dubium. Qui inde à circulatoribus deferuntur, & Boæ ac Serperigenæ nominantur, pinnas longas & acutas à capite ad medium usque corpus gerunt, quibus sese in altum attollere possunt.

Morsum majora quam viperinum ictum symptomata insequuntur; putredo in primis & carniū defluxus. Remedia ex capite de vipera peti possunt.

De *Natura* hoc duntaxat constat, tam in locis viarum publicarum abditis, quam in arboribus, capite intra frondes occultato, degere: jaculi modo serpendo ruere, & quidem tam valide, ut spacium viginti cubitorum transfiliat; & humi jacentem, antequam insiliat, primo sese contorquere.

Fel ejus habet in Medicina usum. Aëtius ex eo cum lapide scythico trito collyrium parat, contra diuturnas suffusiones.

Albertus duplicis generis esse scribit. Alios mortem sine sensu inferre. Alios diuturno dolore fatigare. Ut vero hoc incertum, nec cujusquam autoritate probatum; sic certum est, non unius generis esse. *Texmineni* enim, quem & *Micoatl* vocant, serpens est apud Quahuacenses, prælongus & tenuis, cujusmodi etiam caput cernitur, ventre livido, dorso fusco.

Nicand. in The-riaca.

Descri-ptio.

Lucanus Pharfal. l. 9.

Locus. Nicand. in The-riacis.

Venenum & Remedia.

Plin. H. N. l. 20. c. 22.

Natura.

Nomen. Ambrosio. fin. l. 1. c. 13.

Descri-ptio. Bellon. Obser-vat. l. 2. cap. 16.

Locus. Lucan. in Dialogo. de Dipfadi-bus.

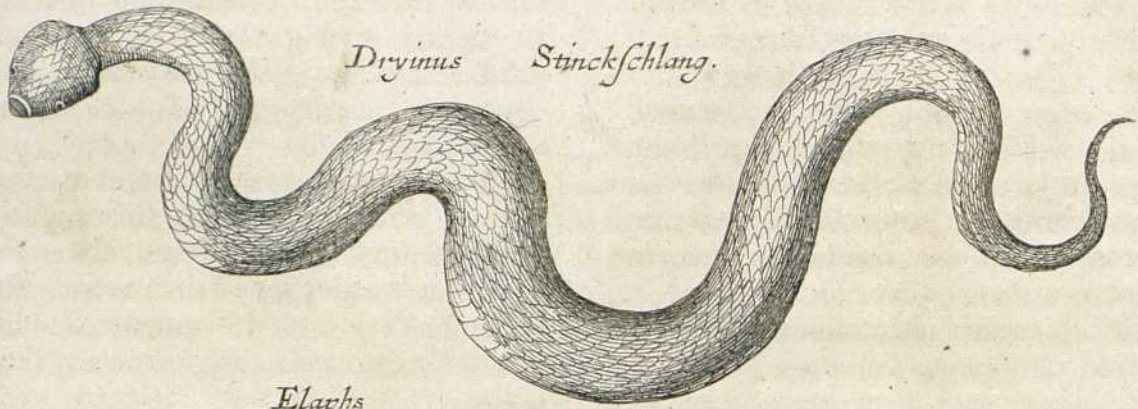
Venenum.

Natura. Ælia. H. A. l. 8. c. 13.

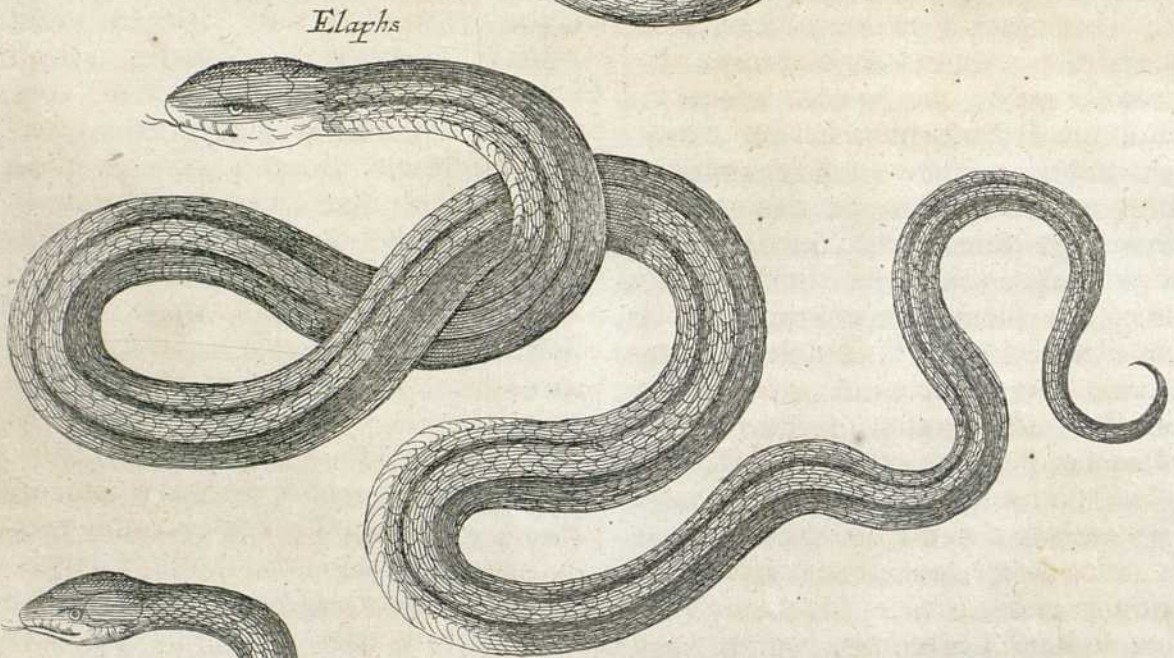
Usus.

Differen-tiæ.

Nie-remb. H. E. l. 12. c. 29.

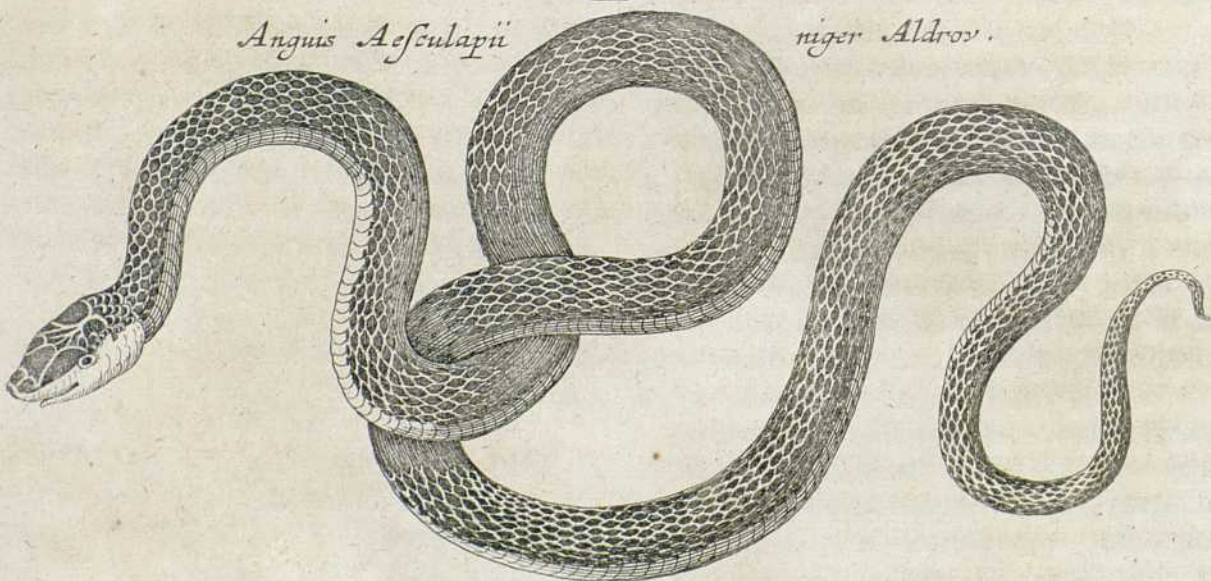
Dryinus Stinckschlang.

Elaphs

Anguis Aesculapii Vulgaris.

Anguis Aesculapii

niger Aldrov.

fusco. Vibrat se ex arboribus in homines & hominum oculos. Virulentus est, nec ultra cænum assurgit. Recta incedit, corpus minime in spiras convolvens. Ille quoque qui in agro Tigurino rustici brachium ita læserat, ut carne nudaretur, baculi crassitudine, & trium vel quatuor pedum longitudine ex genere Jaculorum erat. Bononiensium etiam Acontias à jaculo Bellonii differt, Ambrosinus alterum vocat. In Hungaria quoque qui *Decurtati* vocantur, de quibus superius quædam, in homines eminus, jaculi modo insiliunt. Apud Indos in campis & locis subterraneis inveniuntur, qui velocissimis saltibus serpunt, & homines eo potissimum tempore, quo prolem educant, aggrediuntur. In Hispaniola habentur perexigui, coloris viridis, qui sola cauda arborum ramis hærent, reliquo corpore propendentes, prætereuntos lædunt. Apud Sabæos versantur coloris rubicundi, longitudine palmi, qui in homines insiliunt, nec tantum ictu, sed & tactu nocent. Scholiastes deniq; Nicandri sub nomine jaculorum non tantum hos de quibus egimus venire scribit: sed & illos, qui celerrimi & innoxii sunt. Huc pertinet serpens *Polpoch*, de quo ita *Njerembergius*: In agris provinciæ Jucatanensis offenditur monstrificum quoddam serpentium genus, tres dodrantes cum maxime longum, brachium crassum, aut fusco exsaturatoque tinctum colore, sed à capite ad quinque unciarum longitudinem nigro & candenti varium, lato & compresso capite, oculis magnis & splendidibus, & cauda quæ reliquo corpori crassitudine non cedit, non dissimilis scorpioni, nec unguium terrore ælurorum magnitudini cedit. Nec vero uno tantum modo maleficum est animal, sed cauda pungens, & ore mordens. Visuntur magna ex parte hi serpentes arbores amplexi: cum vero ictu virus jaculari volunt, si solo consistant, visum hominem è longinquo insectantur, cauda supra caput contorta atque convoluta se rotantes in eum, atque ita brevi saltibus attingentes; Cum vero arboribus inhærent, ita caudam capiti adjungunt, ut arcus representent figuram, & jaculi sagittæve more, sese non sine strepitu qui sentiri possit, jaculentur atque contorqueant. Ictus est exitialis intra tres dies ictæ partis carne decida atque putrescente: ossibus vero nudatis, & in colorem fulvum vergentibus, & adeo fetido odore exhalante, ut omne rapacium avium genus invitetur ad carnificinam. Ajunt indigenæ ictu ejus non inferri vehementem dolorem, sed universi corporis sensum potius hebetari atque torpescere, atque ita ictum hominem velut temulentum mori. Sibila edit cothurnicum cantui haud dissimilia, quæ præterquam quod longius audiuntur, nomen serpentis, quod

polpoch esse diximus, exprimunt, non sine vehementi formidine atque fuga indigenarum.

ARTICULUS XIII.

De Dryino.

A Contiam excipit Dryinus, tum quod ejus icon cum jaculo Bellonii belle conveniat: tum quod Scaliger eundem à jaculo ob similitudinem non discreverit. Nomina plura obtinuit. A Scaligero & Grevino dicitur *Querculus*, aliis *Illicinus*. A Græcis, vocatur *δρύινος*, & *δρύινος* à *δρῦς*, seu quod in quercubus lateat: seu quod à crabronibus vexatus continuo in quercum confugiat: seu quod squamis cortices quercus æmulantibus tegatur: *χέρυδρος*, quod aspera cute ad instar testudinis fit munitus, *κάλυδρος*, *Alidrat* cuidam scriptori seu *Cherisdal* qui addit fumum à terra excitare, & non nisi in interioribus Africæ reperiri, *Andrias* Olao: *Durissos* Abensinæ, *Glandosa* Alberto, *Dendrogali* modernis Græcis, ut *Bellonius* prodidit. Quidam & *Bryinum*, & *Hydrum* seu *Chersydrum* dictum esse volunt. *Bryinum*, quod relictis interdum muscosis locis (*βρύον* villosum illud in arborum truncis dicitur) prata petat humida, ubi moluridas locustarum species, & partus ranarum imperfectos venatur. *Hydrum* quod per humecta convallium loca libenter divagatur.

In *Descriptione* in diversa abeunt auctores. *Nicander* *Caput* ei *Natricis* capiti æquale assignat, *tergus* album. *Agricola* longitudinem & crassitudinem mediocris anguillæ, *tergus* cinerei coloris, in capite convenit. *Wottonus* illi tribuit longitudinem duorum cubitorum, *Corpus* obesum, squamas asperas, in quibus parvæ muscæ nidulantur; colorem tergoris subatrum, *caput* hydro æquale sed latiusculum, nec ita acuminatum. In tantam aliquando molem crescere *Bellonius* scripsit, ut sacco impositum rusticus per duo milliaria, quin interdum quiesceret, ferre non potuerit. Idem spoliis fœno replevit, quod humani cruris crassitudinem adæquabat.

Veneri proprietatem accurate descripsit *Nicander*, his verbis:

*Quod sicui prehensum Dryinus talumve pedemve
Luserit, à toto se spargens corpore fertur
Tristis odor, surgunt que nigri, qua plaga tumores,
Comprehensam morfi quadam calligine mentem.
Mastaque tristitia, & lacrymabilis opprimit angor
Et periens nimio flaccescit forma dolore:
Usque adeo pascens absomit membra venenum,
Quin etiam obfuscans obducit lumina nubes
Et misere affectum perdit lethaliter agrum.
Sunt etiam ejusdem qui morfi dentibus anguis,
Instar balantum soleant clamare caprarum*

Sive

Ælian.
lib. cap.Nierem.
H.E. lib.
12. c. 48.Nomen.
Ambros.
l. 1. c. 14.Ælian.
H. A.
1. 9. c. 42.Bellon.
Observ.
l. 3. c. 51.
Nicand.
in Ther.Agricola
de Anim.
subter.Wotton.
lib. 6. de
Differ.
Animal.
cap. 20.Bellon.
Observ.
l. 3. c. 51.

Sive ovium, & gravibus torti cruciatibus angu. Pallidus urine liquor it, torpensque veterinus Ingruit, & crebris quasi singultibus agri (tum Nunc similem felli vomitum, nunc sanguinolent Ejiciunt, ipsumque malum facit arida labra, Postremoq; gravem fundit per membra tremorem.

Ælia. H. Symptoma illud de balatu, ab Aëtio, A. l. 4. c. 17. *Ægineta*, & aliis confirmatur. *Ælianus* omnes illos affectus Dryini morsui adscribit, qui in Chelydro occurrunt. Videntur ei quercuum radices resistere. Inflexæ enim hæ & circumvolutæ, à summo ad imum sensim deficientes, corpus gradientis Dryini imitantur, ejusque characterem ferunt. Dioscorides Aristolochiam cum vino laudat: Grevinus origanum contusum & morsui impositum, lixivium cum oleo, & theriacam probat.

ARTICULUS XIV.

De Elape seu Elaphe.

ELops seu Elaps inter innocuos serpentes à Nicandro ponitur. Quidam *διὰ τὸ ἀλλεῖπειν τὸν ὄνα*, quod visu destituatur dictum opinantur: & fortasse cum Cæcilia confundunt. Alii ab *ἑλαφῶ* Cervo deducunt; seu quod more Cervorum sint meticulosi seu quod celeri cursu ferantur. Bellonius cujusdam serpentis in insula Lemni meminit, quam *Laphiati* vocant, eundemque cum eo qui veteribus Elaphis arbitratur. Facit & Fallopius cujusdam quem *Cervonis anguem* vocat mentionem; ut & *Cerveri anguis*: sed cum illum Caprimulgum, hunc Anzam, quo nomine apud Patavinos anguis *Æsculapii* venit, vocet, diversos ab isto concludendum est.

De Descriptione ita *Ambrosinus*: Monachi qui commentati sunt in Mesuem promulgarunt serpentes quosdam cervinos similes esse nigris illis, qui multis in regionibus, & potissimum in Apulia sunt notissimi, neque multum veneni participant: quapropter per hos forte Boas intelligere voluerunt. Nos in Musæo Illustrissimi Senatus Bononiensis, quod olim fuit doctissimi Ulyssis Aldrovandi, invenimus coloratam iconem serpentis, longitudinis trium pedum circiter, cujus venter lutei est coloris, & tergus coloris Leucophæi, cum tribus lineis nigris à capite ad caudam usque percurrentibus: sub icone hæc nomina extant scripta. Elope, vel Elape, forte Nicandri, Elaphis quorundam, Laphiati, incolis Lemni insulæ apud Bellonium. Elephantias, forte & Cervone. Quamobrem ut lectores hujus animalis figuram contemplari possint, illam hoc in loco exhibemus.

Morsum ejus volvulosa tormina sequuntur, si Aëtii Elaps, cum nostro idem

est. Contra eum, communia auxilia, illa imprimis quæ urinam cient, profunt. Nec non balsamentorum cibus.

ARTICULUS XV.

De Angue Æsculapii.

Anguæ Æsculapii nomen à tutelari Æsculapii nomine inditum est. Dicitur & *Anguis* simpliciter & quasi per excellentiam: quod forte solus inter serpentes beneficus & innocuus sit. *Æliano* est *Pareas*, Græci *παρεία* & *παρεία* scribunt, seu *παρὰ τὸ περιφουραίναις ἔ μιν ἄλλας παρείας ἔχειν*, quod maxias quodammodo turgidas habeat seu à *παρῶν* quæ vox aliquanto *πρῶν* mitem. & mansuetum significat. *Lucanus Phariam* vocat: nonnulli *Pagerinam*. Apud *Hesychium* & *Varinum* legitur *πυρίπας* à colore sic dictus, quem cum hoc eundem esse vehementer dubito.

Descriptionem si spectes, oblongus est sub-lutei aut potius porracei obscurioris coloris, sed magis circa tergus nigricantis, Pars inferior albescit paulo in se subviridis. In quibusdam nota quædam forma crucis ex squamarum ordine apparet, si aliquibus credimus. *Ælianus* lato ore esse dixit; *Ovidius* illum qui Romæ pestilentia tempore cristis insignitum, poetica forte licentia. Maxillæ dentibus utrinque multis valde acutis armantur. In cervice duæ parvæ eminentiæ conspiciuntur, inter quas locus vacuus. Sceleton hic exhibemus. In eo sequentia *M. Aurelio Severino* observata. *Larynx* nulla, sed *arteria aspera* caput teres, & tonsus, ut fistula, ubi linguæ radix inde inchoans, in confinio scilicet terminantis maxillæ inferioris. In tunica peritonæide, vesiculæ plurimæ oviculorum instar. *Hepar* multo superius ventriculo. Huic quidem finienti non illi adhæret *vesicula vellis* è vena cava descendens. Alterno latere splen pusillus, pisum referens, ruber. *Ventriculi* fundus corpus universum determinat ferre. *Renes* infimi utero proximi, his cava quinque binos insignes ramos mittit. *Intestinum* fere unum, quamvis *Baldus Angelus Abbatius* colon distinguit. *Uteri* cornu cavæ applicitum. *Glandula* oviformis supposita lienî, fundo ventriculi adhærens; glandulæ autem *cholidochus*, perforans ipsam ad intestinum.

Invenitur plerisque in locis, Germaniæ, Italiæ, Hispaniæ, Poloniæ, &c. in Asia etiam Africa & America. In Italia tam familiariter cum hominibus vivunt, ut & in lectis inveniantur. Idem sæpe & in Lemno insula accidit, ut apud *Leonem Allatium* habetur.

De Natura dici potest, benignum quidem esse, & mitem, sed qui irritatus feriret. *Plinius* per mensem luna instigari scribit,

Ambrosin. H. S. l. 1. c. 16. Nomen. Ælia. H. A. l. 8. c. 12.

Descriptio.

Ælian. l. cit. Ovidius Metamorphos. l. 15.

Zootom. Democrit. p. 363.

Locus. Allat. ni l. de opinionib. Græcorum.

Natura. Plin. H. N. l. 29. c. 4.

Ælia. H. A. l. 4. c. 17. Porta Phytogn. l. 4. c. 2.

Ambrosin. H. S. l. 1. c. 15. Nomen.

Bellon. Observ. l. 2. c. 51. Fallop. de tumoribus 14. & 22.

Descriptio.

Plin. H. N. l. 32. c. 5.

Boicininga.

Boicininga aliter.

Boiguacu.

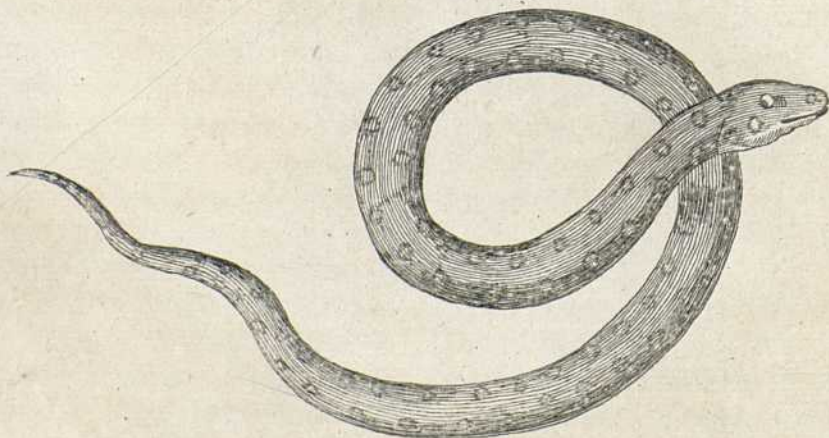
Ibiboca.

Iararaca.

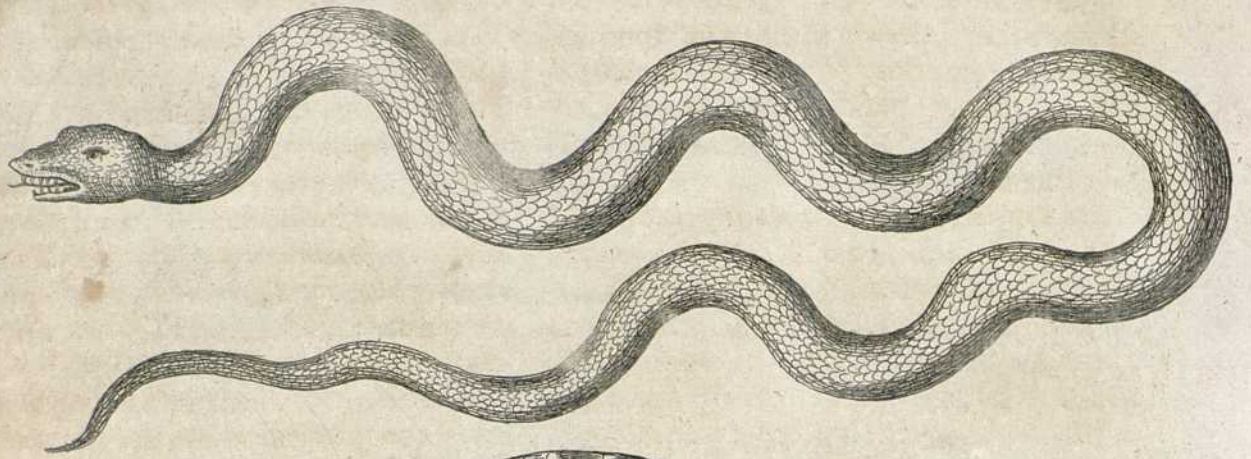

Amore pinima.

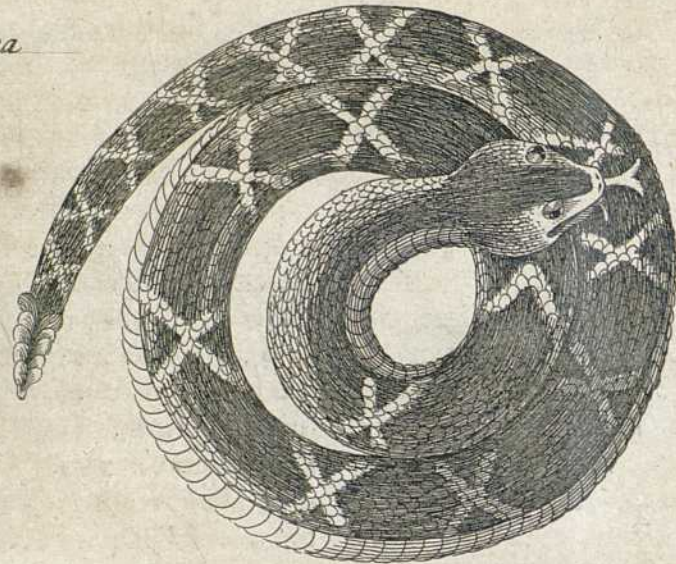
Handwritten text, possibly a page number or title, located at the top center of the page.

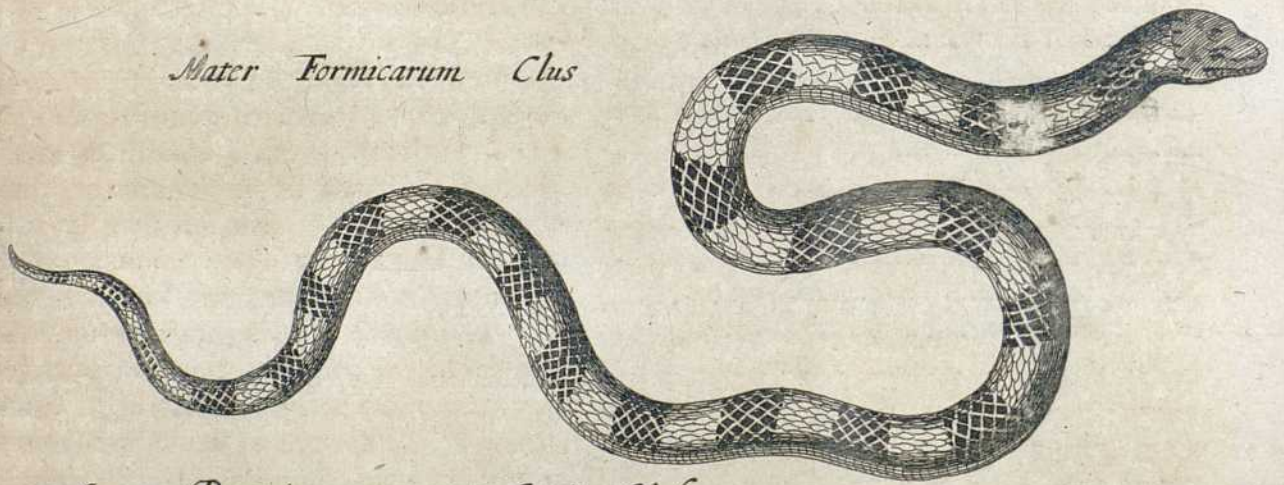

Domina

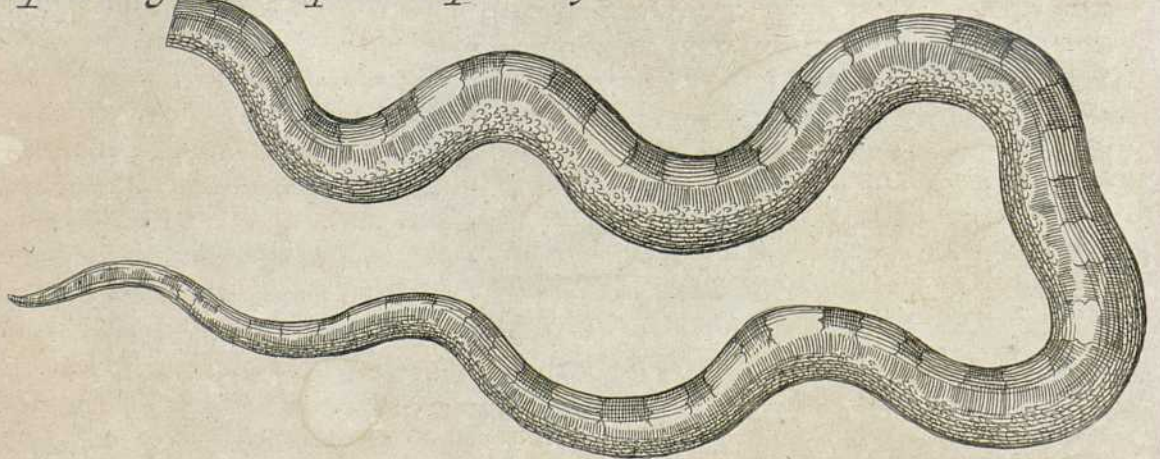
Serpentum
Nieremb

Mater Formicarum Clus

Serpens Peregrinus amputato Capite Clus

Ambrosinus juvenis cujusdam exemplum adfert, qui cum eum complicare in nodum conaretur, ita admorsus est, ut copiosus sanguis proflueret. Excrementa ejus moschi odorem spirant: vix tamen omnium, aut omni tempore. Romæ in domibus olim pascebatur. *Nisi incendiis semina exurentur, non esset fecunditati eorum resistere inquit Plinius.*

Plin. l. c.

Ufus.
Plin. l. c.

De *Usu* ita Plinius: *Prodest vivus comprehensus, & in aqua contusus, si foveatur ita morsus. Quin & inesse ei remedia multa creduntur, & ideo Esculapio dicitur. Democritus quidem ex his monstra quedam conficit, ut possint avium sermones intelligi.*

Differen-
tie.

Duplicis sunt generis. Alii pallidiores: alii, *negredini perfusi* quorum icones damus. Wottonus totidem Syriacorum facit. Alii æris referunt colorem: nigricant alii. Morsum tumor duntaxat & levis inflammatio excipit. In Africa, ejusque in Mauritania monte Ziz qui vagantur, prandii tempore micas de mensis cadentes legunt. Tales & apud Pyrenæos Bigerones haberi, testatur Scaliger. In Norvegia vaccino aut ovino lacte aluntur, & plerumque in infantum cunis, fidi ipsorum custodes dormiunt: verum si quando incendio domus deleantur, aut pestilentia incolæ pereant, in antris conditi ita se propagant, ut incolis graves sint. Hujus generis ille fuit, quem Marsus quidam Venetiis circumferebat, à Gesnero descriptus. Capite erat eleganti & subflavo, corpore nigricante maculis purpureis distincto. In lateribus linea quædam secundum longitudinem conspicua erat, quæ paulo supra caudam terminabat, & infra caput, per spacium palmi incipiebat. Longus erat dodrantes quatuor cum dimidio, ex plaga orientali delatus. Venenatum non fuisse inde patet, quod circulator, caput ejus ori indere soleret. In Angue super omnes *tenuissimo* quem propter innocentiam Neapolitani dicunt *Angioleta*, Bononienses *Bisognola* sunt hæc singuluria. Cor cum cæco quodam angulo ad basin assurgens, qui cum toto corpore & alligato vase figuram refert calcei. *Hepar* bifidum, tum in longum, tum in latum. Uteri cornua sicut & in caprimulgo angue, talis etiam vulva & vesiculæ duæ spermaticæ hinc atque hinc ad eam formam.

Scaliger
in Exerc.Severin.
Zootom.
Demo-
crit. pag.
368.

ARTICULUS XVII.

De serpentibus terrestribus Exoticis, Indicis imprimis.

PUNCTUM I.

De *Boicininga*, seu *Teutlacocauhqui*.

EXOTICI serpentes varii sunt, quos hic sub sex punctis trademus. Sub primo

ponimus *Boiciningam*, quæ & *Boicininga* & *Boiquira*, Brasiliensibus, *Ajug Tapuyis*, Lusitanis *Cascavela*, & *Tangedor*, Belgis *Katelstange* / Mexicanis *Teutlacocauhqui* dicitur. Tres ipsius descriptiones dabo, quia Icones variant, *Marcgravii*, *Pisonis*, & *Nierembergii*. *Marcgravio* est serpens quatuor pedes & tres digitos longus, Corpore in medio crassiori, versus utramque extremitatem vero attenuato; in medio autem ubi crassissimus, brachium humanum prope cubitum crassitie æquat. *Venter* illius est planus: *Caput* compressum, sesquidigitum longum & latum. *Oculi* parvi: *lingua* teres & bifida. Inter cæteros *dentes*, quatuor habet reliquis longiores, falcatos, albos, acutos instar spinæ, quos retro condere & gingiva occultare potest. In pelle *squamas* habet, verum haud talis duritiei. Totum *dorsum* insignitur catena pallide flava, hamulis illius figura cubica constantibus, fimbriatis nigro: spatium autem intermedium inter quemlibet hamulum fuscescit. *Latera* corporis flavescentia cubis nigris ordine positis variegantur: nimirum duplex ordo cuborum nigrorum in quolibet latere, & cuiuslibet angulo hamuli catenæ dorsalis, respondet cubus unus lateralis unius seriei, alter alterius seriei respondet, interstitio duorum hamulorum catenæ dorsalis. *Venter* squamas habet grandiores reliquis, quasi parallelogrammas, pallide flavescentes. *Cauda* autem in extremitate adnatum est corpus parallelogrammum, paululum compressum, constans quasi hamulis catenariis singulari modo invicem aptatis, ut cymbali modo serpens sonum eo edat, & è longinquo audiri possit. Quot annorum serpens, tot partes habet crepitaculum hoc. Serpens decem annorum habet crepitaculum hoc longum duos digitos aut paulo plus, latum quoque plus quam semidigitum. *Substantia* constat lævi, glabra, pellucida, sicca, coloris ex albo & cinereo subfuscescentis. Serpens est apprimè venenatus, nec Antidotum cognitum contra illud virus.

Marcg.
Hist. Bras.
fil. l. 6. c.
14.

De eodem serpente ita *Piso*: Primo serpens ille *Bocinininga*, quem *Cascavel* & *Tangedor* Hispani nominant, propterea quod sonitum instar tintinnabuli cauda edat, in triviis juxta ac deviis locis cernitur, tamque celeriter proreptans, ut volare videatur. Huic tam pernicioso colubro, benigna natura, cautionis quasi gratia, nolam addidisse, ut illius sonitu, admonitus quilibet tempestive sive caveat à vicino hoste. Brachii est crassitie, longitudine interdum quinque pedum, *lingua* bifurca, *dentibus* longis & acutis, colore fusco, & ad flavum vergente. Quotannis articulus, quo infestare solet, in cauda crescit, cujus extremitate in anum hominis immissa, mortem infert

Piso de
Med.
Braf. l. 3.

fert confestim; venenum autem quod ore vel dentibus infert, multo lentius viam tollit. Ex vulnere mox sanies cruenta effluit, caro livet, ulcusque paulatim serpit. Ad remedia extrahentia, vulnus dilatantia, scarificationes, cucurbitulas, & si pars læsa intercipi possit, ad vincula festinandum, idque junco Jacape cui remedio maxime fidunt Brasiliiani; sin minus, cauterio utendum est. Interim dum veneni qualitas ad cor penetrat, curandum ut interius præmuniatur Tipiocæ haustu, sudoresque evocantibus insistendum. Præsentissimum præ cæteris remedium, quod Barbaris, contra hujus aut qualiscunque serpentis morsus restat, est ipsius nocentis caput, quod contundunt, contusum emplastri forma vulnere calens applicant: cui remedio simul addunt, in omni fere morfu, salivam hominis jejuni, qua perpetuo partem affectam demulcent. (Plinius l. 7. c. 2. Galen. l. 10. simplic. Scaliger in Histor. Animal. l. 11. c. 18. hanc salivæ vim quoque agnoscunt) Adeoque his duobus Antidotis nituntur ut desperent, si in illis voti compotes non fiant. Ego hæc & similia remedia, quæ longa illis experientia dictavit, jubente necessitate, lubenter sum imitatus. Non intermittendo tamen ea quæ à veneranda antiquitate & authoribus nobis sunt relicta. Ne nimium temere hisce novitiis, aut pertinacius veteribus viderer adherere.

Nierem.
Histor.
Exot. lib.
12. c. 1.

Nierembergicus *Dominam Serpentum* vocat, & hæc de ea habet: Non sine naturæ usu reptilia sunt: nec minus majestatem creatoris humilitate sua exaggerant, non minus bonitatem peste sua. Scit pessimis Deus juvare, scit veneno mederi: liberalem medicina opem è noxiis istis usurpat. Exordium occupet atrox serpentum genus, *Teuthlacokauhqui*, seu *dominam serpentum* Barbari vocant, *viperam* Hispani, sive ob similitudinem capitis sive pestis. Anguis hic quaternos pedes aut amplius longus, & humanum, ubi mediocriter crassus est, latus: *dorso* eminenti, *viperino capite*, *ventre* ex albo pallecente, *lateribus* opertis, *candentibus squamis*, fasciis tamen pullis per intervalla intermixtis, *dorsum* fuscum est, luteis tamen lineis sese in ipsa spina secantibus insigne. Multæ sunt ejus serpentis *differentiæ*, non plurimum inter se distantes, & ictu mortem inferentes, nisi celerissime præsidii occurratur. In spiras, irritatus, aut contrectatus ac inæqualiter caput contorquet, sed ita sibi undique cavet, ut nulla non parte se vindicet ab injuria. Excogitatum est icta humare membra terraque obruere, & ita manere donec omnino cesset dolor, aut morbus sit curatus: prospero magna ex parte eventu. Per faxa fertur celeri cursu, at per terestria plana que (quod mirum videtur) non adeo:

Ob quod Mexicanorum quidam à *vento* nomen indidere, vocantes *Hoacoati*. Quot annos natus est, tot accedunt caudæ perstreptentia sonalia, posteriore in parte caudæ vertebrarum instar connexæ. *Oculi* sunt nigri, mediocris magnitudinis. *Dentes* habet superna maxilla caninos, quibus jaculatur venenum: utroque autem latere oris quinque parvi dentes supernæ maxillæ infunt, sed qui facile conspici à quolibet aperto ore queant. Et sinuose graditur, ictus, toto corpore hiantibus rimis fatiscit, & viginti quatuor horis transactis à morfu animam dicitur agere. Apprehensos cauda, Indi, qui eos venantur, tuto tenent appendentes: tamen torquentes collum, perstreptentes sonalibus, corpus illuc hucque jactantes, ac nihil non molientes, ut panas de venatore sumant. Narrant multi, qui eum serpentem domi alere solent atque educare, annum integrum durare absque cibo ullo potuque, ab scissumque caput decem aut amplius dies ferunt apud Panucenses in femoris crassitudinem, & longitudinem incredibiliter adolescere. Norunt cicurari posse permulti, qui eos domi alentes habent in deliciis. Venenum jaculatur caninorum tubulis; cavi enim sunt. Nec desunt, qui affirmant, vivum parere etsi falso, quemadmodum ex aliorum narratione constat. Cum læsus irascitur, sonalibus concussis vehementer perstreptit, erigitque collum non sine adstantium timore, nec tamen mordet, nisi compressus aut incitatus. Caninis in usus medicos servatis, pungunt Mexicani Medici collum cervicemque, doloris capitis placandi gratia, pinguedineque animalis omnium fere nocentissimi, lumbos perungunt, sedando illorum dolori, aliasque corporis partes dolore infestatas, ac discutunt præter naturam tumores. *Edunt* Indi eorum carnes, ac verissimum esse statuunt; corticalium carnibus, esse præstantiores, ac gustu gratiores. Linteo convoluta quantum velis, tenui raroque, ita tepescit illa feritas, ut vel à puero quolibet circa formidinem, aut noxam ullam deferri possit. Ajunt *caput* hujus serpentis alligatum collo, instar viperini, gutturi morbidò ferre suppetias; Febrientibusque medentur puncturæ serpentium omnium, quibus natura appendet sonalia, humano stercore duarum unciarum pondere, ex qua congruenti propinato, aut commanso, *picietl*, & admoro vulnere, item corniculis ejusdem arboris vulgaris novi orbi tuis, atque applicatis. Est etiam huic malo convenientissima Chipato ac provenit in calidis locis Novæ Hispaniæ ubique fere. Est & alius serpens *teut lacoutrauhqui* quoque nuncupatus, quinque dodrantes interdum longitudine superans, & humerum crassitudine,

ne, nec dissimilis alteri ejusdem nominis tum forma, tu veneni atrocitate, præterea etiam & sonalibus, in quæ finitur cauda: sed hujus color pullus est, vergens in luteum, pallidis maculis (quod alteri quoque contigit) oblique sese interfecantibus. Ajunt eam esse veneni hujus vim, ut non ictu tantum, verum contactu quoque officiat: unde sortitum nomen.

PUNCTUM II.

De *Ibiboboca* & *Boiguacu*.

Marcgr.
Hist. Bra-
sil. l. 6. c.
13. Pifo
Med.
Brasil. l.
4.

I Bibobocam & *Piso* & *Marcgravius* describunt. Ille ita de ea: *Ibiboboca* Brasiliensibus, anguis pulcher, Lusitanis *Cobra de Corais* appellatur, duos pedes longus, pollicem autem crassus, colore niveo, & nigris, rubrisque maculis variegatus. Morsus illius venenatissimus, non extemplo vitam depascitur, sed tarde se promovet. Sanatur emplastro è capite serpentis concinnato, & efficaciter appposito. Pulvis plantæ *Nhambi*, tum & succus foliorum *Caapeba*, & *Cajatia*, vulneri instillatus, extrahit virus.

Exactius paulo *Marcgravius* suum depinxit. Ita enim de eo: *Ibiboboca* Brasiliensibus; *Cobra de Coral* Lusitanis: serpens duos pedes longus & pollicem humanum fere crassus, ubi crassissimus; nam versus posteriorem partem teres est, & acutus, instar subulæ. Totus venter est albus & splendens: dorsum & latera tineta. Caput habet squamulas albas cubicas, ad oras nigras, hinc cinnabria sequitur macula, cujus squamæ per oras nigræ, & ita semper rubra macula est, hinc sequitur nigra, hinc alba, iterum nigra hinc rubra & sic deinceps. Rubra macula plus uno digito est longa, duæ albæ & tres nigræ simul sumptæ sesquidigitum longæ, æquales inter se: nigræ autem maculæ totaliter sunt nigræ, albarum autem oræ nigræ, venenatus est serpens.

Marcgr.
Hist. Bra-
sil. l. 6. c.
13.

Boiguacu aliquot species habet *Marcgravius*, quas ejusdem verbis exhibemus. *Boiguacu* Brasiliensis *Cobra de Veado* Lusitanis. Erat pellis septem, & semis pedes *Rhylandicos* longa, in medio corpore undecim digitos lata, sensim versus caput & caudam in angustiorem latitudinem vergens, ita ut eo loco quo caput abscissum, tantum circiter quatuor digitorum latitudinem haberet, & in caudæ extremitate paulo minorem. Tota autem pellis squamis erat tecta certa serie dispositis in ventre majoribus in dorso minoribus ut in omnibus serpentibus: Elegantissime autem erat variegata; nempe per medium dorsum secundum longitudinem maculis nigris, quam cathenæ cujusdam majoribus partibus constantis figuram quasi referebant, ad latera autem utrimque palmum inter se distantes maculæ nigræ rotundæ fere, in qua-

rum centro albo macula itidem rotunda, magnitudinem autem hæ macula habebant majorem imperiali: inter hæc, attamen extra illarum ordinem, versus ventrem iterum utrinque duæ series minorum macularum nigrarum discurrebant. Ejusdem coloris & similibus maculis accipiebam *Septimo Augusti 1638*. Sed majorem priori, crassities enim corporis medii erat tredecim digitorum, longitudo autem octo pedum & supra. Ejusdem speciei unum accipi vivum tertio Augusti 1638. similibus maculis; longum quinque pedes & quatuor digitos; crassum vero, ubi crassissimus, semipedem. Carnem habebat albam anguillæ similem. Cor exemptum è corpore per quadrantem horæ subsiliebat. In postica parte corporis, septem digitorum intervallo ab extremitate caudæ duos breves unguis habebat quasi avium, circa anum nimirum. Duplicem ordinem dentium acutissimorum, in utraque maxilla. Caput latum & supra oculos in duo tubera elatum.

Ejusdem speciei ingentem accipi sexto Octobris 1638, inquit *Marcgravius*, cujus longitudo erat octo pedum & semis; crassities ubi maxima, quindecim digitorum: eratque valde nigro & albo variegatus. Carnem habebat albissimam & pinguem. Carnem sepelivi, & ossa post quadrimestre spatium exemi pro sceleto. Pelle tomento replevi. Spina autem dorsi ossibus constat, & costæ dura spina. Duplicem ordinem habebat dentium in utraque maxilla, quæ itidem duplex erat. Dentes sunt acutissimi, paulum incurvi, acus pectinum referentes, splendide albi coloris, instar matris perlarum politæ. serpens hic vocatur à Brasiliensibus *Boaguacu*, id est magnus; nam vidi qui integram capream degluti-verat. Non sunt venenati & caro illorum comeditur.

Alterius speciei mihi allatus decimo quinto Novembris 1639. cujus longitudo erat quatuor pedum & unius digiti crassities, ubi maxima, quinque digitorum. Squamis in ventre argentei coloris splendidissimi, reliquo corpore, nigro & albo variegati. Cauda quasi è sex annulis composita erat argenteis. Sex acutos dentes habebat in utraque maxilla.

Habui etiam ferrei plane coloris & in ventre albi, longitudine trium pedum aut circiter, crassitie ubi maxima, duorum digitorum. Habitant in ædibus & ova gallinarum exsorbent. Sæpius inveni in ædibus & extra plane virides, duos aut tres pedes longos, crassitie digiti articularis. Amplum his os & nigra lingua: suntque admodum venenosi, vocantur à Brasiliensibus *Bor obi*.

Piso eundem serpentem paucis nobis ita exhibet: *Boiguacu* sive *Iiboya*. serpen-

Piso
Med.
Brasil. l.
3.

pentium omnium facile maximus, pectus fere ut hominis crassus, Lusitanis *Cobre de Veado* dictus, quod Dorcades integras devoret, idque sugendo potius, quam mastigando. Ex horum genere quidam octodecim vel quatuor & viginti pedes reperiuntur longi: Cineritio, spadiceo variegato sunt colore. Non æque veneno, ut multi alii turgent. Carne eorum non solum Indigenæ & Nigritæ, sed & nostrates vescuntur. Famelicus hic anguis vel ex dumetis profilit, caudæque suæ nitens, horrende se erigit & strenue cum feris & hominibus luctatur, & sibilat irritatus, vel ex arbore infidiose in viatorem defilit, eumque validissimis cingit amplexibus, ita ut vel sola complexione interimat: nec minus validi atque feroces existunt duo ingentes illi *Arabo* & *Cucuraciu*, hominibus æque ac capreis infidiantur. Quippe omnes hujus generis solidis vertebrais & costis præditos ex Anatomie animadverti. Ictus eorum vix censetur venenatus, & per se aliquando, etiam si nullo vel leviori saltem adhibito remedio, curatur. Ita ut hi inter non venenatos serpentes, de quibus passim auctores multa testantur, debeant numerari: quibus *Caninana*, *Macina*, & *Vocia* annumerare licet, quod nihil vel parum saltem hominibus noceant.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 43.

His similes sunt serpentes in Regno Senegæ; si Aloysio Cadamusto credendum est. Duorum enim pedum mensuram excedunt: alas, nec pedes habent ut serpentes, alioquin immensi, & tantæ quidem vastitatis, ut integras capras hauriant, nec lancinent, solide devorent. Ferunt incolæ, serpentes hujusmodi congregari statis anni diebus, & migrare in loca quædam, ubi formicarum est vis magna, quibus & color albicans quæ suapte natura humiles quasdam casas instar specus serpentibus extruunt.

Nam ore terram portant, & ferruminant absque calce. Diceres clibanos aliquos vel ruscula in ordine disposita. nam ex hujusmodi casis videbis centum & quinquaginta continenter subordinatas, ut alteram sequatur altera, miro naturæ ordine. Sed & contumax viribus serpens quidam est *Thema*, *cuilcabuilia* enim idem est, atque cum quinque pugnans; in obvios enim impetum facit, eaque vi oprimit, ut si collo semet se advolverit, strangulet interimatque, aut salvo homine ipse coluber disrumpatur suo obnixu. Qui hujus naturam novere, eum deludunt, opponentes arborem aut aliud cujus nexu disrumpatur, putans comprimere hominem, ut ita tandem convulsus intereat.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 41.

PUNCTUM III.

De *Boitiapo*, & *Iraraca*.

Boitiapo Brasiliensibus; Lusitanis *Cobra* Marcg. H. Bras. l. 6. c. 14. *decipo* serpens septem aut octo pedes longus, brachium humanum crassus: Terres ac in postica parte instar subulæ acuminatus; coloris olivacei, in ventre flavescens. Vestitur squamulis elegantibus quasi triangulatis. Victitatranis; Est venenatus. *Iraraca* brevis est hic serpens raroque semicubiti longitudinem excedit, venis quibusdam in capite prominentibus instar viperarum, & haud aliter quam ille stridens: rubris & nigris maculis insignis, cæterum terreo colore: Ejus morsus venenatus non minora adfert symptomata, quam vel reliquorum serpentum, exceptis iis qui lente & clam vitam depascuntur. Ipsa fera postquam vulnus infligit, à cute, cauda, capite & intraneis repurgata, & in aqua radicis *Jurepeba*, cum sale, oleo, porro, anetho & similibus cocta, à vulneratis comeditur, magnoque illis solet esse præsidio. Convenit denique præ cæteris, *Caatia*, quæ merito *Herba de Cobras* dicitur, quod foris & intus exhibita, hujus aliorumque serpentum morsus facile restituat. Idem feliciter præstant acini arboris *Suibira*, contusi & moribus applicati.

PUNCTUM IV.

De *Caninana*, *Serpente mansuefacto*, *Apochycoatl*, & *Alatis*.

Caninana Serpens, ventre est flavo, Piso. Med. Bras. l. 3. dorso autem viridi, octo circiter palmos longus, inter minus venenatos habetur: ovis victitat & volucris: Capite & cauda resectis, ab Afris & Americanis comeditur. De peculiari illius Antidoto, nihil adhuc certi affirmare possum. Vulgaribus alexipharmacis sive Europæis, sive indigenis supra enarratis, malum si quod infert facile expugnatur. Familiare autem illud decoctum antidotale, ex radice *Jurepeba*, cum pauxillo salis huic aliisque moribus vel puncturis venenatis sæpe applicandum est, nec non fructus *Ananas* viridis, isque in cataplasmatibus modum contusus. Denique si necessitas ulterius urgeat, pars læsa scarificetur, moxque vivus gallinæ pullus imponatur.

Alii vidimus ab Indis, ait *Franciscus Hernandus* deliciarum gratia, *colubros* quosdam *virides*, qui allati ab agris, pollicari tantum magnitudine, in femoris crassitudinem amplificentur & adolescent. Ubi pro antro est illis dolium stramento indulgentiæ gratia emollitum, ubi magna ex parte quiescunt, vivuntque, nisi cum edendi est

Nierem.
H. E. l.
12. c. 40.

est tempus. Tunc enim egressi cubile, aut humeros heri amice conscendunt, benevole terrifici animalis amplexus tolerantis, aut è pistillis, in medio contracti in spiras, rotamque magnam æquantes, innocentissimi vescuntur oblati, atque quiescunt.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 45.

Serpens quidam est apud Pamerenses quinòs prolixus cubitos, & quatuor digitos latus, Squamus nitidis, albo nigroque variantibus colore: *Apachycoatl* vocatur, & morfu minime exitiali.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 36.

Alati serpentes in Florida reperti alis eatenus instructi, ut posse tolli è terra & volare demisse viderentur. Americus Vesputius quoque invenit Indos piscatores, qui serpentum alatum craticulæ lignæ impositum assabant. In tuguriis complures ejusmodi serpentes vivos habebant, quorum pedes vinculis alligati, faucesque funibus constrictæ erant, ne quid hominibus noxæ inferrent.

PUNCTUM V.

De Bojobi, Tetrauchcoatl, Tleoa seu igneo, sanguineis & Trinkhutili.

Piso.
Med. Bra.
l. 3.

Bojobi Brasiliensibus, Lusitanis *Cobre Verde*, unæ est longitudine & pollicis crassitie, coloris porraci & pulchre micantis. *Ædificiis* gaudet, neque ulli nocet nisi irritanti: morsus tamen illius venenatus, remedio quamvis eximio vix cedit. Radix autem illa nodosa herbæ *Caapia* contusa & ex aqua pota, summopere prodest, cæterisque herbis Antidotibus, facile palmam in hoc casu præripit. Miles quidam gregarius anguem hunc inter arbuſta latitantem, dum pede forte conterit, ab eo in femore demorsus, paucis post diebus, toto corpore tumefacto & livescente, deficiente radice *Caapia*, cæterisque remediis frustra adhibitis, præsentibus commilitonibus, quam miserrime exspiravit. Idem videtur cum illis de quibus supra ex Hernando.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 35.

Tetrauchcoatl serpens est tres dodrantes longus, ac digitum crassus, cujus ictus pestilens est; *dorsum* nigrum, *venter* candescens ex pallido, & rubescens inferna cauda, venter autem & cauda punctis nigris conspersa, *caput* nigrum, ac torque circumcinctum luteo. Remedium morsus est, ictum locum sugere, sed commanso prius picietl, ne venenum noceat præsidium adferentibus, quod etiam velut egregium antidotum admoveere expedit vulnere: nec solum adversans illatæ noxæ, sed ipsis quoque serpentibus infensum & inimicum.

Tleoa seu igneus coluber anguis est sesquidodrantem longus, ac digitum crassus *squamis* albis, nigris, fulvis, fuscisque distinctus. *Caput* est viperæ nostratis capiti simili-

le, caudaque juxta finem subito attenuata, intervalloque binum tantum digitorum, quæ desinit in sonalia. Lethalem infert morsum, urentemque unde evenit ei nomen. Cum incedit, in latera utrimque se convolvit, ac lento procedit gressu. Contra ejus morsum ajunt conferre tusam radicem herbæ, quam vocant ancota. Idem auctor scribit de thecoatl, seu ignito serpente: Coluber est sex dodrantum mensuram adolescens, triumque digitorum crassitudinem. Vivit montanis locis, & lethalem infert morsum: color est fulvus, sed dilutior circa ventrem, ac vergens in cinereum sinuose incedit, in utraque sese latera contorquens, vivit in montibus Teportlanicis.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 31.

Sunt tamen *alii serpentes*, qui aspectu referant ignem, octo pedibus longi, colore sanguinei, qui noctu inflammati apparent, ut ignis aliquis videatur, quemadmodum Antonius Herrera prodidit. Scribit quoque Franciscus Hernandus vocari *cumcoatl colubrum*, qui nocturnis tenebris splendeat, qui & letifer morsu, quatuor longus cubitos, & brachium crassus.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 32.

Serpens est Panucinus, longus ac latus, albis & nigris distinctus maculis, *trinhutili* vocatus, quod cauda, quæ præacuta est, lethaliter pungat.

Nierem.
H. E. l.
12. c. 46.

PUNCTUM VI.

De quibusdam Veterum serpentibus.

Præter hæc quæ jam enumeravimus serpentum genera, sunt & alia apud veteres obvia, quæ difficulter ad jam explicata referri possunt. Facit *Ælianus* cujusdam *Hyene* dicti mentionem, quem utriusque sexus participem esse narrat. Altero anno marem, altero foeminam observari. Adstipulatur eidem Orus. Nicander quasdam *Libyas* angues inter innoxios recensuit. Suidas scribit de *Argolis* serpentibus, quos *Alexander Argo Pelasgico Alexandriam* deferri, & in flumen proextinguendis *Aspidibus* conjici curavit. Gesnerus *Mergolos* etiam nominat, ex Africa delatos; sed qui & quales sint, non addit. A *Hesychio* & *Varino* *ἰσλαρ* *ἰσλαρ* *ἰσλαρ* nominatur.

Nicand.
in The-
riacis.

Clitarchius etiam, referente *Æliano*, serpentes in India sedecem cubitorum generari scribit: alios etiam multo minores pigmentis distinctos. Vittas enim à capite ad caudam pertinentes habere, alias æreas, alias argenteas, nonnullos rubras, alias aureas, easdemque celerrime pestifero ictu interimere. Meminit & alterius, puniceo coloris, quem forte *Porphyrum* *Ælianus* vocat, *Strabo*, apud Indos dodrantali magnitudine, capite candido, dentibus nullis, quem venatores in montibus meridici obversis, ex quibus *Sardius* eruitur,

Ælia. H.
A. l. 17.
c. 2.

indagant. Non mordet, sed vomitu, conspersus locus subitam contrahit putredinem. Quapropter, cauda suspensus, duplex veneni genus eructat; alterum nigrum & speciem electri referens; quod à vivo ejicitur: alterum simpliciter nigrum, de ore animantis prodit. Illud grano sesami exhibitum, cerebrum per nares excutit: hoc tabem inducit.

CAPUT II.

De Serpentibus Aquaticis.

ARTICULUS I.

De Hydro seu Natrice.

Ambrosi.
l. 1. c. 17.
Nomen.

Athenæus H. A.
l. 8. c. 13.

Tantum de Terrestribus serpentibus, sequuntur *Aquatici*, nempe *Hydrus* seu *Natrix*, *Natrix torquata*, *Natrix rubetaria*, *Boa*, *Hydrus marinus*, *Scolopendra marina*, & quidam *Exotici*. *Hydrum* ἀπὸ τοῦ ὕδατος ab aqua nempe dici, clarum est. Cretensis est aliis ἰσχυρὸς, quod nomen generale est de illis quæ in aquis vivunt; Nicandri interpreti ἰσχυρὸς, quod in aquis & terra divagetur. Latini vocant *Hydrum*, masculinum, *Hydrum* foeminam, cujus nomen *Ælianus* Dryinio imposuisse videtur, dum ait Hydras in Cercyra genitas, maligno flatu hominem persequentem reprimere; *Natricem* à nandi peritia; *Colubrum aquaticum*, quem tamen *Plinius*, dum jecur colubri aquatici & hydri tritum lithiasi subvenire scribit, ab *Hydro* distinguit; *Lutricem*, denique, quod apud *Gazam* legitur. *Belluacensis* & author libri de natura rerum, *Naderæ* serpentis Germanici meminit, crassitudine brachii, colore ventris luteo, & dorso virenti, halitu adeo noxio, ut in cortice virgæ recenter cassæ, & ori admotæ, vesicæ felleæ excitentur; imo fulgens gladius lingua veneno inficiatur, quod ad summitatem usque gladii defertur. Pede hominis vulnerato, venenum statim in totum corpus penetrat. Ideo ictus confestim suspenditur, ne ascendere possit.

Descriptio.
Plin. H.
N. 1. 29.
c. 4.

Pulcherrimos serpentum in orbe terrarum *Plinius* facit; sed nullis serpentium inferiores veneno. *Nicander* caput planum & humile adscribit, & dum terrestrem squalidum prodit & decolorem, videtur aquatico pulchritudinem vindicare. Alioquin aspidem forma referunt; cervicem si excipias, quæ non ita lata conspicitur. Cinereo quoque sunt colore, & quibusdam maculis spectabiles, *Linguam* bifidam habere, (falso duas ponunt) commune ille cum aliis serpentibus.

Locus.

Stabulantur in Cercyra teste *Æliano*, in lacu Mycleo, circa Terracinam in Italia; in palude Agnani inter Puteolos, & Neapolim, quos ipsi vidimus; in aquis calidis

& Thermalibus. Ideo redemptores balnearum ad Limagum lacum; laminas ferreas crebris foraminibus pervias emissariis obdunt, ne alveos subeant. In aquis etiam corruptis plerumque reperiuntur. Adventante hyeme subterraneas cavernas eligunt, in iisque ad vernum tempus latent. In aquis autem præcipue versantur; exsiccatis terram petunt, victus conquirendi gratia. Extra aquas etiam ova parere, *Aristoteles* prodidit.

Gesner.
de serp.
tentib.

De *Victu* hoc tradit *Virgilius*, piscibus & ranis vesci, gulosusque esse. Unde *Nicander* ἰσχυρὸς vocavit. *Virgili* verba sunt:

Arist. H.
A. 1. 1.
c. 1.
Victus.

Virgil.
Georg.
l. 3.

Est etiam ille malus Calabus in saltibus anguis, Squamea convolvens sublato pectore terga, Atq; notis longam maculosus grandibus alvum. Qui dum amnes ulli rumpuntur fontibus, & dum

Vere madentudo terra ac pluvialibus Austris, Stagna colit, ripisque habitans hic piscibus atram Improbis ingluviem, ranisque loquacibus explet. Postquam exhausta palus, terræque ardore dehiscent

Exilit in siccum, & flammantia lumina torquens Sævit agris, asperque siri, atque exterritus æsu.

Recte ergo *Aratus*, ranas hydrorum cibum dixit. Fallitur tamen sæpe ab *Ægyptiaca*, quæ *Chersydrum* emipus conspiciata, frustum arundinis transversum arripit & gestat ne deglutiri possit: nec ille tam aperto ore ut utrumque absorbeat.

Aratus in
Phænom.

Ad *Naturam* duo spectant, *venenum*, & *lapis* quem in capite gestat. De veneno abeunt in diversa authores. *Cardano* nihil venenati habent, si per vipersas undam incolentes, *Chersydrus* intellexit *Cælius Rhodiginus* in terra sæviorem, minus in aqua facit. At *Ælianus* ex *Apollodoro* tam perniciosum scribit, ut & cadaveris ejus contactus perimat. *Plinius* nulli hac in parte serpentum generi inferiorem dicit, ut supra allatum. *Columella* denique, exsiccata uligine, in qua *Natrices* morabantur, cæcos sæpe morbos contrahi, quorum causas *Medici* perferutari minime possint, addit. Ut ut sit, *Dædalus* & *Euridice* *Orphei* uxor, ictu *Chersydrus* periisse traduntur. *Lapis* à deglubito evomi creditur. Quidam eum cauda suspensum foliis lauri suffiunt, & per Deum ut lapidem ejiciat, orant, quod non minus superstitiosum quam blasphemum est. *Hollerius* vas aqua plenum suspensum subicit; lapis ejectus totam absomit. Sed de eo alibi.

Natura.

Rhodi-
gin.
Ælia. H.
A. 1. 8.
c. 5.

Columella R.
R.

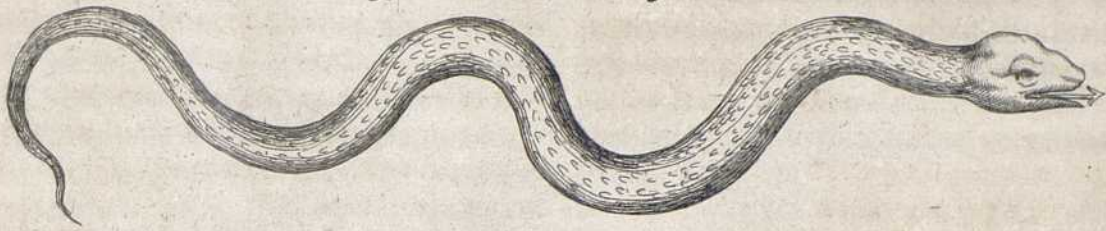
De veneni signis ita *Nicander*.

Veneri signa & medela.

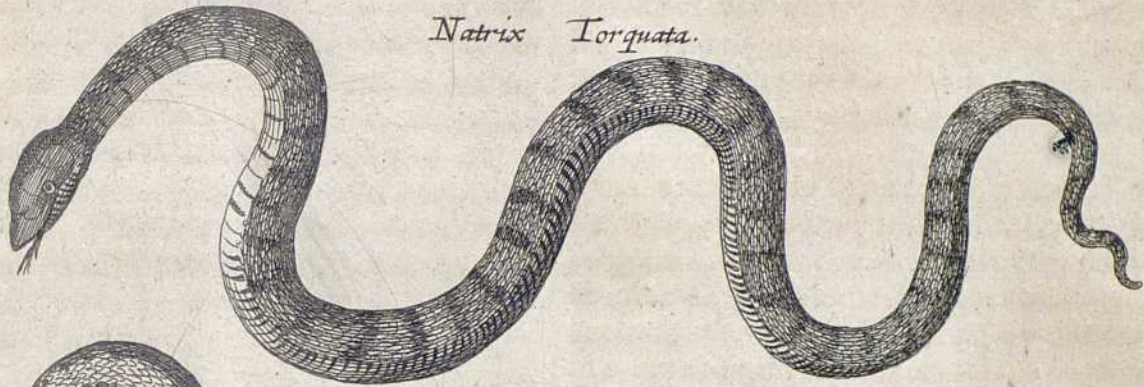
Pessima quas fecit plagas hæc signa sequuntur. Arida tota cutis circum putret horribilemque Elevat aspectum, magni ignitique dolores Tandem hominem interimunt, mox plurima pustula surgit.

Ac

Chersydrus Greuini Hydrus Natrix

Natrix Torquata

Natrix Rubetaria

Natrix Rubetariae sceleton

Serpens Marinus

*Ac alia ex alia bulle se parte rependunt
Et miserum diris turbant affectibus agrum.*

Adde his, vomitum cholerae fatidæ, quem vel tertia hora, vel tertio die mors excipit: vulneris dilatatio & nigredo, ex qua nigra & fatida sanies extillat, quod apud Aëtiū & Abensinam habetur. *Morsui* Dioscorides origano trito & cum aqua subactō, vel Cortice Aristolochiæ, radiceve querna, occurrit: Ægineta, nasturtio sylvestri, aut asphodeli fructu, vel semine fœniculi: Plinius ipsorum hydrorum jecore & eryngio: Apulejus verbenaca: Aëtius theriaca, mithridatio, & drachma nucum cupressi, cum aqua portione baccarum myrti, & melle aut vino: Celsus, panace, prasio, & satureja: Abensina, emplastro ex calce, calamintha montana, Corticis radicis quercus & oleo parato. Pareus in quodam admorso, qui cum manu ori admota, vulnus suxisset, in tumorem quoque linguæ, & brachii, cum dolore ingenti & syncope inciderat, theriaca ad sudores, & vulneris elotionem feliciter usus est.

*Usus in
Medicina.*

Magni est in Medicina *Usus*, si veteribus, & recentioribus credimus. Ex dente dentiscalpium odontalgiam sedat, si eo scalpentur. Duo superiores superiorum, totidem inferiores inferiorum dolorum mitigant, alligati. *Adipe* Niliaci peruncti à Crocodilis non tanguntur. *Iecur* lithiasi medetur. *Spolium* suffitum uteri prolapsi & sedis prodest; quod ab Encelio proditum. Cinis in olla luto probe circumlita, igne farmentorū vitis cremati, cum oleo permixtus ad strumas à Sylvio laudatur. *Lapis* hydropi vehementer conducit, si genuinus est. Talem esse scribit Gesnerus, si conchæ æneæ aqua plenæ circumligatus, quotidie cotylas duas, seu uncias decem ejusdem absumserit. Venenatos vermes fugare, Camillus Leonhardus Pisarenensis prodidit. Sumptum lapidem vesicæ perfringere fabulantur quidam.

*Camillus
Leonhard. l. 3.
de la pidibus.
Differentiæ.*

Pauca de Differentiis occurrunt; Alii sunt *Vulgares*, quales sunt illi qui circa thermas Porrectanas versantur, & interdum ab ore fontis cum aqua exeunt. Aut sunt plane innocui: aut si nocent levem duntaxat tumorem aut inflammationem morsu inferunt. Alii sunt *Venenati*, & magnitudine pro ratione locorum differentes. In flumine enim Argade ad Persicam Sittacem sito, copiosi sunt, capite albo, reliquo corpore nigro, quatuor cubitorum longitudine inveniuntur, qui interdum sub aqua latent, noctu aquantibus exitio esse solent. In lacu insano, qui ter singulis diebus saporem mutat, primo amarus, mox falsus, tandem dulcis evadit, vicenum cubitorum conspiciuntur. Anno M. CCC. XCIX. die vegesima quinta Maji, sub

*Æl. H. A.
l. 16. c. 42.*

Ponte Ursæ amnis vicenum cubitorum visum, Gesnerus ex Chronicis Tigurinorum M. SS. auctor est. In lacum Anianum mense Junio multi invicem permixtorum globi, se præcipitant. In Lybiæ desertis ram perniciosus est hydrus, brevis ille, cauda tenui, circa collum gracilis, ut omnino partis læsæ amputationem requirat. Agricola Boam, domesticam natricem appellavit.

*Agricola
de Anim.
subter-
ran.*

ARTICULUS II.

De Natrice torquata, & Rubetaria.

Natrix torquata nomen à circulis quibus tanquam torquibus superior animalis pars circumdatur, invenit. Scholiastes Nicandri πολυσεφίας vocat, seu multis coronis insignes: alii & μάγρος seu μύθρας quod muribus vescantur, & ὄροφιας, quod circa domorum recta versentur, vocant. Apud Aristophanem, ὄφεις ἄκαροι, domuum custodes dicuntur. *Nerophis* est modernorum Grecorum vocabulum, *Serpens niger* à Matthiolo impositum nomen. In Italia aliqui *Carbonarium* vocant.

*Ambrosio.
fin. H. S.
lib. cit.
c. 18.
Nomen.*

Descriptionem ex Ambrosino dabimus, de qua ille ita. Aëtius Myagrū veterum describere videtur, dum inquit, hunc anguem ex crasso in tenuem caudam abire, lato capite esse præditum, & mures comedere, neque morsu necare, sed inflammationem tantum inducere. Hujus natricis iconem ad vivum expressam servamus in Musæo Illustrissimi senatus Bononiensis, ubi tenuis conspicitur circa *collum* & *caput*, crassior penes circa *ventrem*, qui postea in caudam admodum exilem finit. *Color* tergi nigricat, circa alvum, color inter luteum, & viridem est medius lineis nigris virgatus, hujus autem nota insignis est in collo; nam maculæ candicantes è pallido, instar torquis, circulum tamen non absolventis apparent. Inter utrasque maculas in summo cervicis angustum est interstitium duarum forma squamularum, ubi maculæ utrinque quasi triangulari figura in acutum desinunt. Deinde maculæ nigræ splendide utrinque etiam post torquem singulæ conspiciuntur.

*Descriptio.
pio.*

De loco & *Natura* & aliis pauca occurrunt. In prates uliginosis, aquis, & sterquiliniis stabulari solent. Muribus victitant, & ideo circa Lucarnum atque Verbanum lacum non interimuntur, quod iisdem vineas purgent. Vaccarum ubera fugere, & postea sanguinem sequi, Flandri prodidere, quod veteres Boæ tribuunt. In fimetis quandoque pariunt. Gesnerus quandam mense Majo quatuordecem peperisse vidit; constitutione anni pluviosa, & iis gignendis commodo. Per ora dormientium irrepere, vapore lactis fervidi illectos, iterum egredi, quorundam traditio est,

Natura.

An

An verum sit, homines in quorum os intrarunt suaviter canere, penes lectorem sit iudicium.

Differen-
tie.

Huc *Natrix Rubetaria* spectat, quæ vocem sonoram & rubetarum æmulantem edit. Maculosa est valde, & venustate admiranda, sibi loque à rusticis agnoscitur. Poloni *Padalica* vocant. Ictus remedium patientis pedem, in terræ humidæ scrobe per diem naturalem sepelire. Iconem & sceleton exhibemus.

ARTICULUS III.

De Boa.

Ambrosi.
H. S. l. i.
c. 19.

DE Boa serpente paucissima occurrunt. Nomen accepit, non tam ab effectu, quod bovem integrum deglutire possit: quam quod armentorum greges sequatur, & rigua vaccarum ubera fugat: & ita lacte bubulo alatur. Salmasius à voce *δῶνς*, quæ *Æolibus Bæoticis βῶνς* deducit. *δῶνς* vero urinator est.

Agricola
de ani-
mal. sub-
terran.

In ingentem excrescit molem, ita ut sub Imperatore Claudio ex sententia Solini, occisa fuerit, quæ integrum infantem in alvo gestabat. In Calabria in eam magnitudinem crescere posse, verisimile. Nam & M. Antonius Cuccinus Episcopus Anglonensis ad Thomasinum scribit, quadraginta & sex ab hinc annis, in agro oppidi S. Archangeli, Anglonensis diæceseos, à pastore sclopi ictu interfectum, qui armenta & greges depascebat, cujus mandibulæ, duorum fere palmorum longitudinis, in templo Deiparæ de Urseolo appensæ exhibeantur. Morsu inflammationem duntaxat inducere, communis est opinio.

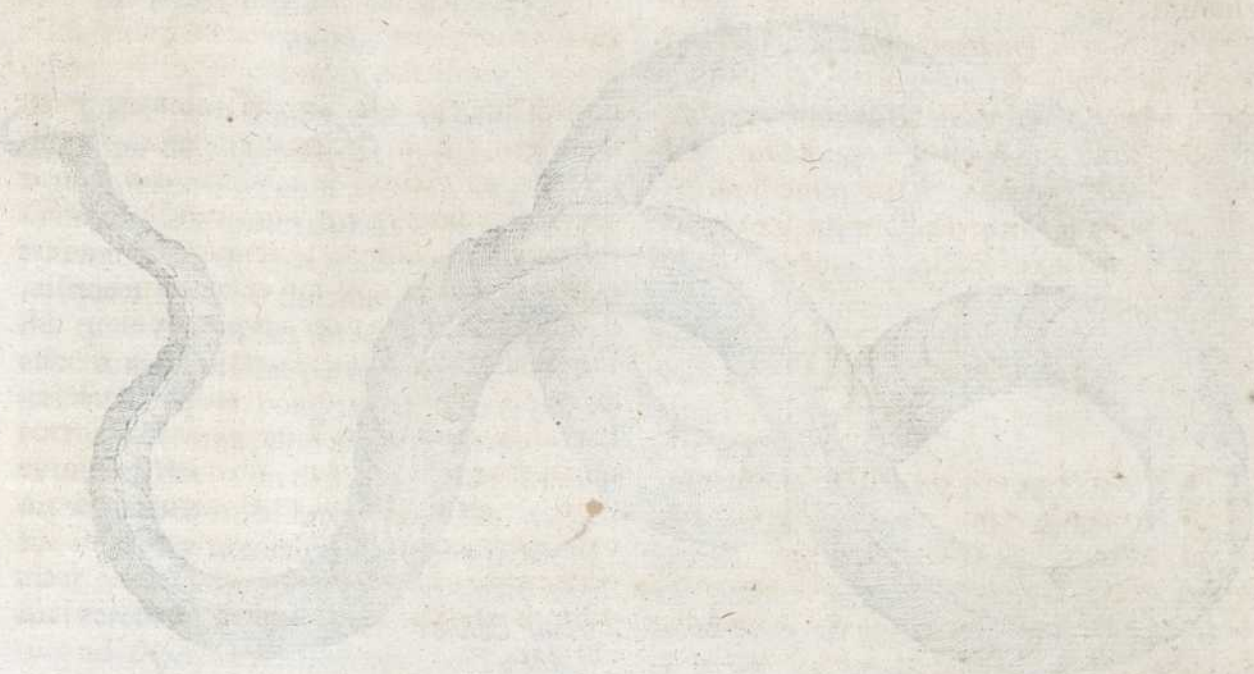
Themasi.
in præfat.
ad Ill. vi-
ros Ita-
liæ.

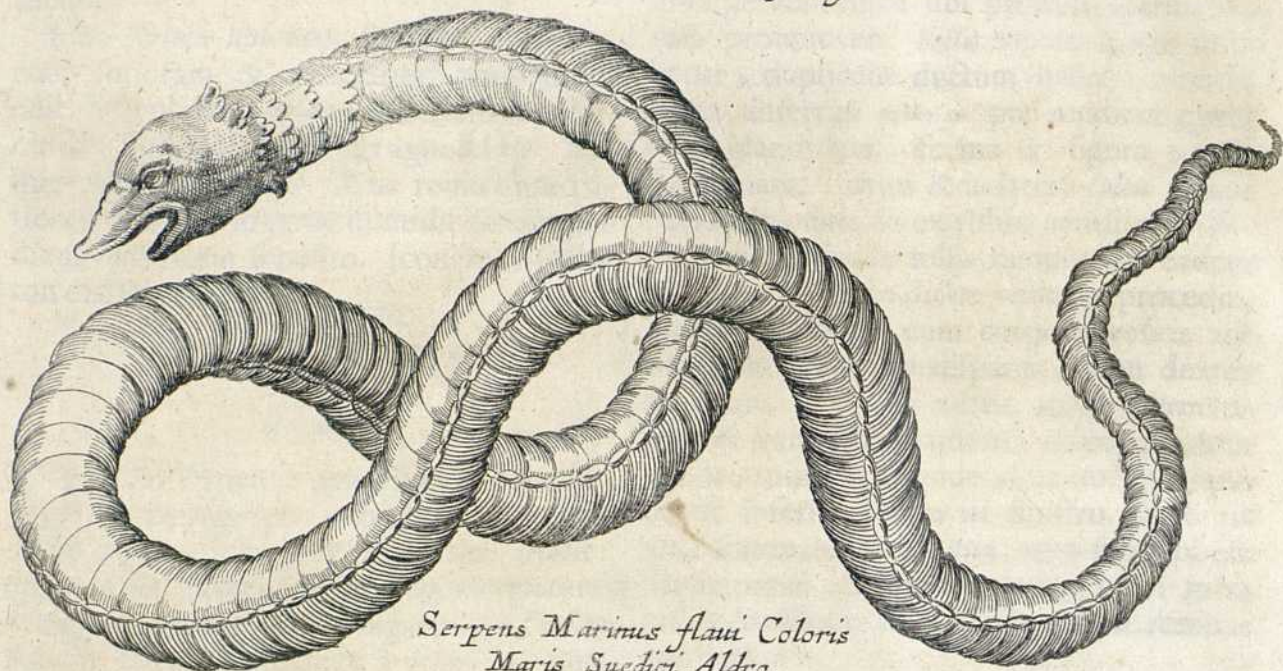
Severin.
Zoot.
Demo-
crit. p.
36.

Huc *Anguem Caprimulgum*, quem Cervone vocant de quo duplex est M. Aurelii Severini quantum ad Anatomica, illa singularis, observatio, quam cum iconibus addo, referre libet. Prior se ita habet. *Larynx* exerta atque conspicua quacunquæ cordis diductione: sub larynge *lingua* per meatum ultro citroque recurrens. Quod sibilum ergo edit, ne quidem mirum. Hæc enim velut fistula coniecta in infernam genam mediam recto ductu videtur. *Dentium* ordo superne quadruplex, inferne duplex. *Oculi* veluti vitrei. *Aspera arteria* parte anteriori circulis cartilagineis, posteriori membrana tenui & ampla satis constructa. *Oesophagus* latissimus pro corporis ratione. *Ventriculus* item amplus, in quo repertæ aviculæ tres nidaceæ. *Cor* viscerum omnium primum & supremum apparet: Nam sunt & inferiores eo *pulmones*, qui cavi & fistulosi sunt, ductu eodem quo *aspera arteria*. *Magna arteria* descendens reversivi duo rami, alter ad *oesophagum*, alter ad *pulmones*. *Vena cava* in parte hepatis cava: *porta* vero in gibba. Hæ postquam fines

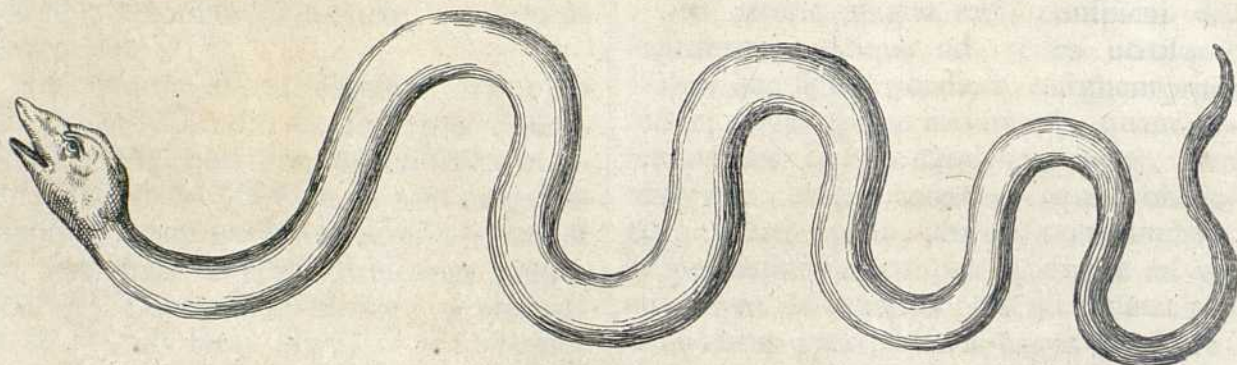
hepatis excefferint, committuntur, & non ante distinguuntur quam ad *testium* confinia pervenerint: ubi primum spermatica vasa promuntur: *Fellis* vesica longe infra hepar, duplicem ductum habet; alter à porta insertus *τῆ ἐκφύσεσ* per mediam quandam glandulam, forma & figura tonsillæ humanæ: cujus & à latere *splen* visitur parviculus satis & ex rubro candicans. Alter vero vesiculæ fellis ramus, ab eadem glandula ad basin dictæ vesiculæ procedit, media membrana cum corpore vesicæ adalligatus. *Testes* situ dispares; nam dexter superior, ad quem mittit aorta spermaticum & varicosum ramum, colore albidum unum; minores deinde alios huic oblique mittit inferne. Idem in sinistro. Sed ramus spermaticus à vena cava simplex est participatus ab utroque teste. *Renes* infra testes consistunt, ex multis quasi renibus conflati.

Ab arteria magna rami conspicui descendentes oblique ad testes utrosque. *Uterus* hac figura tibialium vestimentorum instar: *Cerebri* forma eadem est, quam observavimus. In alio *Caprimulgo angue*, hæc observata. *Pulmo* interne cavus, oblongus, veluti saccus ubi primum inchoat hepar, desinens mox per vesiculam ad renes usque descendens. *Fel* sub stomacho, convolutus gyris: huic adhæret *splen* (verius enim credo, quam glandula) ex albo rubescens, parvus teresque, velut exile pisum. *Vesica* oblonga, flatu plena, sub visceribus naturalibus piscium modo, continuo ductu descendens à pulmonibus ad renes. Causam afferebat F. Thomas Campanella nostras, quod cum certis quibusdam motibus assurgat hic serpens, copia spiritus egebat, in longinquo alioquin corpore, quatenus attollere & sustinere se sursum posset. *Omentum* à fine hepatis ad usque anum. Inter nervosam & carneam ventriculi membranam *glandule* miliares. *Uterus* non intestino, sed huic intestinum incumbit qua cervicis medium. *Venæ* renis ramus in principium uteri, intra cujus membranas miro quodam artificio vesica latitat parva. *Masculorum* nota, cauda prolixior, crassior, solidior; maribus penes duo spinosi, quemadmodum viperæ. *Uterusque* item spinosus duplici cornu. Quorum utrorumque fines in acutum desinentes cum cauda finiunt, & pari ejusdem gracilitate. Aspritudinis finis delectatio. *Larynx* è faucibus exerta; credo equidem, eo naturæ consilio, ne per amplos deglutitus præfocaretur animal.

*Serpens Marinus flavi Coloris
Maris Suecici Aldro.*

*Scolopendra Marina.
Aldro.*

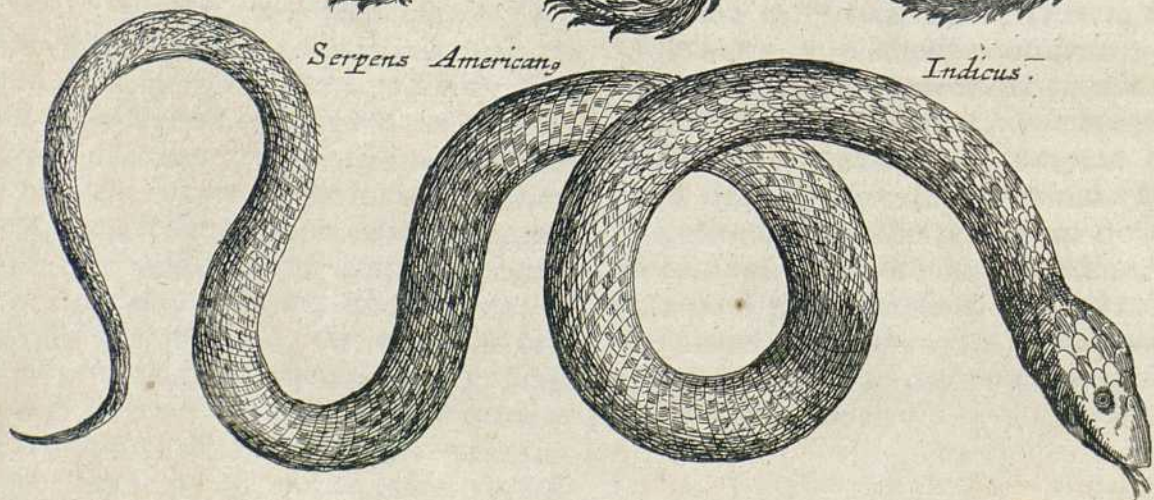

Scolopendra Marina amethystini Coloris Aldr.

Serpens Americanus

Indicus.

ARTICULUS IV.

De Hydro marino, & Scolopendra marina.

Ambros.
H. S. l. i.
c. 20.
Hydrus
marinus.Plin. H.
N. l. 9. c.
27.Scolopendra.
Ambros.
H. S. l. i.
c. 21.
Arist. H.
A. l. 2.
c. 14.Plin. H.
N. l. 9. c.
43.
Arist. H.
A. l. 9.
c. 37.Ælia. H.
H. lib. 7.
cap. 30.
Ælia. H.
A. lib. 4.
c. 22.

DE Hydro seu serpente marino in Tomo de Piscibus libro primo, Titulo primo, capituli secundi articulo quinto dictum est: hic pauca duntaxat ibi omiſſa ad jiciemus. Et de *Loco* quidem addi potest, nusquam in aquis dulcibus inveniri, & ab illis quos Aristoteles ibi reperiri ait diversos esse: tum quod illos parum ab aspide distinguat: hi veri congruo corpore & colore sint similes: tum quod illi veneno noceant, hi innoxii sint: tum denique, quod illi pulmones habeant, hi branchias. De *Natura* hoc duntaxat occurrit, captum, si dimitatur, arenam rostro quamprimam adacto terebrare, subireque totum. Quantum ad *Differentias*, dantur qui & è mari in terram egrediuntur, qualem circa Abydum in parvis quibusdam alveis seu canalibus falsis Bellonius invenit. Ejus qui in Balthico seu Suetico mari flavi coloris, teste Olao Magno versatur, iconem hic apponimus. Cum radice lilii adhibitum Plinius contra urinæ incontinentiam commendat.

Scolopendra marina propter similitudinem cum terrestri nomen obtinuit, quasi *ἰχθυόσα* *σκόλοπα* ἐν τῇ ἕδρᾳ, quod in extremo, quod caudæ loco est, corniculum quasi radius atque impactus aculeus supereminet. Marinum unguem æmulatur; & terrestri secundum Aristotelem minor est, coloreque magis rubens: nisi in loco mendum cubet, quod Vottonus suspicatur, sic enim ne minorem quidem hamum deglutire posset, quod tamen facit. Gillius digiti longitudine se vidisse asserit. Alberto animal quadraginta quatuor vocatur, cum tot pedes habere videatur. De *Natura* hoc duntaxat occurrit, quod apud Aristotelem & Plinium extat, hamo devorato omnia interanea evomere, donec hamum egerat, deinde resorbere. Addit Gillius, ob tetrum odorem piscatoribus infestissimum esse; quod hamum ab ea attactum, pisces vitent. Morsu urticæ instar urit, ut Ælianus prodidit: qui etiam adjecit, sputo hominis interire, & rumpi. Duarum hic exhibemus icones, ad cubitum fere accedentes; quarum altera est *nuda* instar anguis, altera pedibus hirtis & coloris amethystini.

ARTICULUS V.

De serpentibus Exoticis Acoatl & Maripetis.

ACoatl dicitur serpens aquatilis (alii *Miocoatl*, quod imitetur colore spicam Maizii) qui etiam vivum parere fertur. *Dentibus* parvis est, & innocenti morsu: longus quinque dodrantes, pollicem crassus: tæniis nigris & cyaneis alternis distinctus superne; inferne vero cyaneus est, capitis superna nigra, inferna lutea, latera cyanea. In paludibus regionum temperatarum invenitur.

De *Maripetis* ita idem: In Orientali India nonnulli angues, ut fallant instans senium aut fatum, post certum tempus petunt mare: ubi concussa in undas cauda, & velut flagellante, scinduntur in multos ramos velut pedes: qua astutia miro naturæ miraculo evadunt in genus quoddam polypi, tam simile illis quos Lusitani vocant *poluos*, ut fallant ignaros. Petrus Christophorus Borrus enarravit mihi (*verba sunt Nierembergi*) se vidisse quosdam Lusitanos, cepisse in India aliquos, rati *poluos* esse, ut iis sedarent famem: incolas tamen admonuisse ne facerent, noxios esse, nec *poluos* suos esse, & distingui pedum numero, nam angues illi impares illos habent.

Huc ponemus tum illos qui sesquipedales, eximii coloris, in Cuba insula vivunt, & *Boquatrara* vocantur: tum eum cujus iconem à Pellicerio observati Rondeletius exhibet. Terrestris anguis specie est, colore rubro, cum lineis obliquis & sinuosis à dorso ad ventrem ductis, eamque lineam à capite ad caudam secantibus. Scissura oris non admodum grandis, dentes acuti & serrati, branchiæ opertæ, squamosi piscis instar. In dorso à capite ad caudam fere, quædam veluti capillamenta tenuia, pariterque in alvo. Claudant agmen illi qui in flumine Americano Urquaja, quatuordecem passuum longitudine, duarum ulnarum latitudine, capitibus super undas eminentibus natant, & homines natandi vel bibendi causa flumen accedentes cauda involutos in eundem trahunt.

Nieremb.
H. E. l.
12. c. 7.Nieremb.
H. E. l.
12. c. 44.Bembus
Vener.
Histor.
l. 6.

HISTORIÆ NATURALIS

DE

SERPENTIBUS:

LIBER II.

De Draconibus.

TITULUS I.

De Draconibus in genere.

Ambro-
sin. A.
H. S. l. 2.
c. 1.

Raconis nomen non tam *παρά το δράκοντος*, quod magnam hominibus molestiam creet, iis infensissimus; quam *παρά το δεικέειν*, quod visione valeat, venit. Græci *δράκοντα* vocant. Syrenas alibi dictos apud Isidorum extat, & in Arabia alatis tale nomen.

Nomen.

Descri-
ptio.

In *Descriptione* non bene convenit authoribus. Abensina & Aëtius asperrimis squamis obsitos, magnis oculis, pelle superciliarum loco eminenti, cum pelle barba instar submento, amplo *riëtù*, lingua exerta, dentibus magnis instructos faciunt. At Solinus adeo parva ora habere scripsit, ut mordere non possint: id est, non dehiscencia ad morsum: *Dentium* quoque numerus in controverso est. Claudius Minos sedecem ponit. Nicander triplici ordine dispositos. Eidem Draco est colore nigro, ventre subviridi cum palaribus sunt mento rufi coloris. Philostratum si sequimur, montanorum juvenes modicam gerent cristam, ætate provecti grandiozem, & crocei coloris barbam: palustres cristis carere. Plinius vero expresse. *Id modo mirum, unde cristatos Iuba crediderit.* Circa Atlantem media corporis parte crascescunt, cauda & collo gracilimi.

Plin. H.
N. l. 8.
c. 13.

LeoAfric-
canus l. 9.
Locus.
Plin. l. c.
Sol. Poly-
hist. c. 33.
Philostr.
in vita A-
pollonii.
Bellon.
Observ. l.
2. c. 7.
Nicand.
in The-
riac.

In Africa inprimis & India reperiuntur. Nam Plinius apud Æthiopes Azachæos, Strabo apud Hesperios; Leo Africanus in specubus Atlantis; Solinus in montibus Æthiopiæ ardentibus meridiei obversis; Philostratus circa Gangem flumen; Abensina in partibus Nubiæ; in provincia Caraja Paulus Venetus; prodidere. In Calecut multos adolescere, alii authores sunt. Bellonius ex quadam Arabiæ parte in Ægyptum alatos deferri scribit. Nicander in Pelethro-

niis ad Pelium in Thessalia montem, vallibus quendam olim stabulatum. Fuisse & ad Cracoviam, in historia Polonica legimus.

Famen diutissime ferre possunt. Semel cibum aggressi, difficillime fatiantur, ita ut rebus venenatis, herbis, pomis inprimis, quorum succo alvum laxant, vescantur: nausea ex illis vexati, lactuca sylvestri sibi medentur. Ova serpentum spectanda arte forbent. Aut enim solida hauriunt, si jam fauces capiunt, quæ deinde in semet convoluti frangunt intus, atque ita putamina excutiunt: aut si tenerior est, & catuli adhuc ætas, orbe apprehensæ spiræ, ita sensim vehementesque præstringunt, ut amputata parte ceu ferio, reliquam quæ amplexu tenetur sorbeant. Simili modo avibus devoratis solidis (dicuntur hos spiritu copioso de stabulis egressi attrahere) contentione plumas & ossa revomunt. Aristoteles sumptum ovum iterum atque iterum sibi admovere, quoad summam partem rectam statuunt, & tum, parum contractos fecolligere, ut distento corpore, haustum ovum deorsum labatur, dixit.

Vitruv.

Arist. H.
A. l. 9. c.
6.
Plin. H.
N. l. 10.
c. 72.

Æl. H. A.
l. 2. c. 21.
Phile in
Jambis.
Arist. H.
A. l. 8.
c. 4.

De *Generatione* vix habeo quod scribam, qui & apud authores nihil fere occurrit. Herodotus capite maris in fæminæ os inserto coire fabulatur: mutuo complexu congressi verisimile est. Afri ex lupæ cum aquila congressu, Draconem erumpere, rostro & alis patri, cauda matri similem, corio serpentino, multisque maculis versicolore, nugantur. Quidam fetus vivos parere docent; alii ova, quod de Ternatensibus Balthasar Diaz scripsit. Utrumque facile concederem.

Genera-
tio.
Herodot.
in Thalia.

Inimicitias cum Aquila & Elephante gerit; adeo ut Geoponicorum author prodiderit, non stabulari ibi Draconem ubi ster- cus aquilæ inveniretur, auditoque alarum ejus strepitu, in antrum aufugere, Ælianus

Antipa-
thia.
Geopon.
l. 9. c. 5.
Arist. H.
A. l. 9. c. 1.

nus

nus scripserit. Dimicationem cum ea ita Nicander describit.

*Hunc petit invisum, magni Iovis armiger hostem,
Cumque genis parat acre suis ex aethere bellum,
Pascentem in sylvis quam primum viderit illum
Quod totos ferus is nidus cum mitibus ovis
Et sinui ipsa terens, & vastans pignora perdit.
Non timet hoc serpens, immo quodam impete
durus,*

*Profliens, ipsamq. Aquilam, leporemq. tenellum
Extrahit ex rapidis, vifraudeque fortior unus.
Cauta malum declinat avis, fit ibi aspera pugna;
Ut queat extortam victor sibi tollere prædam,
Sed frustra elapsam, & volitantem hinc inde
volucrem*

*Insequitur, longos sinuum contractus in orbem,
Obliquoque levans sorsum sua lumina visu.*

Plin. H. N. l. 8. c. 11.
Quomodo cum Elephantibus dimicent, in horum historia scripsimus. Quæ de Gryphibus apud Philostratum habentur, fabulosa sunt.

Venenum. Plin. H. N. l. 29. c. 4.
Venenum habere nonnulli negant: solo interficere morsu. Alii aërem inficere halitu; cujus exemplum apud Aristotelem legitur. Tempore Philippi Regis Macedonum inaccessa ideo montis cujusdam Armeniæ via, extinctis demum Draconibus patuit. At Gesnerus & Stumpfius venenatos probant. Prope Niderburgum oppidum, cum se Dracones in quodam fonte abluissent, quicumque post ex eo bibere, alvo tumefacta moriebantur. Is qui Helvetiam à Dracone supra pagum Wilver stabulantem purgavit, sanguine ejusdem conspersus, occubuit. Morsum dolor partis & fætor excipiunt, vulnusque paucum fundit sanguinem. Laudat Plinius gramen; Aëtius remedia quæ in aliorum ictibus adhibentur, præscribit. Ponzello caput abscissum, pelle nudatum & impositum placet.

Plin. H. N. l. 24. c. 19.
Mores. Plin. H. N. l. 8. c. 27.
Plin. H. N. l. 8. c. 13.
Ælia. H. A. lib. 6. cap. 4.
Circa Mores observa, vigilantes esse, & ideo non tantum auditu exquisiti, sed & visus acutissimi. Auri micis si quas invenerint, incubare, Philostratus prodidit. Rem aliquam aggressuri ingentem sibilum edunt. Vernam nauseam lactucæ sylvestris succo adstringunt. In Æthiopia quaterni & quini inter se cratium modo implexi erectis capitibus velificantes, ad meliora pabula Arabiæ, fluctibus vehuntur. Indies majorem adipiscuntur vigorem, & ad extremam senectam perveniunt. Homines adorsuri mortiferas radices comedunt. Cicuri denique solent. Heraclides Philosophus exarmatum habuit, qui gradienti & quiescenti canis instar adsistere solebat.

Ufus in Cibis.
Æthiopes eis vescuntur, quod vitrei sint eorum carnes coloris & maxime refrigerent. Vesputius etiam, cum extra fortunatas insulas navigaret, populos quosdam similibus draconi animalibus demptis alis in cibo uti vidit. Ægyptii serpentibus vescuntur, ut Galenus scripsit. Quantum ad Medi-

cinam, commendat ad fugandas venenatas bestias adipem Plinius: eadem in ulceribus illatis utitur: Cum melle commisto, inchoantes caligines sanat. Caput si gestetur, à lippitudine præservare scribit. Os ex spina dentium dolores sedat. Reliqua nugatoria sunt. De lapide alibi agemus.

Differentiæ Draconum à magnitudine, loco, colore, figura & venefica qualitate sumi possunt. Magnitudo pro ratione natalis soli variat. Marcus Paulus Venetus decem cubitorum in provincia Carazon stabulari dixit. Tempore Philadelphi duo quatuordecem cubitorum ex Æthiopia Alexandriam delati fuere. Hieronymus tuius XV. cubitorum meminit. Ælianus in Æthiopia XL. Octavianus Augustus L. cubitorum Romæ aluit, & populo ostentavit. Tempore Alexandri visus in India LXX. longus. Apolyfates LXXX. cubitorum nutrit. Strabo, centum reperiri, scripsit: jugeri in Marcra juxta Iordana longitudine, & tam altum, ut duo equites hinc inde locati se conspiciere non possent. Taceo Posidonium qui de quodam prope Damascum, centum quadraginta pedum scribit: Gellium, apud quem de illo, qui M. Attilii Reguli exercitum infestavit: Egnatium, qui de cujusdam intestine centum viginti pedes longo prodidit. Loci ratione sunt alii montani qui grandiores, & acriores, cristis insigniuntur: alii palustres qui tardi motus, caput vix attollunt, & cristis carent. Colorem si spectes, sunt Aëtio, nigri, rufi, cinerei; Nicandro ventre subviridi: Philostrato tergore nigri; Homero rubicundi: Pausaniæ fulvi, Lucano aurati.

Figure sunt variæ. Sunt auctori libri de natura rerum Draconcopades, facie humana, vultu venusto, reliquo corpore tortuoso: inter quos & ille qui primos parentes seduxit, censetur. Sunt suibus similes, corpore graciliore, rostro validissimo, dentibus aprinis, ut apud Aëtium legimus. Sunt in Congo arietis magnitudine, alati, fulvi, oblongi rostri, crudis carnibus vitantes. Sunt ad Gangem, si Philostrato credimus, quorum oculi, lapidis preciosi instar, coruscant. Sunt apud Plinium, pedibus anserinis: apud Thebanos cornu munitissimi, in regione Carajam quidam qui tantum anteriores pedes habent: alii qui pedum loco duabus ungulis arman- tur, ventre enormi, rictu amplo. Dari Alatos nullum dubium, eosque membrana ab anterioribus ad posteriores instructos, quam in volando expandunt, dum quiescunt ad alvum colligunt. Sane tales Aristoteles in Æthiopia, Lucianus in Lybia, Jovius in Georgiana, Bellonius qui & cadaver conditum habuit in Ægypto, povunt. Cardanus duos Lutetiæ bipedes vidit. Solinus, circa Arabiæ palu-

Galen. de Alim. facult. l. 1.

Differentiæ.

M. Paulus Venet. l. 2. c. 40.

Ælia. H. A. l. 17. c. 1.

Ælia. H. A. l. 15. c. 21.

Strabo Geogr. l. 16.

Philost. de vita Apollonii. l. 3. c. 2.
Homor. Iliad. l. 12.
Lucan. Pharsal. l. 9.

Aëtius.

Plin. H. N. l. 11. c. 47.

Lucian. de Dip- sidi. Iovius. H. l. 18.
Bellon. obs. l. 2. c. 70.

des versari observavit. Visus & in Florida tam exiguis alis, ut vix se à terra attollere possit. De iisdem quoque apud Pomponium Melam, Ciceronem, & Herodorum habetur: qui ab Ibidibus in Ægypto perimi addunt. De *Venenorum* differentiis habet. In monte Atlante solo contactu interimere, capite & cauda graciles, sed ventre adeo immanes, ut vix sint ad rependum idonei. In monte regni Narsingæ, qui in arboribus versantur, obtuitu perimunt. Unde quidam in *arboribus* & *Chamodracones* distinxere.

T I T U L U S II.

De Draconibus in specie.

C A P U T I.

De Draconibus non alatis.

ARTICULUS I.

De Draconibus non alatis apodibus.

P U N C T U M I.

De Basilisco.

DRacones optime in *non alatos* & *alatos*: illos in *apodes* & *pedatos* distinguemus. *Apodes* sunt *Basiliscus*, *Draco Pythius*, & quidam *Exotici*. *Basiliscus* Latinis *Regulus* vel quod terrori aliis Draconibus sit, vel quod diadema in capite gerat, ut Festus, habet, dicitur. Sibilo ejus reliquos terreri, & prædam derelinquere, apud Ælium legitur. *Descriptiones* ejus variæ habentur. Galenus facit flavum, triplici apice frontis decorum. Abensina, ad flavedinem & nigredinem vergentem, capite valde acuto, oculis admodum rubentibus. Plinius XII. non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, ut quodam diadema insignem. Grevinus ex Nicandro III. palmos longum, corpore flavo, tribus eminentiis superbum. Alas nonnulli tribuunt, sed exiguas & absque usu. Ille qui in Marchia, in Abbatis Zinnensis ditione prope Lucken Waldam interfectus est, erat cauti capitis, flavi coloris, tres palmos longus, & valde crassus, cauda in latus turbinata, alvo notis candidis distincta, ore magno, tergo ad cyaneum tendente, prout eum Encelius descripsit. Addidit pastor, circa paludes divagari, ranis, serpentibus & aliis animantibus vesci, vaccas sæpe interimere, & lacte delectari. Formantur & ex Raja, prout ex icone videre est. Servantur in Musæo Bononiensi. In Cyrenaica nasci prodidit Plinius: Africa proprium Ælianus dixit.

De Generatione vix quicquam compertum. Ex ovibus Ibidum prodire posse, Ægyptiis creditum: ex ovo galli in lutamine sepul-

to Alberto: figura, gallo, cauda excepta, futurum scribit: ex ovo galli decrepiti, vulgata sententia; ex sylvestris Encelio proditum. Quid sentiendum sit alibi dicemus. Quomodo formari à gallo intra ovum possit, cum utero destituatur non video. Incubasse à gallinis posita, non dissitor. Inimicitias gerit cum *mustela*, *gallo infectis* & aliis *Serpentibus*. De *Mustela* ita Plinius. Huic tali monstro (sæpe enim enectum concupivere Reges videre) mustelarum virus exitio est: adeo naturæ nihil placuit esse sine pari. Injiciunt eas cavernis facile cognitis solitate, necant illæ simul odore, moriunturque, & naturæ pugna conficitur. Mustelis tantum vinci dixit Solinus, quas illinc homines inferciunt cavernis in quibus delitescit. Vis tamen ne defuncto quidem deest. Ælianus galli præsentiam pertimescere dixit: ideo iterantibus per Africam comes. Mori quoque si canentem audivit, addit. De *infectis* Solinus. Basilisci reliquias amplo festertio Pergameni comparaverunt. Ut ædem Apellis manu insignem, nec caranæ intexerent, nec alites involarent, cadaver ejus reticulo aurea suspensum ibidem locarunt. De *Gressu* habet Plinius, nec flexu multiplici ut reliquos corpus impellere, sed celsum & erectum in medio incedere. Cum movetur, media corporis parte serpere, media arduum & excelsum esse, scripsit Solinus.

Necat frutices, inquit *Plinius*, non contactos modo, verum & afflato: exurit herbat, rumpit saxa. Talis vis malo est. Creditum quondam ex equo occiso hasta & per eum subeunte vi, non equitem modo sed equum quoque absumptum. *Solinus* vero tradit, non hominis tantum vel aliorum animalium exitiis datum, sed terræ quoque ipsius, quam polluit & exurit, ubicunque ferale forritur receptaculum. Denique extinguit herbas, necat arbores, ipsas etiam corrumpit auras, ita ut aëra nulla alitum impune transvolet infectum spiritu pestilenti. Intuitu interimere, vix crederem, quis enim primus vidisset. Halitus pestilens interitus causa, qui per aërem diffusus, homini se insinuat. Ideo Nicander.

*Tam tener vacuas odor hinc exhalat in auras,
Atque propinquantes penetrant non segniter artus.*

Venenum etiam per tela currere, & manum invadere apud Lucanum habetur. Morsus ex inflammatione, vulneris flavedine, & capillorum defluvio colligitur. Id Dioscorides, ex Erasistrato; hoc Aëtius prodidit, Remedio est colubrinum lignum, quod ex insula Zeilan adfertur. Adhiberi ibi contra serpentum coronatum, qui Hispanis Cobras de capolo dicitur, & sine ducio Basiliscus est, Carolus Clusius prodidit. Animalculum etiam quod ibi

Antipathia.
Plin. l. c.

Solin.
c. 27.

Æl.H.A.
l. 3. c. 31.

Solin. l. c.
Venenum.
Plin. H.
N. l. 8. c.
21.

Solin.
c. 27.

Lucan.
Pharf.
l. 9.

Diosc.
l. 6. c. 55.

Clus. Ex.
l. 1. c. 44.

cum

Mela. l.
2. c. 4.
Cicero
de N. D.
l. 2. He-
rodor.
l. 2.
Scalig.
de Exerc.
183.

Nomen.

Æl.H.A.
l. 2. c. 7.
*Deseri-
ptio.*
Galen. l.
de The-
riaca ad
Pisonem.
Plin. H.
N. l. 8.
c. 21.

Encelius
cere me-
tall. l. 3.
c. 54.

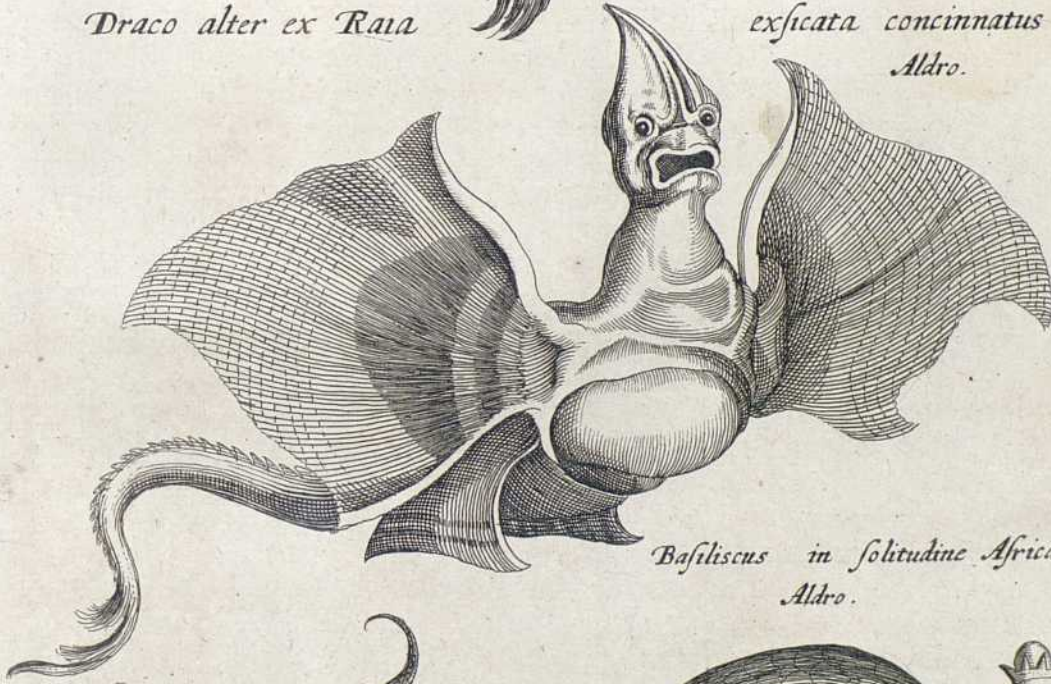
Æl.H.A.
l. 3. c. 31.
Generatio.

Draco ex Raia effictus
Aldrou.

Draco alter ex Raia

exsicata concinnatus
Aldro.

Basiliscus in solitudine Africae vivens
Aldro.

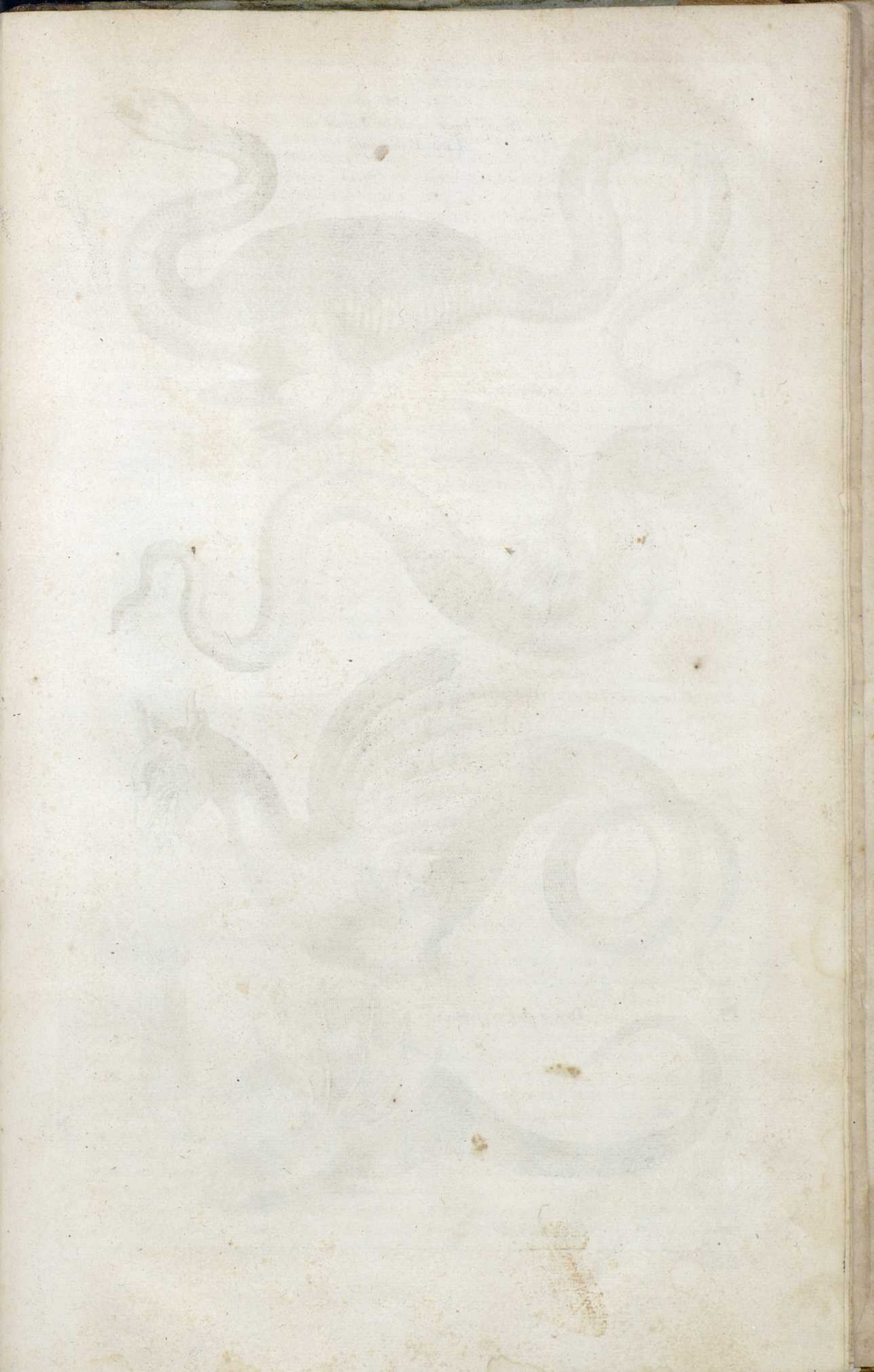

Basiliscus ex Raia

effictus prone et supine pictus
Aldro.

*Draco bipes apteros captus in
Agro Bononiensi.*

*Draco alatus Apes
ex Greuino Aldro.*

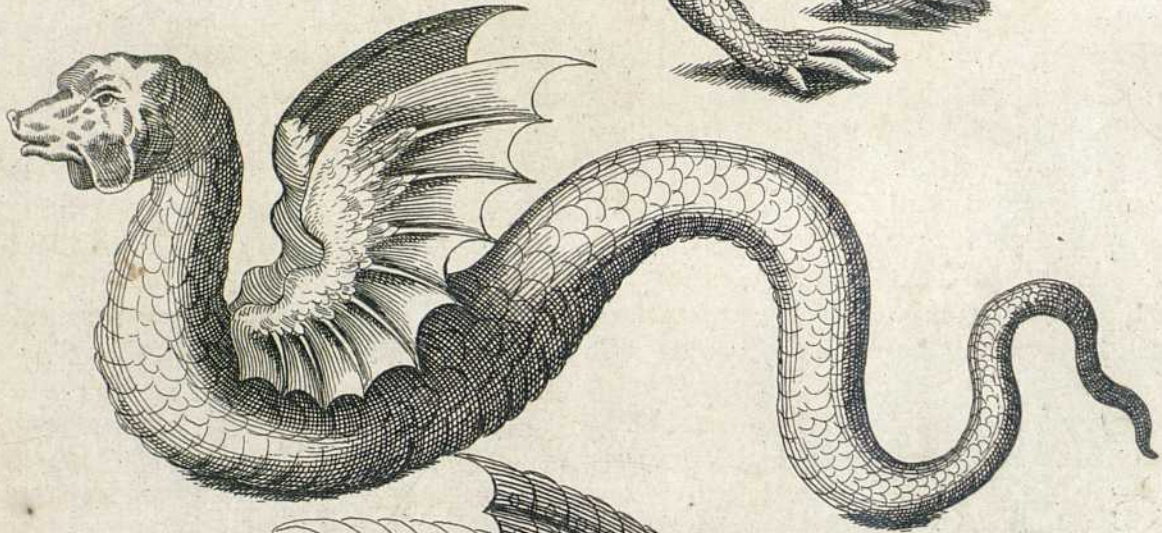
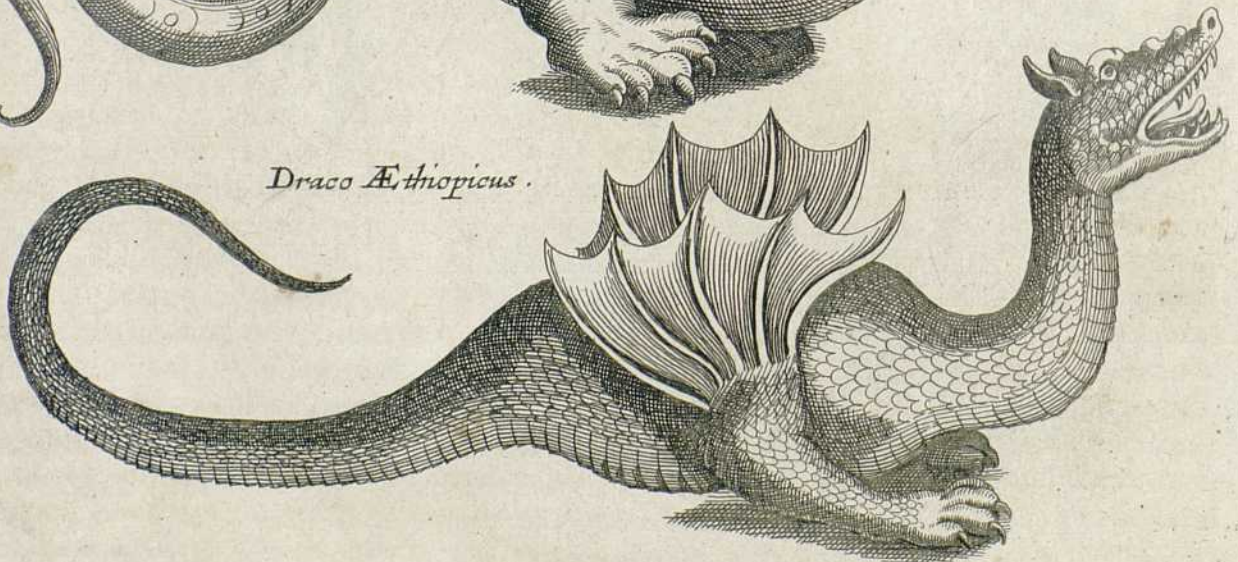

Figura ex Pareo.

Draco Æthiopicus.

cum eodem pugnat, eo sese munire observatum.

Differen-
tiæ.

Ambro-
sin. de
Serpent.
l. 2. c. 2.

Quidam tria Basiliscorum genera constituunt, *Helyochryson*, qui quæ vidit accendit, & inflammat, aurei coloris; *Chrysocephalon*, capitis aurei qui quod videt per terre facit, & occidit: & *Hæmatiten*, sanguinei coloris, ad cuius ictum carne animal nudatur. Sed has ego fabulas esse puto. Encelius in *Sylvestres* & *Domesticos* distinguit. De reliquis ita ex Cardano Ambrosinus. Recitat Cardanus quod circulator quidam Serpentem, in maceriis domus dirutæ Mediolani inventum servabat, qui *caput* ovi magnitudine, & pro ratione corporis prægrande habebat, *dentes* in utraque mandibula viperinos, corpore & forma stellioni simili. *Pedes* illi inerant duo, cruraque brevia: unde constabat non satis proportionatum animal à natura fuisse fabricatum, cum longitudini corporeæ quatuor pedes necessarii fuissent. Tales pedes erant magni: Et *ungulis* veluti folium muniti, *cauda* longitudinem totius animalis adæquabat, cuius extremitas capiti stellionis æquali erat prædita. Cardanus ex genere Basilisci hunc fuisse credidit: Siquidem dum stabat, gallo similis esse videbatur, nisi quod corio, & non plumis tegebatur, alisque carebat. Denique in volumine de ostentis observatur icon cuiusdam Basilisci in solitudinibus Africæ stabulantis; quæ quoniam est figura animadversione digna, diciturque animal, sibilo, halitu cæteras animantes necare herbasque exsiccare: libuit ante legentium oculos talem iconem representare.

PUNCTUM II.

De Exoticis, nempe Dracone Pythio, & serpentibus Bambiæ.

DE Dracone Pythio pauca occurrunt. Putatur ita dictus, quod post Deucalionis diluvium ex putredine terræ natus fuisset. Suidas Delphinem etiam fuisse dictum testatur, quod ex Appollonii Argonauticis habet. Ratio nominis à Delphici oraculi custodia sumpta est. Dicitur habuisse os triplici dentium ordine armatum, oculos magnos, & visum acutum, magna sub mento palcaria, & corpus ex flavo rutilans. Fucere tamen & virides & cærulei, ut apud Statium videre est; Cyanei, quod Claudianus reliquit. Eminentibus fulgidis & duris squamis tegebatur. Iconem ex Grevino damus. Ex terra post Deucalionis diluvium genitum Poëtæ fabulati sunt. Ideo Deucalionæus dicebatur. De serpentibus Bambiæ ita Nierembergus. Serpentes sunt magnitudinis horrendæ, si conferantur cum nostratibus, & præcipue palustres, quorum a-

Apollon.
Argan. l.
1. Scat.
Theb. lib.
cit.

Nierem.
A. E. l.
12. c. 38.

liqui longitudine 25. & in latitudine 5. spiritus excedunt, ventre tam capaci, ut totum cervum, aut aliud ejus magnitudinis animal una vice devorent. Ex aquis egrediuntur & pasti eo redeunt: unde & ab incolis *magna natrices* appellatur. Ascendunt quasvis altissimas arbores, in quibus vagabunda animalia, quasi è specula contuentur: & ubi ea victum quærentia accesserunt, summa vi se in ea demittunt, atque ita & morsu, & mole occisa, in solitudinem aliquam vicinam tracta, tota cum pelle ossibus & carnibus deglutunt. Et sæpius etiam accidit, ut cibo nimium repleti, quasi ebrii reddantur, & in somnum maximum incidant, ita ut puer etiam illos occidat; durat hæc satietas ac somnolentia per quinque aut sex dies continuos, post quos demum experrecti, ad consuetas suas venationes redeunt. Pellem statim temporibus mutant. Aliquando etiam nimia dilatione ex cibo nimio rugosam ante tempus exuunt, quæ inventa, homines in admirationem, bellæ magnitudinem inde cognoscentes, rapit. Magni ejus carnes tostas faciunt Æthiopes, & gallinarum habentur multum delicatioribus sed vix eas adipisci possunt, nisi cum aliquando nimio calore incenduntur sylvæ, & tum omnes, quæ à suis lacubus, aliquando fuerunt remota, semit ostæ inveniuntur, & in magnis habentur deliciis. Viperæ præterea inveniuntur ibi adeo venenatæ, ut morsu ab iis, post 24. horas summo cum dolore moriantur. Incolæ itaque diligenter se muniunt herba, quam ujus antidotum esse norunt.

Idem de illis & Jaricus prodit. Quod autem addit, esse quoddam genus, in cauda rotundam lagenulam, quæ dum se moveret, strepitum edit habens, ad illum quem Teuhtlacacahuqui vocari diximus, referendum est.

PUNCTUM III.

De Bitiu, & serpentibus Senegæ.

AD Exoticos quoque spectant *Bitiu* & *Serpentibus Senegæ*. Incola montanorum locorum *Bitiu* est, aspectu serpens terrifico, nigris punctis, rubeis ac candidis, virulino capite, ampla fronte adusque oculos, qui nigri sunt lucidique, sed virenti circumdati iride, rictu oris magno, munito multis & acutis dentibus, caninis quaternis, digitum prolixis, sese mutuo invicem excipientibus, quatuor ulnarum longitudine & crassitudine hominis. Conscendit arbores, unde se vibrat appensus cauda: Rapit, boves & apros, & alia hujus generis animalia, devorans ea quandoque integra, & hoc venatu vivens. Amat insulam Cubu, visusque est in Insula Lutaji à mili-

Nierem.
H. E. l.
12. c. 18.

tibus Hispanis, cum vellent naves exonerare. De *Serpentibus Senegæ* superius diximus.

ARTICULUS II.

De *Draconibus non alatis pedatis.*

PUNCTUM I.

De *Hydra.*

DRaconibus non alati pedati, sunt *Hydra* & *Draco bipes Bononiensis*. *Hydra* nomen ἀπό τῆς ὕδατος accepit. Virgilius *belluam Lernæ*. à lacu *Lernæo*, in quod à Hercule interfecta dicitur: Plautus *Excetram*, seu ut Isidorus *Excedram*, quod uno capite detruncato, duo vel tria excreverent vocavit. Euripides *ἕνα* dixit.

Plurium capitum esse, Poëtæ fabulantur. *Ἐνεακέφαλον* Alcæus, *ἑνεακεφάλαιον* Simonides. Unum habere Pausanias prodidit, quod verisimile: magnitudine à reliquis hydris discerni. Quarum Icones apposuimus, arti ortum debent. *Una* visa Venetiis in thesauro Principis, incredibilis ob raritatem pretii, ut Gesnerus ex amico accepit, septiceps. *Altera* est Equitis de Corneto. Allatam A. C. 1530. mense Januario, Venetias ex Turcia totidem capitum, Regique Gallorum oblatam, icon testis est. Visa ibidem non multis ab hinc annis bipes, sex unguibus armata, ut Ambrosinus reliquit. Lata valde corpori, septem arrificio singulari forinata capita, annexa erant. Cardani illa, quam Meona Pisanus fictitiam sectione comperit; medium Caput longius & crassius gerebat; viperarum omnia æmulabatur. Oculi post aures, hiatus maximus, dentes canini; lingua lati, Colla maculosa erant. Cauda toto corpore dimidio longior; pedes unguibus parvis armati. Magnitudine cuniculum æquabat. Color sub ventre candidus, circa dorsum flavus, seu viridi dilutus.

Apud inferos stabulari Poëtæ dixerunt, Virgilius inprimis. Pausanias sub Platano quadam ad fontem Amydone altam scribit. In lacu *Lernæo* Argivis & Mycenis contermina vixisse, vulgaris est opinio.

Hesiodus *Echidnæ* ex *Typhone* filiam fecit. Ex sordibus in *Lernam* coniectis, ibidemque putrescentibus, extitisse verisimile est.

Vel ipso afflatu exitium attulisse, multi tradiderunt: sanguine infecta *Herculis*, qui eam superavit tela, exitialia fuisse, passim apud Poëtâs occurrit. Toxicum veterum, quod quidam *napellum*, alii *taxum*, nonnulli venenum *Scythicum* esse volunt, non facile dixerim. Linguam, si in illud incurras, inflammat, tu siccam, phrenitidem, & tremorem cordis excitat. Cutis adusta quasi, Corii flammæ admoti

instar, facile rumpitur. *Æger* in ululatus & vociferationes solvitur, quas strictum in se videns ensem excitare consuevit. Remedium à *Colocasia*, panace *Asclepio*, Carnè inprimis *cydoniorum*, & sanguine *hircino*, quod apud *Dioscoridem* habemus, petitur.

PUNCTUM II.

De *Dracone Bononiensi bipede.*

DRaco hic Anno Christi 1572. III. Idus Martii primum in loco *Mala-volta* sibilum edidit: post diem Ascensionis vero, juxta sepem apparuit, & à rustico currum & boves, qui eo viso ulterius progredi non audebat, hasta ictus & interfectus est.

Descriptionem ejus, verbis *Ambrosini* apponam. Admirabilis hic *Draco*, inquit ille, à capite ad extremitatem usque caudæ erat duorum cubitorum: ab ore ad initium usque *latitudinis* corporeæ dodrans inter corporis latitudinem & caudæ principium observatur. Deinde ad extremitatem usque caudæ *longitudo* cubitalis, nempe duorum dodrantum, hujusmodi partem adæquabat. Prope collum erat latitudinis duorum digitorum, & à capite ad primum usque & anteriorem pedem dodrantalis longitudinis & à primo pede ad eam usque partem, viperæ assimilabatur. Et corpus in ea parte latitudinis sesquipalmaris, nimirum sex digitorum visebatur. Posteriorem colli partem torques albus exornabat, ad instar *Natricis* torquata, vel instar *Anatis sylvestris* torquata, quæ *Italis* vulgo *Cesone* nuncupatur, vel tandem instar *merulæ alpestris* torquata quæ vulgo *Merla della collana* cognominabatur. Cæterum in hoc dracone torques non erat mutilus, ut in multis aliis animantibus observatur, sed absoluti circuli torquem integrabant. Supra dorsum *squamæ* latæ apparebant, æmulantes *squamas* *Cyprini* piscis *Aristotelis*, qui vulgo *Raina* appellatur. Major pars harum squamarum ad viriditatem tendebat: imo aliquæ erant subrubræ, sed inter has quædam nigrescebant: hinc deprehensum est hoc animal ad genus *Draconum* referendum esse: Propterea quod *Dracones*, ut plurimum, virides effigiari soleant. Pars *alvi* *Draconem* proprie representans squamis viridibus erat exornata. Si *pedes* contemplemur. Primum advertendum est quod *femur* junctum *tibiæ* erat latitudinis pollicis; & *digiti* suis articulationibus connectebantur ut in *lacertorum* *digitis* observatur. *Digiti* tamen non erant quini, ut in *lacertis*, sed tantum quatuor brevibus unguibus armati, qui adhuc eorum primordia præ se ferebant: unde *Draconem* juvenem esse conjecta-

Ambros. Hist. Serpent. l. 2. cap. 5.

Nomen. Plautus in *Perseo*. Durip. in *Hercule furente*.

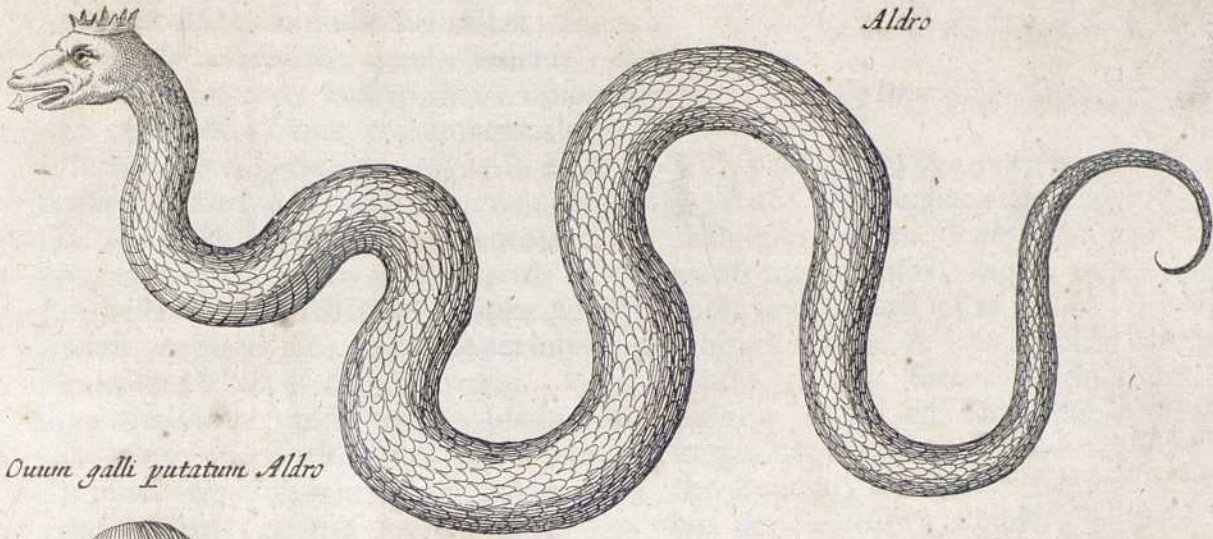
Descriptio.

Ambros. Hist. Serp. l. 2. c. 4. Cardan. de subtr. l. 9.

Locus. Virgil. *Æneid.* l. 6. Pausan. *Corinth.* l. 2. Oritus.

Venenum.

Basiliscus. sius regulus Greuini
Aldro

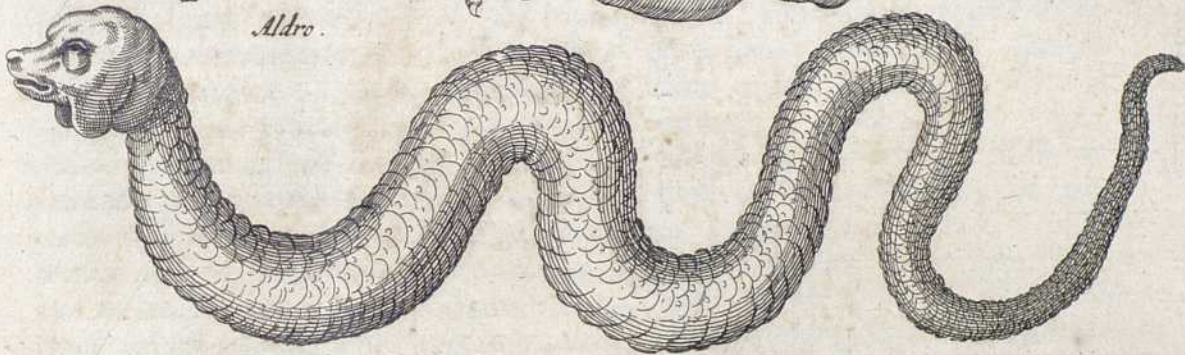

Ouum galli putatum Aldro

Ouum galli natum Regii anno 1628 Aldro

Draco Apicios Greuini
Aldro.

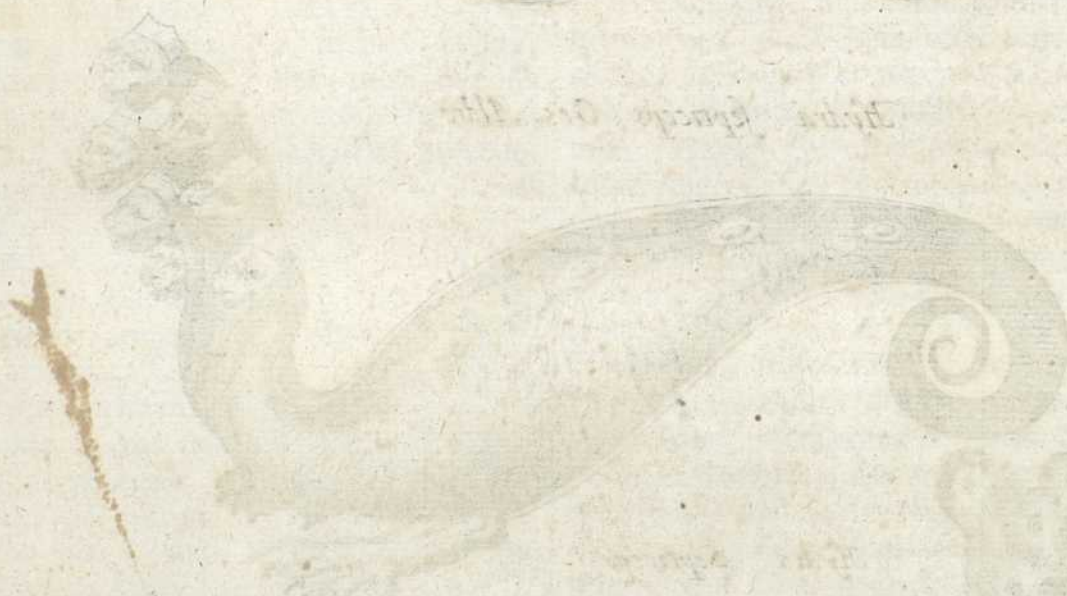

Hydra Septiceps Ges. Aldro.

Hydra Septiceps
Aldro.

jectavimus: quemadmodum etiam ex dentibus dignosci poterat. Præterea altitudo pedum latitudinem corporis adæquabat. Immo magna admiratione tenebamur, quod pedes ex opposito juncti non essent: veluti in cæteris animalibus quadrupedibus, & in aliis exanguibus multipedibus observamus: sed pedum unus erat anterior altero, distantia sex digitorum, neque in eodem latere; immo per Diametrum erant oppositi: ut facilius forte corpus movere posset: propterea quod media pars corporis motu progressivo impellebatur, reliquæ autem partes, nempe colli, & caudæ per lubricos fluxus ritu serpentino movebantur. *Podex* ab extremitate caudæ duabus distabat palmis, pars caudæ superior viperæ erat similis, inferior vero dissimilis: siquidem squamæ partim nigræ, partim virides erant, hoc tamen ordine, & figura, ut quasi singulæ formam semicircularem referrent, & binæ tantum latitudinem caudæ amplectebantur. Secus vero in vipera se habent, quoniam squammæ rectæ sunt per totam corporis partem inferiorem. In hoc autem Dracone à podice ad caput usque squamæ inferiores, tam residuæ caudæ, quam ventris, & totius colli ad os usque rectæ erant, ut in vipera, hoc tamen ordine, ut imbricatim suæ essent, colore usque ad alvum partim albo, partim nigro, sub ventre albæ, & latiores dimidio fere digito. At in extremitate squammarum rectarum non nihil coloris viridis conspiciebatur. Demum extremitas caudæ durissimo, & corneo fere apice munita erat, cujus una pars squamulis tegebatur, & extremitas apicis nigerrima, & aculeus instar literæ C. seu instar Centri scorpionis, erat repandus. Quamobrem verisimile fuit, hoc animal hujusmodi aculeo, pro tutela adversus cætera animantia uti. Cæterum, ut melius forma hujus draconis intelligatur, de novo singulas partes considerabimus. *Caput* erat admodum simile viperino, pars capitis superior juxta extremitatem, erat nigra, novem nigris squamis integrata, reliqua autem pars squamis majoribus leucophæis trigonam figuram æmulantibus. *Oris* hiatus longitudo erat duorum digitorum: *lingua* tenuis, longa & bifida, more aliorum serpentum conspiciebatur. Singula oris latera *dentes* ferrati, & graciles armabant, anterioribus tamen in vipera observatis carebat. Hinc colligimus hoc animal non valde fuisse venenosum. *Oculos* in comparatione ad molem corpoream magnos habebat, & aurei coloris: qua de re draconem hunc solaris naturæ fuisse judicavimus. Foramina *aurium*, ritu avium, habebat; deinde auriculis carebat, quamvis in Helvetiis Anno 99. supra millesimum & quadringentesimum Draco auribus lon-

gissimis præditus fuerit inventus. Idcirco ad monstrum in genere serpentum reducendum fuisse putavimus.

CAPUT II.

De Draconibus alatis.

DRacones alatos dari negat Ammianus, comprobatur experientia. Dari in Æthiopia certum. Visus & in agro Pistoniensi squamosus, bipes, dentibus magnis, auribus urfi instar pilosis, cujus alæ, cubitum longæ & latæ, multis intertextebantur nervis. Sirenes Æthiopicibus dari Isidorus author est. Descripsit & Scaliger longitudine pedum quatuor, crassitie brachii humani, cui alæ cartilagineæ de lateribus dependebant. Similem in agro Santonico occisum, & ad Regem Franciscum delatum, Galliam vidisse Brodæus testis est. Cardanus quoque Lutetiæ tam diligenter exsiccatos, ut vivi viderentur, bipedes, alis exiguis, capite serpentino, colore lurido, pilis nullis, cuniculi magnitudine vidit. Ex India allatæ dicebantur. Bellonius integra eorundem cadavera, diligenter condita se vidisse dicit; & quidem de eorundem genere, qui ex Arabia in Ægyptum advolant. Crassi hi circa alvum, bipedes, alis vespertilionum, & anguina cauda instructi. Respondit eis icon quam Gabriel Barbarus Aldrovando communicavit: & Æthiopicus exsiccatu Draco, quem à Francisco Cetensi accepit; tubercula quinque in dorso prominentia si excipias, Squammæ virides, & subnigricantes erant; pedes bini, ungue armati; auriculæ totidem, alæ ad volandum factæ; Os dentibus acutis instructum; nares binæ; pars capitis inferior versus auriculas plana; Oculi pupilla cum circulo semiluteo nigra; Cauda longa flexuosa, subluteis squammis tecta. Nos hic quatuor icones exhibemus; quarum prior est ex Grevino; altera ex Pareo; reliquæ duæ Æthiopicos expriment, unum sine eminentiis in dorso; alterum cum eminentiis, quarum modo mentionem fecimus. Reperiuntur in Arabia, & si Herodoto fides, circa arbores thuriferas, si Plinio, circa Cassiæ. Inde in Ægyptum avolant & ab ibidibus consumuntur. Cicero Lybia discedere scripsit. In antris plerumque degunt. Cum aquila & elephanto dimicare, Plinius author est. Et tantum de Serpentibus & Draconibus. Si quæ interim occurrunt, vel in Paralipomenis, vel in editione iterata, reponentur, volente Deo, cui laus, honor & gloria, in sempiterna secula. Amen.

Brodæus
Miscell.
l. 3. c. 1.
Cardan.
de Variet.
rer. l. 7.
c. 29.

Cicero. l.
1. de Na-
tion.
Deorum.
Plin. H.
N. l. 8.

I N D E X

I N

HISTORIAM NATURALEM

D E

SERPENTIBUS.

JOANNIS JONSTONI

Med. Doctoris :

Prior numerus Historicæ descriptionis locum exhibet, posterior Tabulam
Iconismi demonstrat.

A Contias, Angelfchlang / *Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Natura, Differentia, Usus.* Pag. 20. Tab. 4.
Aguafen. p. 15.
Ahucyatli. p. 13.
Ammodytes, *Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Remedia.* p. 11. 12. t. 1.
Amphisbana, *Nomen, Descriptio, Locus, Natura, Venenum, Differentia, Usus.* p. 18. t. 5.
Anguis Angiolepta Neap. p. 23.
Esculapii, *Nomen, Descriptio, Locus, Natura, Usus, Differentia.* p. 22. t. 5.
Bisognola Bononiens. p. 23.
Caprimulgus. p. 30.
Cerveri. p. 22.
Cervonis. p. 22.
Apochoatli. p. 16.
Argoli. p. 27.
Aphis, *Nomen, Descriptio, Locus, Sympathia & Antipathia, Natura.* p. 15. t. 3. *Venenum, Usus.* p. 16.

B Afilifcus, *Nomen, Generatio, Venenum, Differentia.* Pag. 34. 35. Tab. II.
In solitudinibus Africae. p. 35. t. 12.
è Raja effectus prone & supine pictus. t. 12.

Bitin. p. 35.
Boa. p. 30.
Body. p. 20.
Boicinga. p. 23. t. 6.
Boicinisinga. p. 23. t. 6.
Boiquira. p. 23. t. 6.
Boiguacu. p. 25. t. 6.
Bojobi. Brasília. p. 26.
Boitiapo. p. 26.
Boquatrara. p. 31.
Borobi. p. 25.

C Aninana. p. 23. 26.
Cascavela Lusit. p. 23.
Cæcilia Blindschleitz / *Nomen, Descriptio, Natura, Usus, Differentia.* p. 20. t. 4.
Cega Lusit. p. 19.
Cenchrus, *Nomen, Descriptio, Natura, Usus, Differentia.* p. 19. t. 4.
Ceraftes, Gehoznichte Schlange / *Nomen, Descriptio, Locus, Natura, Venenum, Differentia.* p. 12. t. 2.
Celone. p. 36.
Cherlydrus. p. 19, 20. t. 8.
Cobra de Cipo, Lus. p. 26.

Cobra de Coral. p. 25.
Cobra de veado. p. 25. 26.
Cobre Verde. p. 27.
Cuilcahuilla. p. 26.
Cumcoatl. p. 27.
Curucucu. p. 14.

D Ecurtati. p. 21.
Diplas, *Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Differentia.* p. 17. t. 3.
Domina Serpentum Nieremb. p. 24. t. 7.
Draco, *Nomen, Descriptio, Locus, Viscus, Generatio.* p. 32. *Antipathia, Venenum, Mores, Usus in Cibus, Differentia.* p. 32. t. 10. 11.
æthiopicus. p. 37. t. 10.
bipes Bononiensis. p. 36. t. 10.
Pythius. p. 35. t. 11.
ex Raja effectus Aldr. t. 12.
alter ex Raja exiccata Ald. t. 12.
Dryinus, Stintf-slang / *Nomen Descriptio, Venenum.* p. 21. t. 5.

E Xcedra Isidori. p. 36.
Excetra Plauti. p. 36.
Elaps, seu Elops, Elaphis, *Nomen.* p. 22. t. 5. *Descriptio.* p. 22.

H Amorrhous, *Nomen, Descriptio.* p. 13. t. 2. *Locus, Natura, Venenum, Differentia.* p. 13. 14.
Hoacoati Mexic. p. 24.
Hyana Eliani. p. 27.
Hydra, *Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Ortus.* p. 36. t. 11.
Hydrus marinus, p. 31. t. 8.
Hydrus, *Nomen, Descriptio.* p. 28. *Locus, Viscus, Natura, Usus.* p. 28. t. 8. *Differentia.* p. 29.
Hypnalis. p. 15.

I Biboboca Bras. p. 25. t. 6.
Ibyara Maregr. p. 18. t. 3.
Ilicinus. p. 21.
Iraraca. p. 26. t. 6.

K Okob. p. 13.

L Aphiatli. p. 22.

M Aquizcoatl. p. 18.
Mariperi angues. p. 31.
Mater formicarum. p. 25. t. 7.
Mergoli. p. 27.

Miliaris. p. 20.

N Attrices magna. p. 35.
Natrix. p. 28.
Torquata. p. 30. t. 8.
Rubetaria, *Nomen, Descriptio, Natura.* p. 30. t. 8.

P Adalica Polon. p. 30.
Polpoch. p. 21.

Q uerculus. p. 20.

R Atel-slangh. p. 23.

S Scolopendra marina. p. 28. 31. t. 9.
amerythini coloris. p. 31. t. 9.
Scytale, *Nomen, Descriptio, Natura.* p. 18. t. 4.
Seps, *Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Differentia.* p. 14. t. 2. & 3.
Serpentes in genere, *Nomen, Descriptio,* p. 1. *Locus.* p. 2. *Viscus, Generatio,* p. 3. *Sympathia,* p. 4. 5. *Natura & mores, Venenum,* p. 5. *Usus,* p. 6. *Differentia.* p. 6.
Serpens alatus. p. 26.
americanus Indicus. p. 31. t. 9.
biceps. t. 1.
Manufactus. p. 26.
mari Norwegico familiaris. p. 31. t. 9.
Suetico. p. 31. t. 9.
marinus. p. 31. t. 9.
Serpentes aquatici. p. 28.
Bambæ. p. 35.
exotici. p. 23. t. 9.
Senega. p. 35.
Terrestres. p. 7.
Venerum. p. 27.

Situla. p. 17.

T Angedor Lusit. p. 23.
Tetraucoatl. p. 27.
Teutlacocauhqui Mexic. p. 24.
Texmineni. p. 20.
Tezahcoatl. p. 18.
Tleoa. p. 27.
Trinhuitili. p. 27.

V Ipera, *Nomen,* p. 7. t. 1. *Descriptio,* p. 7. *Locus, Viscus,* p. 8. 9. *Temperamentum, Generatio, Antipathia, Venenum, Remedia.* p. 9. 10. *Usus,* p. 10.
Vipera Chiappa. p. 11.

Admonitio ad Bibliopegum quo quævis Tabula
suo sit loco inferenda.

TABULA	I.	pag.	8.	VII.	p.	23.
	II.	p.	12.	VIII.	p.	28.
	III.	p.	14.	IX.	p.	31.
	IV.	p.	17.	X.	p.	36.
	V.	p.	21.	XI.	p.	34.
	VI.	p.	23.	XII.	p.	35.

Peces

Tabla 1.^a = *Aphellus* = *Gallanus* = *Cha*
dus = *Vinca* = *Coryphaena*
Cydropsterus = *Cingula* = *Centri*
cus = *Cyprus* = *Monoceros* =
Scomber amicus L.
 Id 2.^a = *Gadus* = *Aphellus* = *Premer*
pus = *Molva* = *Puctilus* = *Lo*
renulus = *Salpa*
 Id 3.^a *Indicus* = *Scomber* *My*
mus = *Coryphaena* = *Scomber*
 Id 4. *Soflas* = *Echeneis* = *My*
trictus = *Murana* = *Serpens* =
Cyprus = *Murana* = *Congest*
 Tabla 5. = *Murana* = *Serpens* =
Ophedion = *barbatum* =
Murana = *helena* = *Murana*
 Id 6. *Maer* = *Meria* = *Capola*
Renic L. = *Squalus* = *Cartha*
rias L. = *Caris* = *Squalus* = *cor*
charias L.
 Id 7. *Squalus* = *centrinus* L.
mus = *Regina* = *Squa*
lus = *Regina* L.
 Id 8. *Squalus* =
 Id 9. *Mola* = *torpedo* = *Pa*
po = *torpedo* = *Torquata*
 Id 10. *Raja* = *rugellus* = *Equa*
lus = *Squalus* = *picatorius*
Rana

Id 11. = *Morbus* = *neari*
 no = *Raisa* = *Dysce*
lus = *Rana* = *Squatra*
 Id 12. *Labrus* = *Pans*
 Id 13. *Labrus* = *Blennius* =
Labrus = *Pana* = *maria* L.
Labrus = *sepiatus* = *Agro*
rus = *Melanderinus*
 Id 14. *Labrus* = *cinedus* = *Scia*
na = *umbra* L. = *Adonis*
trunodis = *Umbra* =
Glaucus = *Syngnathus* = *aus*
 L. = *Id* = *Mytilus* = *Labrus*
Erox = *Belone* L.
 Id 16. *Aphellus* = *conformis* =
Anthias = *Rondelich* = *Anthias*
 Id 17. *Zeus* = *Faber* L. = *Mullus*
barbatus L. = *Mullus* = *Sannu*
llus L. = *Mulus* = *Serruletus*
Alanda = *Mer* = *Blennius*
Pholis = *Cululus* = *Redfish*
 = *Frigula* = *caudus* = *Id* = *horrid*
 Id = *volitans* L. = *Hymnido*
alia = *Sparus* = *pagrus* L. =
 Id = *Moanis* = *Athenia*
 Id 18. *Erox* = *sphyraena* L. =
Blennius = *Pholis* L. = *Pisces*
gutturifer = *Mullus* =
Exocetus = *volitans* L. = *Ery*
thrinus = *Scorpaen* = *Spar*
us = *ofshus* L. = *Pirodus* = *Li*
nagus = *Sparus* = *annularis* = *Cof*
rus = *Scomber* L.

Tabla 19. *Gyranus aurea* L.
Id mormyrus L. *Salpa*
Id Cantharus O'Blennius
Ocellaris L. *Corpaena* por
cus = *Id Scroa* L. *Arma*
bus fractola L. *Blennius*
Matola Mer = Meer = Cu
pea *harenquint* *Atherina*
repositus L. *Umpca* *En*
cephalolus *Spuling* = *Appia*
vera

Tabla 20 = *Garda* *Muisca* de
da = *Gyranus mearnsi* *Id*
maris = *Id Proops* = *Proo*
ps peregrina *Solea*
Citharus = *Solea* *lingulata*
Rhomboides *Solea* *alia*

Tabla 21. *Ammodytes* *Tobianus*
 L. = *Frachinus* *braco* L. = *Gollio*
minus *Lira* = *Tranopropus*
Scaber L. = *Dracunculus* =
Scomber *franchinus* L. *Id*
Scober = *Scomber* *combrus* L.
Salvino *saanus* L. *At*

Id 22. *Melur* = *Uorax* = *Par*
ops = *Papundis* *Placronce*
ter *Platessa* L. *Id Rhombus*
 L. *Id maximus* L.

Id 23. *Salmo salar* = *Id alius*
Pera labrax L. *Mugil*
Cephalus L. = *Cis* *minus*

Vruba = *Palites* *capricus*.
Acipenser *Zeelandicus* *Id*
mus L. *Id pu* =
Id 24 *Salmo* *Rhodius* = *Salmo*
Yperlanus L. *Trigla* *batays*
tractus L. *Pomomyron* *flu*
viabilis L. *Id* *mannus* = *Mu*
rana *trivula* L. *Herodon* *his*
pidus L.

Id 25 = *Acipenser* *huo* L. = *Ot*
tracion *tuberculatus* L.
Ostracion *gelbosus* L. *Id* =
America.

Id 26. *Salmo* *Cyprinus* =
Perca = *Cobitis* =
Id 27. *Piscus* = *Aranus* = *Chu*
pea = *Cyprinus* *latus* L. = *Si*
lurus L.

Id 28. *Cyprinus* *phoeniceus* =
Sadus *Cobitis* *Petromy*
zoi = *Perca* *fluviatilis*
Perca *cernua* L. *Gastero*
ter *pingetius* L. = *Cyrela*
mus

Id 24 = *Cyprinus* *Lucius* L. = *Cypr*
inus *Carpio* L. *Id* *terica* L. = *Id*
Orama L. *Id* *terica* L. *Id* *At*
burnus L. *Gadus* *Sota* L. *Cottus*
Jobio L. *Perca* *fluviatilis* L.
P. alia L. = *Grandulus* = *Salan*
salmo = *Vivant*.

Id 20 *Salmo* *trutta* = *Id*
mus. *Porca* = *Agonus*
Id 21 = *Porus* = *Sobius* = *Mefra*
Albumus = *Cyprinus* = *Salmo*

Obis: Salar = Barbus = Brebe
Luis = Salmo

Folia 32 - Chaetodon Parus Sp
Kaiapica = Guapema = Pradia
no = Acara = Piciapixanga

Fol 33 Capseuma = Vibarany
Chaetodon saxatilis L. = Akara
pitanda = Farcina de Rio =

Curimata = Farcina Rio
Kipria Guamaianus = Uerou
pura = Minijira =

Fol 34 Guabi Coora = Piria
Balistes Utula = Amore = Pi
raumbu = Suacari = Acara

Gygis = Gymnotus Ca
rabo L.
Fol 35 Maquunda = Cyseop
Cypriinoides L.

Fol 36 Piratia = Placranetes man
cus L. = Harde

Fol 37 Zeus Gallus L. = Nigry
Pictoman

Fol 38 Bagre = Alia Bagre = Sa
bebirek = Aierobaf.

Fol 39 Guarapouet = Guacucua
Diodon atrigae = Piracaf
Kerivari = Cururi = Marim

Fol 40 Aruba = Pirametera

Pracana = Follina = Petin
Leo marino = Camarid = Tra
ker = Valerita = Synagris

Fol 51 Ballen = Proena =
Fol 52 Id.
Fol 53 Piteis habens = Delfin

aluis
Fol 54 Labera del delfin = Gyrala
Euoloprenda = Por maris

= 55 etc. f. admirabilis
Orbis oblonga
Fol 56 = Aboma = Acellus = Caba

phactis = Tema = Pennis =
Fol 57 Crastodot = Sinachia =
Lupulus = Caba = Ragnier = Sa

mor = Salmo =
Fol 58 Animal.
Moluscos
Fol 59 Polypus = Cyne = Soligo

Lepidus marinus = Sepiola
Crustaceos
Fol 2. Locusta Marina = Apta

cus marinus = Fol canomarus
Fol 3. Camarus = Affacius minor

Fol 4. Affacius fluminalis = Fol 5.
Yquilo lata = Fol 6. Fol 7. Fol 8.

Fol 9. Fol 10. Fol 11. Fol 12.
Fol 13. Fol 14. Fol 15. Fol 16.
Fol 17. Fol 18. Fol 19. Fol 20.

Tabla 8. Cancer marinus Id mari
 Id Heracleotinus Id lanonensis
 Id Crabbe Brandel = Gamarus
 Guacu = Hippocarcinus Pagu
 rus mar = Id faern
 Id 6. Cancer maris Id flavus
 Id varius Id minut. Id minm
 Id Id brachyochela Pagurus
 Id supine Id prouid = Menia
 mari Id alius Id supine Id
 Crustaceae = Congener
 Id 7. Cancer Id Cordus = con
 cilius = Scyllarus = Laneri
 Id 8. Cancer = Anypus = Tet
 rudo = Crabon = Stella
 Id 9. Guain = Gannum = Cara
 ra = Licie = Ciri = Vea = tra
 tu = Guansumui = Maracou
 ni = Potiquiquum = Potiqui
 qu = Paranaicari = Guarcum
 Id 10. Scutellus = Polypus
 = Scyphura = Scutell = Testa
 = Strombus = Buccina = Ma
 rus = Cetelea
 Id 11. Spongia = Murex
 concha = Turbinus = Ho
 dum = Trochi = Nitida =
 Turbo = Scites
 Id 12. Cochlea = Limax = Uchi
 nus = Partes
 Id 13. Echinometra = Uchi

nus = Echin = Echinometra
 Concha Margaritifera = Pina
 Tab. 13. Chama = Ostrea spon
 dylis = Spondylus = Pecten =
 Pectunculi = Pectines =
 Id 14. Mytili = Mytilus = Fe
 lina = Mytilus = Mytili
 Balanus = Balani = Molus =
 Solen
 Id 16. Pinnac Patella
 Id 17. Lepas = Patella = Concha ve
 nera = Id ven roud = Id persica
 Tubuli in quibus = Punctus =
 Id alius = Vernes in tubulus
 = Tubuli aly parui
 Id 18. Vatica parua = Id ma
 yor = Id cinerea = Id rubra
 = Id minor = Id Bonet = Id
 manna = Id rubre = Id con
 tractu = Id marina = Lepo
 vi manna
 Id 19 = Volice = Ostia ma
 ri = Pulgro maring = Id vice
 rinus = Holothurinus = Thepo
 ram con sui species.
 Id 20. Phytogonium = Mentu
 la maritima = Epiphetum
 = Malum = Ura marina
 Maris marinus = Penna
 Cucumis marinus Malum
 granatum = Fungus mari
 nus = Pirus marinus =

Insectos.

Tabla 1. Apes = Fuci = Vespa = Pseudospheca = Krichart = Cicada

Fel 2. Apiarium = Bienen = Flug = Cere = Vespetum

Nomus forestis Wespenstock = Nomus stock Hummelstock

Fel 3. Perla libella = Men = Die = Minima = Maxi

ma = Wasserfliege = Wasserfliegen = Fyulce = Fel
Mouft.

Fel 4. Papsilionus = y el Judica

Fel 5. Fel = Fel mouft = Papsil =

Fel 6 = Fel = Fel media = Fel pratensis = Fel minima

maxima Fel diurna = Fel media = minima

Fel 7 Papsilionus

Fel 8 Muscarum = Ostrag tabary = Vides = Musca =
Mouft = Cuties Mücken

Fel 9 = Musca = Aldro = Cuties = M. Beclaria apitua

M. aquatica = Moufti = M. carnivora = M. Gyna

M. Pops = M. Bipolis = M. Scorsinor = Vmifera

M. tabanides = M. Gysary = Quadrupili = M

Mirabilis = M. Tripilis

Fel 10 Locustae = Fel mayor = Mas = Fel fam =

Mantes Italica = Fel africana = Fel fam =

Porreho mas

Fel 11. Locustae = Fel apie = Mantes = Locustae Judica

Campyptis mas = Grylli = Cicada = Gryllotalpa =

Aldrovandi

Fel 12. Locustae = Gernichen Grylli = Gryllotalpa

Fel 13. Scarabaei

Fel 14. Scarabaei = Caricomi = Fel Lepioner = Fel Boeris

Year. Melacocyaneg = Id Pilularius Id. Atratz = Thelafii
- Mel Clusj = Fennia = Sc. Melolonthes mas = Sc Fullo
G. Ar Affinis = Sc Arboreg = Sc Atratz = Scababai
minora = Phose vriori = de Kuivetti = Id femina = Id mas
Prone

Tabla 15. Congener tauri = Hambrina = Praf. = Spanijche
fliegen = Mas lata = Chanta major = May lata = Can
taride = Id = Id parva = Id Aldrandi = Bysprefti
Mouf. = Id Qualther = Cocuis Mouf = Cicindela =
Blatte = Forficula = Mouf. = Scorpio

Tabla 16. Fornica = Amyfen = Cimices = Cantharis = Cimices
= fylvestris = Hatj = Mouf = Cimices = inguitin = Mo
Wantren = Fornice = Aldra = Yspoude = Mouf = En
gerle = Staphilin = Fornicarium per Aldra

Id 17. Cimices = Aldra = Perle

Id 18. Scorpiones = Atrazi

Id 19. Eruca viridis = Phalaenium = Crypali teredoatra
= Chrypali = Eruca Vir Meppitana = Moufeti = Er
Flavifera = Er quercina = Er minor = Er major
Er Vicula = Er varia = Tribula = Moufeti

Id 20 = Eruca Neustria = Er Polymita = Er Cortaria = Er Nona
major = Er Meppitana = ova = Er Faberudafa = Major = Er
Geranivola = Er Yeparia = Er Brasparia = Er Urticaria
Er Antennulata = Schering = Er Jacobae = Er Ru
bicola = Pythocampe Vergeri = Alia = Eruca

Id 21 = Eruca = Erucaraneq. = Vermic. Diffusi

Id 22. Erucarum = Atrache = Bombyx = B. ferico = B.
rupine = Follicul. Bomb. = Papil. Erupturus P. Id
Papilio id = Follic. inclutis B. Gravida

Tabla 23. Bombyces = Folliculæ = B. per = Scelopendrae

Fol 22 = ~~Mer~~ Julg. Guberni. Fol 23 = Folliculæ

Fol 24 = Vermes = Fol. Fructuum = Linnaei

Fol 25 = Squilla Aquatica = Notonecta = Mouf. = Cor
pionis aquatici = Lacerta Aquatica = Locusta
Coreulæ = Cantharis Aquatica = Epula Moufi
Cicada Mouf. = Pulices Marini = Cestrus Afriq. = Mer
leups = Pediculus Marini

Fol 26 = Musca = Papil. exigua = Maximi = Papiliones
Apis = Folliculi Indici = Parantula Malan
gium = Phylaxi Mouf. = Vermes in tubulis
circundat. = Vermes farinae = Perestines = Gna
thello mare =

Fol 27 = Scelopendra Marina = Saugogel Meer = Merudi
nes Marinae = Meer = Gummbric Aquatici
Lampret. = Meerforn. = Marinae = Stella

Fol 28 = Estella = Hippo camprus = Hippocampus
Vna Marina =

Serpentes

Fol 1. Vipera = Id. feminea = Marmolites = Sepsis
Biceps.

Fol 2. Crotalus Grenvi = Id. Libya = Hemorrhous = Seps
Parsi.

Fol 3. Gyps Aetii = Aspis vulgaris = Aspides species
Diplos Grenvi = Gypsa Serpens.

Fol 4. Scytale = Amphibacena Grenvi = Cecilia
Fol. Vulgaris = Leucis Vterum = Scoutia
faculus = Scoutias

Fol 5. = Dryinus = Elapsus = Auguis

Tabla 6 - Boivungia - Boivungia - Boivungia - Fama
- rana - Amore pinnis

Fol 7 - Serpens Indicus - Serpens Indicus - Mater formi
carum - Serpens Peregrinus

Fol 8 - Urolycoron - Urolycoron - Urolycoron - Urolycoron
betaria - Fol. Ruber - Serpens marinus

Fol 9 - Serpens marinus - Urolycoron marinus
Serpens americanus.

Fol 11 - Draco - Basiliscus -

Fol 12 - Draco liquis - Draco alatus - Figur. ex Parca
Draco Ethiopius

Fol 9 - Basiliscus - Omm. galli - Draco speciosus -
Mitra septiceps.

